

KÜRESEL KRİZİN EŞİĞİNDE TARIM/ Dr. Turhan TUNCER	7
TARIM KREDİLERİ NEREYE?	15
KÖYLÜYE “İSTİSNAİ” OYUN!	16
YABANCILARIN ALDIĞI TOPRAKLAR ARTTI	17
BASIN AÇIKLAMASI: ÜLKE TOPRAĞI SATILIK MAL DEĞİL, VATANDIR!	22
“2B” GÜLMECESİ YİNE SAHNELENİYOR/Doç. Dr. Yücel ÇAĞLAR	23
BASIN AÇIKLAMASI: TÜRKİYE PARSEL PARSEL SATIŞTA!..	25
YÖNETMELİK YAĞMURU	27
TARIM VE GIDA ÜRETİMİ/Dr. Z. Meftune EMİROĞLU	32
SÜTTE ANTİBİYOTİK KALINTISI İDDİASI/ZMO İzmir Şube	35
SÜTTE ANTİBİYOTİK VE AFLATOKSİN GERÇEĞİ/Prof. Dr. Celalettin KOÇAK	36
KANSER OLDUK/Nejat DEVECİ	37
GDO’LU “GIDA” KAPIMIZDA!	38
GDO KONUSUNDA MUHAFAZAKARIZ “YERSEN”/Ahmet ATALIK	39
BASIN AÇIKLAMASI: ŞEKERDE ÖZELLEŞTİRME	41
AB 2011 İLERLEME RAPORUNDA TARIM/Ali Ekber YILDIRIM	42
TARIMDA İSTİHDAM VE İŞGÜCÜ/Prof. Dr. Bülent GÜLÇUBUK	43
TÜRKİYE’DE SON ON YILDA TARIMSAL DESTEKLER/ Prof. Dr. Emine OLHAN	45
AŞAĞIKARAMAN KÖYÜNÜN SOSYO EKONOMİK YAPISI/Dr. İlkay KUTLAR	50

SUNUŞ

Merhaba Sevgili Meslektaşlarım,

Tarım ve Mühendislik Dergisi'nin 98. sayısını sizlere ulaştırmaktan büyük mutluluk duyuyoruz. Hepinize, şahsım ve Yönetim Kurulu Üyesi arkadaşlarım adına, içtenlikle sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Sevgili üyelerimiz, geride bıraktığımız dönemde TMMOB mevzuatı ve Oda'mız Ana Yönetmeliği'nin ilgili hükümleri uyarınca, Oda'mız **birinci derecede Genel Kurulları** tüm illerimizde tamamlanmıştır. Yurt çapında hakim gözetiminde ve ilgili kuralların eksiksiz işletilmesiyle yapılan seçimler, demokratik bir olgunluk ve örgütlülük bilinciyle gerçekleştirilmiştir. Seçimlere katılan ve en önemli üyelik haklarından birini kullanan tüm üyelerimize teşekkür eder, seçilen tüm şube ve il yönetimleri ile genel kurul delegelerini kutlarım.

ODA'mızın **43. Dönem Olağan Genel Kurulu** 10-11 Mart 2012 tarihlerinde Kocatepe Kültür Merkezi'nde yapılacaktır. 58 yıllık ODA tarihimizin kırılmaz çizgisinin bundan sonra da kararlılıkla devam edeceği inancıyla, tüm delegelerimizi Genel Kurul'a katılarak, ODA'mızın yeni yönetiminin belirlenmesinde söz sahibi olmaya çağırıyorum.

Değerli Meslektaşlarım, geçtiğimiz dönemde tarım sektörü ve ziraat mühendisliği alanında yaşanan önemli gelişmeler ve ODA'mızın yürüttüğü çalışmaları sizlerle paylaşmak istiyorum.

Ziraat Mühendisleri Odası 42. Dönem IV. Danışma Kurulu Toplantısı, Yönetim Kurulu Üyelerimiz, Onur Kurulu Üyelerimiz, Denetleme Kurulu Üyelerimiz, TMMOB temsilcimiz, önceki dönem yöneticilerimiz, şube başkanlarımız ve bazı il temsilcilerimizin katılımıyla, 21-23 Ekim 2011 tarihlerinde Antalya'da gerçekleştirilmiştir.

Danışma Kurulumuzun 21 Ekim 2011 Cuma günü yapılan ilk gün çalışmaları kapsamında; Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Yapılanması, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile TMMOB ve Biyogüvenlik Yasası, Kurul Çalışmaları, İzin Verilen GDO'lu Çeşitler ve Dava Süreci konuları ele alınmıştır.

Danışma Kurulu resmi olarak 22 Ekim 2011 Cumartesi günü açılmıştır. Törende sırasıyla, Antalya Şube Başkanımız Vahap TUNCER, ODA Başkanımız Dr. Turhan TUNCER, Antalya Ticaret Borsası Başkanı Ali ÇANDIR, Antalya Tarım İl Müdürü Bedrullah ERÇİN, Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dekan Yardımcısı Hüseyin GÖÇMEN, Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa AKAYDIN, CHP Antalya Milletvekili Yıldray SAPAN, CHP Genel Başkan Yardımcısı ve ODA'mız Önceki Dönem Başkanı Doç. Dr. Gökhan GÜNAYDIN birer konuşma yapmışlardır.

Açılış konuşmalarının tamamlanmasının ardından, Danışma Kurulu katılımcıları otel önünde bir basın açıklaması ile Bitlis ve Hakkari'de yaşanan terörist saldırıları kınamışlardır. Toplantıda daha sonra, "Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Hizmetleri, Gıda Sektörü, Bitki Koruma Alanı, Meslek İçi Eğitim Merkezi Çalışmaları, Özlük Haklarına İlişkin Çalışmalar / Mesleki Denetim ve İstihdam Sorunu, ODA Tüzesi, ODA Örgütlenmesi, ODA – Üye İlişkileri, Bilirkişilik, Mali İşler, e-ZMO Çalışmaları, Türkiye'nin Gündemi ve ODA'mız Politikaları" ele alınmıştır. Danışma Kurulu kapsamında 23 Ekim 2011 Pazar günü de Antalya Kaleiçi gezilmiştir.

Değerli Üyelerimiz,

ODA'mızın 42. Dönem IV. Danışma Kurulu Toplantısı'nda alınan karar uyarınca, 18-19 Şubat 2012 tarihlerinde Adana'da **II. Ziraat Bayileri Zirvesi** yapılmıştır. Zirveye Adana Vali Yardımcısı Reşat Özdemir, Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Mustafa Gök ve Dekan Yardımcısı Ekrem Atakan; Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı Dr. Talat Şentürk, Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü Bitki Koruma Ürünleri Daire Başkanı V. Aziz Oğuzhan Karaman, Şube Müdürü Hasan Yılmaz Dursun ve Müh. Osman Özer, Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü'nden Müh. Yaşar Orhan, Adana İl Gıda Tarım ve Hay. Müd. V. Ömer Akmaz ve Bit. Ürt. ve Sağ. Şb. Müdürü Ahmet Güneş, ZMO Genel Merkez Yönetimi ile Adana, Antalya, İzmir, İstanbul, Mersin, Hatay, Şanlıurfa, Gaziantep, Konya, Denizli, Samsun, Tekirdağ, Muğla, Bursa ve Kahramanmaraş Şube Başkanları; Fide Üreticileri Birliği; TÜRKTED, TODAB, GÜİD, TİSİT, ZİMİD Temsilcileri ve Türkiye'nin değişik bölgelerinden gelen 200'e yakın Ziraat Bayi katılmıştır.

Ziraat bayilerinin sektörel sorunlarını belirlemek, çözüm önerilerini tartışmak ve ilgilileri aynı çatı altında bir araya getirmek amacıyla düzenlenen II. Ziraat Bayisinin tamamlanmasının ardından bir sonuç bildirgesi yayımlanarak, ilgili kurum ve kuruluşların dikkatine sunulmuştur.

Meslek İçi Eğitim Merkezimiz, çalışmalarını etkin biçimde sürdürmektedir.

ODA'mızca meslektaşlarımızın istekleri doğrultusunda HACCP/ISO, GlobalGAP/ İyi Tarım Uygulamaları, Damla Sulama Sistemlerinin Tasarımı, Tarım Makinaları ve Toprak Koruma Projesi eğitimleri verilmektedir. Ayrıca Tarımsal Yayım ve Danışmanlık sertifikasına sahip üyelerimiz için Serin İklim Tahılları, Meyve Ağaçlarında Budama Teknikleri, Zeytincilik, Peynir Yapım Teknolojisi, Genel Toprak Bilgisi ve Meyvecilik, Organik Tarım ve İyi Tarım Uygulamaları gibi alanlarda tamamlayıcı eğitimler düzenlenmektedir.

Geride bıraktığımız dönemde ODA'mızca 16-20 Ocak 2012 tarihleri arasında 5 günlük Toprak Koruma Projesi Eğitimi düzenlenmiştir.

Sevgili Üyelerimiz,

Bildiğiniz üzere 5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile 13 Aralık 2010 tarihi itibarıyla küçük işletmelerde **sorumlu yöneticilik** kurumu ortadan kaldırılmıştır. Yasaya karşı ana muhalefet partisi tarafından Anayasa Mahkemesi'nde açılan dava devam etmektedir. Yasa ile getirilen istihdamı zorunlu personel uygulamasının meslektaşlarımızın menfaatini koruyacak şekilde şekillenmesi için ODA'mız mücadelesini sürdürmektedir.

Bu kapsamda, geçtiğimiz dönemde Gıda Mühendisleri Odası Başkanı Petek ATAMAN ve Kimya Mühendisleri Odası Başkanı Mehmet BESLEME ile birlikte toplantılar yapılarak, sorumlu yönetici olarak çalışan meslektaşlarımızın sorunları ve gündemdeki son gelişmelerle ilgili görüş alışverişinde bulunulmuştur.

Değerli Meslektaşlarım,

Bitki koruma ürünleri alanında 2007 yılında yürürlüğe konulan yönetmelikler ile meslektaşlarımıza getirilen sınav zorunluluğuna karşı mücadelemiz devam etmektedir. Son olarak 10.03.2011 gün ve 27870 sayılı RG'de yayımlanan Bitki Koruma Ürünlerinin Toptan ve Perakende Satılması İle Depolanması Hakkında

SUNUŞ

Yönetmelik ve 21.04.2011 tarih ve 27912 Sayılı RG’de yayınlanan “Bitki Koruma Ürünlerinin Reçeteli Satış Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmeliğe karşı iptal ve yürütmenin durdurulması istemiyle dava açılmıştır. Dava süreci titizlikle izlenmektedir.

TMMOB ZMO Su Ürünleri - Balıkçılık Meslek Dalı Ana Komisyonu ve Su Ürünleri Mühendisleri Derneği, 14 Kasım 2011 tarihinde ODA’ımızda bir toplantı yaparak, özlük hakları, istihdam ve özel sektörün gereksinimlerini değerlendirmişlerdir. Heyet daha sonra Sağlık Bakanlığı Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurulu nezdinde görüşmeler yapmıştır. Ziyaretlerde sektörün sorunları ile Su Ürünleri Mühendisleri ve Balıkçılık Teknolojisi Mühendislerinin istihdamı ve yetkin oldukları alanlarda çalıştırılmaları konuları ele alınmıştır.

ZMO, **tarım topraklarının korunması** yönündeki çalışmalarını da kararlılıkla sürdürmektedir. Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu’nun amacı doğrultusunda uygulanması, bu kapsamda toprak ve arazi varlığına ilişkin temel belirlemelerin yapılması, bu belirlemelere dayalı arazi sınıflamalarının gerçekleştirilmesi ve tarım arazilerinin korunarak amacı yönünde kullanılması konuları Toprak Koruma Kurulları’ndaki temsilcilerimiz aracılığıyla gündemde tutulmaktadır.

Ülke genelinde Toprak Koruma Kurullarının işleyişindeki sıkıntılar ve tarım arazilerine yönelik kamu yararına aykırı yanlış kullanım kararlarını etkinlikle izleyen ODA’ımız, hukuki platformda da gerekli mücadeleyi vermektedir. Bu kapsamda ODA’mızın açtığı davalar sonucu, Adana-Pozantı, Adana-Seyhan, Afyon, Antalya-Kırcami, Antalya-Kovanlık/Selimiye, Balıkesir, Bolu, Çanakkale-Biga, Çanakkale-İçdaş, Çanakkale-Gelibolu, Düzce, İstanbul ve Muğla’da tarım arazilerini yapılaşmaya açan Toprak Koruma Kurulu kararları mahkemeler tarafından iptal edilmiştir.

Ancak Edirne Sazlıdere ve Necatiye Köyü sınırlarında bulunan mera parselleri, Yalova Altınova Çavuşçiftliği Köyü’ndeki 132,6 hektar tarım arazisi ve Adana zeytin gen bahçesi konusunda açılan davalar ne yazık ki mahkemeler tarafından reddedilmiştir. İlgili mahkeme kararlarına itiraz edilmiş olup, süreç titizlikle izlenmektedir.

Geçtiğimiz dönemde **yabancılara toprak satışı** ve **2B alanları** ile **tarım arazilerini yapılaşmaya açacak düzenlemeler** yeniden ülke gündemine taşınmıştır. Konuyla ilgili yaptığımız çalışmalar ve basın açıklamalarımızı dergimizde bulabilirsiniz.

Değerli Meslektaşlarım, rant temelli politikaların ne denli büyük acılara yol açabileceğinin en yakın örneği ne yazık ki Van Depreminde yaşanmıştır. Çok sayıda yurttaşımızın yaşamını yitirdiği Van Depremi sonrasında TMMOB heyetinin incelemelerde bulunmak ve Van halkıyla dayanışmak amacıyla bölgeye yaptığı ziyarete ODA olarak katılım sağlanmıştır. Türkiye, depremle bir arada yaşamaya mecbur bir ülkedir. Bu nedenle depremle oluşacak hasar, zarar ve can kayıplarının önüne geçilebilmesi için kaçak ve ruhsatsız konutlara izin verilmemeli, imar aflarından vazgeçilmeli ve tarım arazilerinde yapılaşma önlenmelidir.

Sevgili Arkadaşlarım,

Tarımsal yükseköğretime yönelik etkinliklerimiz kapsamında, ODA’mızın geleneksel hale getirdiği Öğrenci Kurultaylarının yedincisi 26 Kasım 2011 tarihinde TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Konferans Salonu’nda yapılmıştır. Kurultaya,

yurt genelindeki üniversitelere bağlı 32 Ziraat Fakültesi, Su Ürünleri Fakültesi ve Tütün Eksperliği Yüksek Okulu'ndan, 100'e yakın öğrenci ve öğretim üyesi katılmıştır. VII. Öğrenci Kurultayı'nda "Açlık ve Tarım, Kırsal Kalkınma, Hayvansal Üretim, Et İthalatı ve GDO'lar, Toprak, Tarım Havzaları, Üretim, Destekler ve Krediler ile Su Ürünleri ve Balıkçılık" konuları masaya yatırılmıştır. Kurultay kapsamında, 27 Kasım 2011 Pazar günü öğrencilerle birlikte Anıtkabir ziyaret edilmiştir.

Antalya'da 18-19 Kasım 2011 tarihlerinde düzenlenen Maden Mühendisleri Odası 3. Öğrenci Kurultayı'na katılım sağlanmıştır.

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi tarafından 10 Ocak 2012 günü Türkiye'de Tarımsal Öğretimin Başlangıcının 166. yıldönümü nedeniyle düzenlenen törene katılarak, sunum yapılmıştır.

Değerli Meslektaşlarım,

ODA'mız Cumhuriyetimizin kuruluşunun 88. Yıldönümünü, Prof. Dr. Bilsay KURUÇ tarafından verilen "Cumhuriyet Aydınlığı için" konferansı ve Deniz KÜN'ün piyano resitali ile kutlamıştır.

Ziraat Mühendisleri Odası (ZMO) Adana Şube Kurucu Başkanı Akın Özdemir 33. ölüm yıldönümünde, 17-18 Aralık 2011 tarihlerinde Adana ve Mersin'de düzenlenen çeşitli etkinliklerle anılmıştır.

ODA'mız Tarım Haftası Etkinlikleri kapsamında, 8 Ocak 2012 Pazar günü "Tavla Turnuvası" düzenlemiştir.

Tarımsal Öğretimin Başlangıcının 166 ncı Yıldönümü nedeniyle 11 Ocak 2012 Çarşamba günü, "Küresel Krizin Eşiğinde Tarım" konulu bir Sempozyum gerçekleştirilmiştir. Açılış konuşmalarının ardından ZMO Bilim, Hizmet ve Teşvik Ödülleri, Basın Ödülleri ve Meslekte 50. Yıl Plaketleri törenle verilmiştir. "Girdiler", "Destekler" ve "Sektör Analizi" başlıklı 3 ayrı oturumun yapıldığı sempozyumda alanında uzman akademisyenler ve sektör temsilcileri sunum yapmıştır.

Tarım Haftası etkinliklerimiz 13 Ocak 2012 Cuma günü, Ankara Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Gıda Mühendisliği Bölümü'nden Özlem YALÇINÇIRAY tarafından verilen "Şarap" konulu sunum ile devam etmiştir. Sunumun ardından Makarna ve Şarap Şenliği gerçekleştirilmiştir.

Tarımsal Öğretimin Başlangıcının 166. Yıldönümü nedeniyle düzenlediğimiz Geleneksel Başak Balosu da, 21 Ocak 2012 Cumartesi günü Dedeman Oteli'nde yapılmıştır.

ODA'mızın 19. Adalet ve Demokrasi Haftası kapsamında düzenlediği etkinlik kapsamında, Serdar ŞAHİNKAYA tarafından 28 Ocak 2012 günü "Cumhuriyet Ekonomisinin İnşasında Gazi Mustafa Kemal'in Stratejik Önderliği" konulu bir söyleşi gerçekleştirilmiştir.

ODA'mız tüm demokratik kitle örgütleri, siyasi partiler ve kamu yönetimi organları ile ilişkilere de gereken önemi vermektedir.

Bu kapsamda, Çevre Mühendisleri Odası Başkanı Baran BOZOĞLU ve Genel Sekreter Yardımcısı Ozan ÇITIR, 13 Ekim 2011 Perşembe günü ODA'mızı ziyaret etmişlerdir.

SUNUŞ

Değerli Meslektaşlarım,

Dergimizin 97. sayısında, tarım sektörümüzün durumunu rakamlarla ortaya koyan kapsamlı çalışmamızı sizlerle paylaşıyoruz.

Son yıllarda tarım kredilerinde yaşanan olağanüstü artışlar ve kredisini geri ödeyemeyen çiftçilerimizin yaşadıkları sorunlara dergimizde yer veriyoruz.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın 5996 sayılı Kanun kapsamında alalecele yayınladığı 100'ü aşkın yönetmelik konusunda ODA görüşümüz ve Gıda Komisyonu Üyemiz Dr. Meftune EMİROĞLU'nun "Tarım ve Gıda" başlıklı yazısını dergimizde bulabilirsiniz.

Sütte antibiyotik kalıntısı iddiasına karşılık, İzmir Şubemizin yaptığı basın açıklaması, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Süt Teknolojisi Bölüm Başkanı Prof. Dr. Celalettin KOÇAK'ın "Sütte Antibiyotik ve Aflatoksin Gerçeği" başlıklı yazısı ve TÜSEDAD Yönetim Kurulu Üyesi Nejat DEVECİ'nin "Kanser Olduk" başlıklı yazısından oluşan dosyayı sizlere sunuyoruz.

Dergimizde GDO konusunda geçtiğimiz dönemde yaşanan gelişmeler ve İstanbul Şube Başkanımız Ahmet ATALIK'ın makalesi ile şekerde özelleştirmelere karşı yaptığımız basın açıklaması ve Dünya Gazetesi Yazarı Ali Ekber YILDIRIM'ın AB 2011 İlerleme Raporu hakkındaki köşe yazısını da bulabilirsiniz.

Ayrıca Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Bülent GÜLÇUBUK'un "Tarımda İstihdam ve İşgücü" başlıklı makalesi, Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü Öğretim Üyesi Dr. İlkay KUTLAR'ın "Antalya İli Aşağıkaraman Köyünün Sosyo Ekonomik Yapısı" ve Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Emine OLHAN'ın "Türkiye'de Son On Yılda Tarımsal Destekler" konulu çalışmalarına da dergimizde yer veriyoruz

Sayın Meslektaşlarım,

Önümüzdeki dönemde, 10-12 Mayıs 2012 tarihlerinde Konya'da "III. Geleneksel Gıdalar Sempozyumu" gerçekleştirilecektir.

ODA'mızın 43. Dönem I. Danışma Kurulu'nun da Mayıs ayı başında toplanması planlanmaktadır.

Ziraat Mühendisleri Odası, yarım asrı aşan tarihi boyunca olduğu gibi, bundan sonra da her platformda üyelerinin mesleki haklarını dile getirerek, bunları geliştirmeye çalışacak, üretici ve köylünün yanında yer alacak, tarım sektörü ve ülke sorunlarının çözümüne katkı koymayı sürdürecektir. ODA'mız, bilime, gerçeğe ve demokrasiye olan sarsılmaz inancı, kamu yararını her şeyden üstün tutan yurtsever tutumu ile yoluna devam etmektedir.

Selam ve saygılarımla,

Dr. Turhan TUNCER

Başkan

KÜRESEL KRİZİN EŞİĞİNDE TARIM

Dr. Turhan TUNCER*

2008 yılında patlak veren uluslararası ekonomik kriz bugün tüm Avrupa'yı sarmıştır. Üretimde büyük bir daralma olmamasına karşın 2008 yılı, gıda fiyatlarının da tırmanışa geçtiği bir yıl olmuştur. Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) verilerine göre gıda fiyatları endeksi sonraki yıllarda da rekor üzerine rekor kırmıştır.

Bu artışlara gerekçe olarak “petrol fiyatları, kuraklık ve tarımsal ürün yetersizliği” gibi nedenler öne sürülmektedir. Ancak hepimiz biliyoruz ki, asıl sorun, 1990'lı yıllardan itibaren tarımın serbest piyasa içine alınmasıyla gıdanın egemenliğini eline geçiren küresel şirketlerin yaptığı spekülasyonlardır. Gıda fiyatlarının küresel şirketlerce yükseltilmesi sonucu milyonlarca insan yoksulluğa mahkum edilmiş, milyonlarca da açlar ordusuna katılmıştır.

Gıda fiyatları geçtiğimiz dönemde, Tunus ve Mısır Devlet Başkanları'nın iktidardan çekilmesine neden olan ayaklanmaları tetikleyen unsurlardan biri olarak da tarihe geçmiştir. Ekonomik kriz nedeniyle pek çok ülkede halk ayaklanmaları devam etmektedir. Böyle bir ortamda Türkiye'nin krizden etkilenmeyeceğini düşünmek yanlış olur. Bu kapsamda, özellikle tarım sektörümüzün durumu ve yapılması gerekenler dikkatle analiz edilmelidir.

Ülkemizde son 10 yılda toplam işlenen alanlar yaklaşık 2,5 milyon hektar azalmış; üretici Türkiye'nin yüzölçümü açısından ikinci büyük ili olan Ankara'nın yüzölçümü kadar toprağı işlemekten vazgeçmiştir. (25 bin km² = 2,5 milyon hektar).

Tablo 1: Tarım Alanlarındaki Değişim (Bin Hektar)

Yıllar	Tarla Alanı		Sebze Bahçesi	Toplam İşlenen Alan	Meyve Bağ Zeytin	Toplam Tarım Alanı
	Ekilen	Nadas				
2001	18.087	4.914	799	23.800	2.550	26.350
2002	18.123	5.040	831	23.994	2.585	26.579
2003	17.563	4.991	818	23.372	2.656	26.028
2004	18.110	4.956	805	23.871	2.722	26.593
2005	18.148	4.876	806	23.830	2.776	26.606
2006	17.440	4.691	853	22.984	2.895	25.879
2007	16.945	4.219	815	21.979	2.909	24.888
2008	16.460	4.259	836	21.555	2.950	24.505
2009	16.217	4.323	811	21.351	2.943	24.294
2010	16.311	4.249	802	21.362	3.053	24.415

Kaynak: TÜİK

Ürün fiyatları yerinde sayarken, girdi fiyatlarının sürekli arttığı, tarım alanlarının ise azaldığı bir ortamda üretimin artması beklenemez. 2002-2011 döneminde mısır, çeltik, ayçiçeği ve meyveler dışında bitkisel üretimde artış olmazken, kırmızı mercimek ve tütünde olağanüstü düşüşler yaşanmıştır. Buğday ve arpa gibi temel ürünlerin üretimi ise ya 2002 yılıyla aynı düzeylerde seyretmiş ya da azalmıştır.

KÜRESEL KRİZİN EŞİĞİNDE TARIM

Tablo 2: Bitkisel Üretim

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Buğday	19 500	19 000	21 000	21 500	20 010	17.234	17.782	20.600	19.674	21.800
Arpa	8.300	8.100	9.000	9.500	9.551	7.307	5.923	7.300	7.250	7.600
Çeltik	360	372	490	600	696	648	753	750	860	900
Mısır	2 100	2 800	3 000	4 200	3 811	3.535	4.274	4.250	4.310	4.200
K. Mercimek	500	485	480	520	580	508	106	275	422	380
Nohut	650	600	620	600	552	505	518	563	531	497
K. Fasulye	250	250	250	210	196	154	155	181	213	209
Ş. Pancarı	16 523	12 623	13 517	15 181	14 452	12.415	15.488	17.275	17.942	16.000
Pamuk (lifli)	988	919	935	863	976	867	673	638	817	
Tütün	153	112	133	135	98	75	93	81	53	55
Ayçiçeği	850	800	900	975	1.118	854	992	1.057	1.320	1.365
Patates	5 200	5 300	4 800	4 090	4.397	4.228	4.197	4.398	4.513	4.597
Soğan (kuru)	2 050	1 750	2 040	2 070	1 765	1.859	2.007	1.850	1.900	2.088
Kavun-Karpz	6 395	5 950	5 575	5 795	5 571	5.458	5.752	5.489	5.294	5.478
Domates	9 450	9 820	9 440	10 050	9 855	9.945	10.985	10.746	10.052	11.017

Topraktan geçimini sağlayamayan çiftçi de üretimden vazgeçmek zorunda kalmıştır. 2001-2010 döneminde çiftçi sayısı 8 milyondan 5,7 milyona gerilemiştir. Yani 2 milyonu aşkın üretici tarımdan kopmuş ve tarımın istihdamdaki payı %37,6'dan %25,2'ye düşmüştür.

Tablo 3: Tarımın İstihdamdaki Payı

Yıllar	Toplam (Bin kişi)	Tarım (Bin kişi)	Toplam İstihdamdaki Payları (%)		
			Tarım	Sanayi	Hizmetler
2001	21.524	8.089	37,6	17,5	44,9
2002	21.354	7.458	34,9	18,5	46,6
2003	21.147	7.165	33,9	18,2	47,9
2004	19.632	5.713	29,1	20,0	50,9
2005	20.067	5.154	25,7	20,8	53,5
2006	20.423	4.907	24,0	20,9	55,1
2007	20.738	4.867	23,5	20,8	55,7
2008	21.194	5.016	23,7	20,9	55,4
2009	21.277	5.254	24,7	19,4	55,9
2010	22.594	5.683	25,2	19,9	55,0

Kaynak: TÜİK

Üretimin yetersiz kalması nedeniyle dış alıma yönelmesi üzerine tarımsal ithalatta patlama yaşanmıştır. Son 10 yıldan 7'sinde tarım ürünleri ithalatı ihracatı geçmiştir. 2008'de tarım ürünleri dış ticaret açığında Cumhuriyet tarihinin rekoru kırılmıştır. 2009'da küresel kriz nedeniyle gerileyen ithalat 2010'da yeniden tırmanışa geçmiş, 2011 yılında ise rekorlar (!) altüst olmuştur.

KÜRESEL KRİZİN EŞİĞİNDE TARIM

Tablo 4: Tarım Ürünleri Dış Ticareti
Uluslararası Standart Sanayi Sınıflamasına (ISIC, Rev.3) göre (Milyon \$)

Yıllar	İhracat	İthalat	Denge
2001	2.006	1.410	596
2002	1.806	1.704	102
2003	2.201	2.538	-336
2004	2.645	2.765	-120
2005	3.468	2.826	643
2006	3.611	2.935	676
2007	3.883	4.672	-789
2008	4.177	6.433	-2.256
2009	4.536	4.625	-89
2010	5.091	6.490	-1.399
2010 *	4.496	5.774	-1.278
2011 *	4.736	8.199	-3.463

(*) Ocak - Kasım dönemi
Kaynak: TÜİK

Tarımsal hammadde dış ticaretinde net ithalatçı konumda olan Türkiye, gıda maddeleri dış ticaretinde ise net ihracatçıdır. Gıda sektörü, yurt dışından ithal ettiği hammaddeyi işleyerek yine yurtdışına satmaktadır.

Tablo 5: Tarım Ürünleri Dış Ticaret Dengesi (DTÖ Tanımına göre SITC*, Rev.3 (Milyon \$))

Yıllar	İhracat			İthalat			Denge
	Gıda maddeleri	Ham madde	Toplam	Gıda maddeleri	Ham madde	Toplam	
2001	3.997	352	4.349	1.487	1.592	3.079	1.270
2002	3.668	384	4.052	1.912	2.083	3.995	57
2003	4.735	522	5.257	2.791	2.473	5.265	-8
2004	5.892	610	6.501	3.090	2.969	6.059	442
2005	7.714	595	8.309	3.284	3.196	6.480	1.829
2006	7.932	702	8.633	3.486	3.800	7.286	1.347
2007	9.007	762	9.769	5.167	4.645	9.813	-44
2008	10.705	768	11.474	8.503	4.535	13.038	-1.564
2009	10.582	608	11.190	6.108	3.523	9.631	1.599
2010	11.869	795	12.664	7.413	5.467	12.880	-216
2011**	12.705	974	13.679	9.689	6.457	16.146	-2.467

(*) Uluslararası Standart Ticaret Sınıflaması (**) Ocak - Kasım dönemi
Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Ürünler bazında bakarsak; 2011 yılının Ocak - Kasım dönemi itibariyle buğday ithalatı 4 milyon tonu aşmış, ithalat bedeli 1,5 milyar dolara ulaşmıştır.

KÜRESEL KRİZİN EŞİĞİNDE TARIM

Tablo 6: 2000’li Yıllarda Hububat İthalatı

Yıllar	Buğday		Mısır		Çeltik	
	Miktar (Bin ton)	Değer (Milyon \$)	Miktar (Bin ton)	Değer (Milyon \$)	Miktar (Bin ton)	Değer (Milyon \$)
2001	347	50	537	66	135	24
2002	1.117	150	1.180	134	293	49
2003	1.846	278	1.818	276	248	56
2004	1.065	222	1.050	190	166	62
2005	136	25	218	47	303	97
2006	240	53	31	13	273	89
2007	2.147	570	1.128	269	196	113
2008	3.708	1.483	1.151	382	240	173
2009	3.393	902	485	135	227	135
2010	2.554	655	452	124	535	265
2011*	4.341	1.512	340	122	329	144

(*) Ocak - Kasım dönemi
Kaynak: TÜİK

Aynı dönemde ayçiçeği için 500, soya için 600, pamuk ithalatı için ise yaklaşık 1,8 milyar dolar ödenmiştir.

Tablo 7: 2000’li Yıllarda Yağlı Tohum ve Pamuk İthalatı

Yıllar	Ayçiçeği		Soya		Pamuk	
	Miktar (Bin Ton)	Değer (Milyon \$)	Miktar (Bin Ton)	Değer (Milyon \$)	Miktar (Bin Ton)	Değer (Milyon \$)
2001	183	43	321	67	454	497
2002	129	42	612	140	541	493
2003	541	153	831	227	557	667
2004	482	157	682	227	585	836
2005	491	162	1.155	329	776	908
2006	372	117	1.017	265	754	970
2007	596	260	1.231	410	946	1.278
2008	456	365	1.239	648	613	1.000
2009	468	241	974	429	753	1.003
2010	649	350	1.756	742	889	1.720
2011*	804	535	1.191	633	569	1.760

(*) Ocak - Kasım dönemi
Kaynak: TÜİK

Yağlı tohum ve türevleri ithalatı için ödenen toplam bedel de 2,4 milyar doları aşmıştır.

KÜRESEL KRİZİN EŞİĞİNDE TARIM

Tablo 8: 2000’li Yıllarda Yağlı Tohum Türevleri İthalatı (Bin Dolar)

Yıllar	Yağlı tohum	Ham yağ	Küspe	Toplam
2001	133	279	91	503
2002	223	340	88	650
2003	424	415	115	954
2004	464	429	205	1.098
2005	597	626	175	1.398
2006	525	797	113	1.435
2007	874	648	171	1.693
2008	1.304	1.456	234	2.994
2009	910	944	204	2.058
2010	1.393	801	296	2.490
2011*	1.109	1.006	310	2.425

* 2011 yılı 9 aylık değeridir
Kaynak: Bitkisel Yağ Sanayicileri Derneği

2010 yılında ithalata izin verildiği tarihten 2011 Eylül ayı sonuna kadar ülkemize 1.156.879 baş kasaplık ve 242.277 baş besilik koyun ithalatı yapılmıştır. 262.589 baş kasaplık ve 334.426 baş besilik sığır ithalatı gerçekleştirilmiştir. Ayrıca AB ülkelerinden 155.890 ton sığır eti (karkas) ithalatı yapılmıştır. 2010 yılı Kurban Bayramı için Trakya Bölgesi’ne 305.559 baş koyun ve 19.987 baş kurbanlık sığır ithal edilmiştir.

Türkiye ne yazık ki, kurban edeceği hayvanı dahi dışarıdan satın almak zorunda kalan bir ülke haline gelmiştir.

Hepinizin bildiği gibi 2006 yılında Tohumculuk Kanunu çıkarıldığında ODA’mız, kamunun tohum alanından tümüyle çekileceğini ve tohum işinin çokuluslu şirketlerin yönetimine geçeceği uyarısında bulunarak bu düzenlemeye karşı çıkmıştı. Yasa itirazlarımıza karşın yürürlüğe konuldu. Aradan 5 yıl geçti, tohumculuk sektörümüzün bugünkü durumuna bir göz atalım: İç piyasada toplam ticari tohumluk değerinin 900 milyon dolar olduğu tahmin edilmektedir. Tohumculuk alanında faaliyet gösteren şirketlerin sayısı 420’yi aşmıştır. Ancak serin iklim tahılları tohumluklarının dışında tohumluk tedarikinde yabancı sermayeli veya yabancı ortaklı şirketler hakim durumuna geçmiştir. Örneğin 2010 yılında Hibrit mısır tohumluğunun yaklaşık %60’ı 5 yabancı şirket tarafından sağlanmıştır. Ayçiçeğinde 3 yabancı şirketin toplam payı %90’ın üzerindedir. Pamukta ise 2 yabancı şirketin toplam payı %45’e ulaşmaktadır. Üzülerek söylüyoruz ki, Ziraat Mühendisleri Odası bu konuda haklı çıkmıştır. Eğer tohumunuza sahip değilseniz, tarımınıza da sahip olamazsınız...

Tablo 9: Tohum Üretim, İthalat ve İhracatı

Yıllar	Üretim (Ton)	İthalat		İhracat	
		Ton	Bin \$	Ton	Bin \$
2002	145.227	19.227	55.292	8.112	17.320
2003	184.247	16.161	71.249	16.095	21.451
2004	349.332	19.838	79.238	15.658	35.147
2005	332.190	23.801	89.597	13.814	26.981
2006	370.748	32.654	105.608	23.941	47.093
2007	325.013	34.374	130.581	21.335	49.886
2008	290.148	43.578	170.798	26.245	71.101
2009	385.061	30.267	158.363	21.816	70.766
2010	497.964	40.610	176.792	29.586	94.789

Kaynak: BÜGEM

KÜRESEL KRİZİN EŞİĞİNDE TARIM

Tablo 10: Tohumluk Üretiminde Kamu ve Özel Sektör Payı

	Kamu (%)	Özel (%)	Yet. (%)
Buğday	50	50	42
Arpa	54	46	18
Pamuk	0	100	100
Yem Bitkileri	70	30	25
Patates	0,0	100	25
Ayçiçeği	0,0	100	100
Mısır	0,0	100	100
Çeltik	20	80	50
Kaynak: BÜGEM			

2006 yılında yürürlüğe giren Tarım Kanunu'nun 21. maddesine göre, her yıl tarımsal destekleme için bütçeden ayrılacak kaynak, gayrisafi milli hasılanın en az %1'i düzeyinde olmak zorundadır. Ancak son 10 yılda tarımsal destekleme ödemeleri için bütçeden ayrılan kaynak gayri safi yurtiçi hasılanın %0,6'sını geçememiştir.

Tablo 11: Tarımsal Destekleme Ödemelerinin Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) İçindeki Payı

Yıllar	GSYİH (Milyon TL)	Tarımsal Destekleme Ödemeleri (Milyon TL)	GSYİH'ya Oranı (%)
2001	240.224	1.033	0,43
2002	350.476	1.868	0,53
2003	454.781	2.805	0,62
2004	559.033	3.084	0,55
2005	648.932	3.707	0,57
2006	758.391	4.747	0,63
2007	843.178	5.555	0,66
2008	950.534	5.809	0,61
2009	952.559	4.495	0,47
2010	1.103.750	5.817	0,53
2011*	1.214.852	6.000	0,49

* Bütçe

<http://www.bumko.gov.tr/TR/Genel/BelgeGoster.aspx?>

2010 yılında uygulanmaya başlanan Tarım Havzaları Modeli ile üretimi yaygın olmayan soya, kanola ve aspir gibi yağ bitkilerinin primleri artırılırken; pamuk, hububat ve bakliyata son 3 yıldır aynı destek verilmiştir. Desteklemede arz, talep, üretim, ihracat, ithalat, maliyet gibi temel kriterler dikkate alınmamaktadır.

KÜRESEL KRİZİN EŞİĞİNDE TARIM

Tablo 12: Ürünler İtibariyle Ödenen Prim Destekleri (TL / Ton)

Ürünler	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Pamuk	90	190	267	290	290	270	350	350	350
Pamuk *	-	228	320	348	348	324	420	420	420
Ayçiçeği	110	135	175	200	200	189	210	230	230
Soya	115	140	200	220	220	207	230	295	400
Soya *	-	168	240	264	264	247,5	275	350	500
Kanola	130	200	220	220	220	207	230	275	400
Mısır	-	25	50	67	20	36	40	40	40
Aspir	-	-	-	220	220	207	250	300	400
Zeytinyağı	200	250	100	110	200	189	250	300	500
Buğday	-	-	30	35	45	45	50	50	50
Arpa	-	-	20	25	35	36	40	40	40
Çavdar	-	-	20	25	35	36	40	40	40
Yulaf	-	-	20	25	35	36	40	40	40
Çeltik	-	-	30	60	90	90	100	100	100
K.Fasulye	-	-	-	-	-	90	100	100	100
Nohut	-	-	-	-	-	90	100	100	100
Mercimek	-	-	-	-	-	90	100	100	100
Yaş Çay	50	65	70	80	90	101,7	115	115	120

(*) Sertifikalı tohumluk kullanıldığında

Yeterince desteklenmeyen üretici de çareyi banka kredilerinde aramaktadır. Türkiye, takipli krediler dahil 2010 yılında 22.5 milyar lira, 2011 Ocak-Ekim dönemi için ise yaklaşık 30 milyar liralık bir tarımsal kredi hacmine sahiptir. Türkiye'nin 2011 yılı tarım bütçesinin 6 milyar lira olduğunu düşündüğümüzde, tarım bütçesinin 5 katı bir tarım kredi hacminden söz ediyoruz demektir.

Tablo 13: Tarım Sektöründe Nakdi Krediler (Bin TL)*

Yıllar	Yerli Özel	Kamu	Yabancı	Toplam
2002	1.928.032	2.258.804	9.122	4.195.958
2003	765.185	2.080.925	31.055	2.877.165
2004	985.607	4.090.425	28.196	5.104.228
2005	1.422.033	5.392.515	144.812	6.959.360
2006	1.986.339	5.408.054	418.206	7.812.599
2007	2.578.622	6.553.642	700.427	9.832.691
2008	2.623.160	8.392.163	1.834.426	12.849.749
2009	2.450.240	10.730.629	2.065.599	15.246.468
2010	3.386.152	16.758.311	2.405.071	22.549.534
2011**	4.623.180	22.235.939	2.888.053	29.747.172
Payları (%)	15,5	74,7	9,7	100,0

* Takipteki kredileri de içermektedir

** İlk 10 ay

Kaynak: <http://ebulten.bddk.org.tr/AylikBulten/Gelismis.aspx>

2011 yılının Ocak-Ekim dönemi itibariyle tarım kredilerinin yaklaşık %75'i kamuya ait bankalar, %15'i yerli özel bankalar, %10'u ise yabancı sermayeli bankalar tarafından kullanılmıştır. Özellikle yabancı sermayeli bankaların borçlarını ödeyemeyen çiftçilerin topraklarına el koyarak, icra yoluyla sattığına ilişkin haberler basında sıkça yer almaktadır.

KÜRESEL KRİZİN EŞİĞİNDE TARIM

İşte bu tablo, 2000’li yılların başında IMF ve Dünya Bankası tarafından dayatılan ve siyasi iktidarlar tarafından kararlı bir şekilde uygulanan tarım politikalarının sektörde yarattığı tahribatı gözler önüne sermektedir. Tüm bu olumsuzlukların sonucu olarak 2000-2011 döneminde tarımın büyüme hızı GSYİH’deki büyüme hızının altında kalmıştır. Tarım sektörü yıllık %1,7 büyürken, ekonominin genelindeki büyüme hızı ortalama %4,5 olmuştur.

Tablo 14: Tarımsal Katma Değerin (TKD) Gayri Safi Yurtiçi Hasıladaki (GSYH) Payı (1998 Bazlı, Sabit Fiyatlarla)

Yıllar	GSYİH		TKD		Tarımın Payı (%)
	Milyon TL	Büyüme (%)	Milyon TL	Büyüme (%)	
2000	72.436	-	8.845	-	12,2
2001	68.309	-5,7	8.147	-7,9	11,9
2002	72.520	6,2	8.861	8,8	12,2
2003	76.338	5,3	8.684	-2,0	11,4
2004	83.486	9,4	8.929	2,8	10,7
2005	90.500	8,4	9.571	7,2	10,6
2006	96.738	6,9	9.701	1,4	10,0
2007	101.255	4,7	9.047	-6,7	8,9
2008	101.922	0,7	9.434	4,3	9,3
2009	97.003	-4,8	9.769	3,6	10,1
2010	105.739	9,0	9.999	2,4	9,5
2011*	85.139	9,6	7.956	5,3	9,3
Ortalama		4,5		1,7	

Kaynak: TÜİK
*2011 9 Aylık

Bugün, tarım sektörümüzün can damarlarından biri daha kesilmek üzeredir. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, geçtiğimiz Kasım ayında Türkşeker’e ait 10 fabrikanın özelleştirme ihalelerini gerçekleştirmiş ve ihalelere karşı açılan davaya bakan Danıştay da yürütmenin durdurulması istemini reddetmiştir. Şeker Fabrikalarının özelleştirilmesi halinde, daha önce Tekel fabrikalarının özelleştirilmesinde yaşandığı gibi birçoğunun kapatılacağı açıktır. Bu durumda 300 binin üstünde pancar çiftçisi pancar tarımından dışlanacak, 13 binden fazla şeker fabrikası çalışana işsiz kalacak, yan sektörler göz önüne alındığında yaklaşık 6 milyon kişi olumsuz etkilenecektir. Şeker sektörü tamamıyla dışa bağımlı kılınacak ve Türkiye pazar haline gelecektir. Bu nedenle, şeker fabrikalarının özelleştirilmesi için yapılan ihaleler derhal iptal edilmeli, Türkşeker özelleştirme kapsamından çıkartılmalı ve teknolojik yenileme yatırımları ile Cumhuriyet’in kazanımı olan şeker sektörü güçlendirilerek yaşatılmalıdır.

Tarımın birçok sorunu vardır ancak bu sorunların her birinin reçetesi de bellidir. Türkiye’nin siyaset alanından beklediği şey, IMF ve Dünya Bankası reçetelerine son vererek, ülke gereksinimlerine uygun ulusal politikaları yürürlüğe koymalarıdır. Sektörü piyasanın sömürüsüne terk etmeyecek etkin bir kamu yönetimi oluşturulmalı, bilgi ve teknoloji tarımla buluşturulmalı, uygun bütçe büyüklükleri tarıma aktarılmalı ve yatırımlarla, tarımda kendine yeterlilik sağlanmalıdır.

TARIM KREDİLERİ NEREYE?

Türkiye'nin tarımsal kredi hacmi son 5 yılda 3 kat artarak 31 milyar liraya ulaştı. Bankaların tarım sektörüne yönelik takipli alacakları da aynı hızla büyüyerek 1 milyar liraya çıkarken, özellikle yabancı sermayeli bankaların borçlarını ödeyemeyen çiftçilerin topraklarına el koyarak, icra yoluyla sattığına ilişkin haberler basında sıkça yer almaya başladı.

Üreticinin yeterince desteklenmediği ülkemizde çiftçi içinde bulunduğu zor koşullardan kurtulmak için maalesef çareyi banka kredilerinde aramaya başladı. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu verilerine göre, 2001'de 10 milyar lira düzeyinde olan tarımsal kredi hacmi, 2011 yılı sonu itibarıyla 30.9 milyar liraya çıktı.

Tarım kredi hacminin, Türkiye'nin 6 milyar lira olan 2011 yılı tarım bütçesinin 5 katı bir büyüklüğe ulaşması dikkat çekti.

Tarım kredilerinin yaklaşık %75'i kamuya ait bankalar; %15'i yerli özel/yabancı ortaklı bankalar, %10'u ise yabancı sermayeli bankalar tarafından kullanıldı.

2007-2011 döneminde takipli krediler de 304 milyon liradan 914 milyon liraya yükseldi.

Tablo 1: Tarım Kredileri - BDDK (Bin TL)

BANKALAR	2007		2008		2009	
	Toplam Kredi	Takipteki Alacak	Toplam Kredi	Takipteki Alacak	Toplam Kredi	Takipteki Alacak
Kamu	6.637.391	84.399	8.247.517	135.396	10.491.260	471.483
Yerli Özel/Yabancı Ortaklı	2.491.035	174.170	2.554.765	235.916	2.290.107	294.415
Yabancı	901.624	46.270	2.055.157	79.809	2.173.373	175.458
TOPLAM	10.030.050	304.839	12.857.439	451.121	14.954.740	941.356

BANKALAR	2010		2011	
	Toplam Kredi	Takipteki Alacak	Toplam Kredi	Takipteki Alacak
Kamu	16.711.584	526.180	22.979.394	501.515
Yerli Özel/Yabancı Ortaklı	3.565.809	251.996	5.097.194	241.179
Yabancı	2.533.773	219.044	2.854.204	172.186
TOPLAM	22.811.166	997.220	30.930.792	914.880

Kaynak: BDDK Finansal Haritası

Süreç içinde kredisini ödeyemeyen birçok çiftçinin arazisine bankalar tarafından el konuldu. İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası (İSMMM) "Bankanızdan Satılık Fabrika- Mayıs 2010" başlıklı raporuna göre, 2009 ile 2010 arasında yani sadece 1 yıl içinde el konulan tarla sayısı 3'e katlandı.

Tablo 2: Bankaların Ellerindeki Tarla ve Araziler

BANKALAR	TARLA		ARAZİ	
	2009	2010	2009	2010
İŞ BANKASI	5	192	84	122
ZİRAAT	27	21	19	24
HALKBANK	27	111	40	97
VAKIFBANK	31	27	198	44
DENİZBANK		7		
KUVEYT TÜRK	49	49	14	28
TÜRKİYE FİNANS	11	10	30	30
AL BARAKA	6	27	16	27
BANK ASYA	10	8	24	30
TOPLAM	166	452	425	402

Kaynak: İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası (İSMMM) "Bankanızdan Satılık Fabrika- Mayıs 2010" Raporu

Son olarak Sakarya'nın Kocaeli İlçesi'ne bağlı bazı köylerde çiftçilerin kredi borçlarını ödeyememesi üzerine çok sayıda ev, arsa ve araziye banka tarafından el konuldu. Konuyla ilgili ayrıntılı haberi ekte bulabilirsiniz.

KÖYLÜYE “İSTİSNAİ” OYUN!

Aydınlık – 30.12.2011

Sakarya Kocaali'ye bağlı 5 köyün sakinleri arazilerini ipotek ettirerek Denizbank'tan kredi çeker ama ödeyemez. Banka ihaleye çıkardığı arazileri, dönümü 2 bin 600 liradan kendi üzerine geçirir. Aynı sıralarda bölgede baraj çalışması başlayınca, banka borcunu ödeyerek toprağını almak isteyen yurttaşlardan 1 dönüm için 30 bin lira ister

2007 yılına kadar iyi bir fındık geliri olan Sakarya'nın Kocaali İlçesi'ne bağlı Açmabaşı, Görele, Şerbetpınarı, Kestanepınarı ve Hasankaya köylerinde yaşayan yurttaşlar 2006 yılında Denizbank'tan kredi çeker. Köylüler kredi karşılığında arazilerine ipotek gösterir. Kimi toprağına yatırır aldığı parayı, kimi çocuğunun eğitimine. Kredinin ilk taksitini ödeyen köylüler 2007 yılında Fiskobirliğin devreden çıkması ve fındık fiyatlarının düşmesiyle borçlarını ödeyemez hale gelir. Bunun üzerine banka ipotekli arazilere icra uygular. Banka arazileri 3. ihalede dönümünü 2 bin 600 liradan kendi üzerine geçirir. Kısa süre sonra banka köylülere “Borçlarınızı ödeyin toprağınızı geri alın” der.

KOMİSYONCU GİBİ!

Köylülerden bir kısmı büyük zorluklarla borç bedelini faiziyle birlikte ödemek üzere bankanın kapısını çalar. Ancak banka sözünü tutmaz. Çünkü aynı sıralarda bölgede Melen Çayı üzerinde baraj yapım çalışmaları başlamıştır ve ipotekli toprakların barajın suları altında kalacak olan kısmının fiyatı devlet tarafından yüksek fiyatla istimlak edilecektir. Bu noktada bir emlak komisyoncusu gibi davranan banka baraj altında kalacak olan toprakları satışa çıkarmadığını söyler.

“BANKA BİZİ KANDIRDI”

Ali Şirin, Kocabaşı köyünde yaşayan bir fındık üreticisi “Aylardır Denizbank'ın önünde yatıp kalkıyorum” diyen Şirin, banka görevlileri kahvede kredi dağıtırken 85 bin liralık kredinin altına imza atmış. Bu kredinin 59 bin lirasını zamanında ödemiş.

26 bin lirayı ödeyemeyince ipotek olarak verdiği 56 dönüm fındıklık bankaya geçmiş.

Bankanın avukatı İsmail Gürses Ali Şirin'e o araziyi geri alabilmesi için, bankanın araziyi icradan alırken değer biçilen parayı getirmesini ister. 30 dönüm için yaklaşık 90 bin lira gerekmektedir.

DÖNÜM BAŞINA 30 BIN LİRA

Şirin araziye elinde avucunda ne varsa satar, 100 bin lirayı denkleştirir. Bu parayı bankaya yatırarak müracaat eder, banka, “Baraj altında kalacak kısımları geri vermiyoruz” der. Şirin ısrar edince de, bu kez kendisinden dönüm başına 30 bin lira istenir.

Yani 30 dönüm için tam 900 bin lira. “Yabancı bankalar bizi oyuna getirdi” ifadesini kullanan Şirin, “Yatırdığım para şu anda bankada duruyor. Banka uyanıklık yaparak parayı kendi üzerine almıyor. Hakkımı istediğimi söyleyince, “Hangi bakanın yanına gidersen git” cevabını aldım. Yalvardım yakardım 4 çocuk okutuyorum. Borcumu ödemek istiyorum. Köyde 250 haneyiz 200 köylü aynı durumda” diyor.

KÖYLÜ TOPRAĞINI İSTİYOR

Köylerine ait 51 parça tapu ve 748 dönüm arazinin bankanın elinde olduğunu belirten Kocabaşı Köyü Muhtarı Alim Hoşgör durumu şöyle özetliyor: “Bizim köyümüzün ve çevre köydeki vatandaşların Denizbank ve az bir kısmı da Fortis Bank'tan çektikleri kredi borçları bulunuyor. Buna karşılık banka arazilere el koydu. Banka baraj sahasının dışında olanların satışını yapıyor. Ancak baraj sahasında olanların satışını yapmayarak kendi ipoteginde tutuyor. BDDK'ya yazı yazdık, bankanın bunları 3 yıl içerisinde elinden çıkarması gerekiyor. Fakat bununla ilgili bazı istisnai durumların olduğu söyleniyor. Bunların ne olduğunu bilemiyoruz. Vatandaşımız o dönemdeki sıkıntıların bir kısmını atlattı ve bankanın ipotek ettiği arazilerini almak istiyor. Banka ise, satmıyor. Daha önce ‘Sizden aldığımız fiyatın yüzde 12 gecikme faiziyle beraber paranızı getirirseniz geri vereceğiz’ dedikleri halde baraj istimlağı başladıktan sonra bu yerleri satmayacaklarını beyan ediyorlar. Mücadelemiz bu yerleri kurtarmak. İstimlak sahasında yer alan arazilerin dönümü şu an 30 bin lira. Normal bir bahçeyi satmaya kalkarsak 7-8 bin lira. Çiftçiler, baraj sahasındaki arazilerini kurtarmak için başka yerdeki arazilerini satıp burayı almaya çalışıyor. Fakat parayı verse de banka satışını yapmıyor.”

BARAJDA KALMAYAN TOPRAKLAR GAZETE İLANIYLA SATILIK

Kocaali genelinde hemen bütün köylerde aynı sorunun yaşandığını ifade eden Kocaali Ziraat Odası Başkanı Tamer Tunca köylünün zor durumda olduğunu belirterek şunları söyledi: “Denizbank bölgedeki yerel gazetelerden Yenihaber Gazetesi'ne ilan vererek el koyduğu arazileri satışa çıkarmış. İlanda 54 tapulu arazi görünüyor. Baraja kalan yerler burada yok. Baraja kalmayan yerleri ihaleye çıkartıyorlar. Asıl sıkıntı Denizbank'ın dönümünü 2.5 bin lirayla 3 bin liraya kendine mal ederek satın aldığı ekili arazileri emlak şirketi gibi hareket ederek 30 bin lira istimlak bedeli üzerinde satmaya çalışması. Tapu bankaya geçtiği için sorun yasal gibi görünse de burada büyük bir ahlaksızlık var. “

YABANCILARIN ALDIĞI TOPRAKLAR ARTTI

2002 YILINDA YABANCILARA SATILAN TOPRAK MİKTARI 1 MİLYON 280 BİN 615 METREKARE İKEN BU RAKAM 2011'DE 18 MİLYON 402 BİN 131 METREKAREYE YÜKSELDİ

CHP Zonguldak Milletvekili Ali İhsan Köktürk'ün soru önermesine Çevre ve Şehircilik Bakanı Erdoğan Bayraktar'ın verdiği cevap, 10 yılda yabancıların satın aldığı toprakların katlanarak arttığını, sahil yerlerinin ise adeta yabancılar tarafından alındığını ortaya koydu.

Buna göre, 30 Kasım 2002 ile 13 Aralık 2011 tarihleri arasında Türkiye'de 96 bin 735 adet taşınmaz 103 bin 809 gerçek kişiye satıldı. Bu taşınmazların toplam alanı ise 75 milyon 893 bin 700 metrekare oldu. Aynı dönemde 13 bin 486 adet taşınmaz, 2 bin 197 tüzel kişiye (şirket, banka, yabancı temsilcilikler ve 4875 sayılı yasaya tabi yabancı sermayeli şirketler) satıldı. Bu taşınmazların toplam alanı ise 30 milyon 447 bin 810 metrekare oldu.

Yabancılar satılan toprakların yıllara göre dağılımı şöyle:

YIL	ARAZİ SATIŞI (M2)
2002	1.280.615
2003	1.779.803
2004	3.977.477
2005	3.388.316
2006	6.268.290
2007	9.027.327
2008	14.373.829
2009	11.438.853
2010	12.845.510
2011	18.402.131

Çevre ve Şehircilik Bakanı Erdoğan Bayraktar'ın verdiği bilgiye göre, Türkiye'de yabancı şirketi sayılmayan ticaret siciline kayıtlı ancak sermayesi kısmen veya tamamen yabancılar aittir, 4875 sayılı kanuna göre kurulan şirketler hususunda ise 13 bin 391 adet taşınmaz 2 bin 567 tüzel kişiye satıldı. Bu taşınmazların toplam alanı 30 milyon 186 bin 277 metrekare oldu.

EN GÖZDE YERLER SAHİL KENARLARI

Yabancı gerçek ve tüzel kişiler tarafından satın alınan topraklarda en gözde yerler ise sahil kenarları oldu.

Yabancılar tarafından tercih edilen illerin başında Muğla ve Antalya geliyor. En çok rağbet edilen diğer iller de şöyle: "Adana, Ankara, Artvin, Aydın, Balıkesir, Bursa, Hatay, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Kayseri, Kırşehir, Kocaeli, Konya, Mersin, Nevşehir, Ordu, Sakarya, Samsun, Sivas, Tekirdağ, Trabzon, Tunceli, Uşak, Yalova."

EN ÇOK TAŞINMAZI ALMANLAR, İNGİLİZLER ALDI

Yabancı gerçek kişilerde en fazla taşınmazı Almanlar aldı. Almanya uyruklu 28 bin 553 kişi 37 bin 650 toplam taşınmaz aldı. Almanların aldığı taşınmazın büyüklüğü ise 50 milyon 89 bin 383 metrekare.

İngiltere uyruklu 35 bin 657 kişi 25 bin 186 taşınmaz aldı. İngilizlerin aldığı toplam taşınmazın büyüklüğü ise 6 milyon 805 bin 256 metrekare.

Yunanistan uyruklu gerçek kişiler 10 bin 868 kişi 9 bin 992 toplam taşınmaz aldı. Yunanlıların aldığı taşınmazın toplam alanı ise 2 milyon 837 bin 289 metrekare.

İrlanda uyruklu 6 bin 846 gerçek kişi, 5 bin 175 taşınmaz; Hollanda uyruklu 5 bin 866 gerçek kişi 5,090 taşınmaz ve Danimarka uyruklu 5 bin 794 gerçek kişi 4 bin 798 taşınmaz satın aldı.

Rusya Federasyonu uyruklu 5 bin 90 gerçek kişi 4 bin 708 taşınmaz satın aldı. Satın alınan toplam alan 832 bin 678 metrekare oldu.

Avusturya uyruklu (gerçek kişi) 4 bin 349 kişi 6 bin 493 toplam taşınmaz aldı. Satın alınan alan ise 12 milyon 52 bin 59 metrekare oldu.

Amerika Birleşik Devletleri uyruklu (gerçek kişi) bin 120 kişi, bin 160 taşınmaz aldı. Satın alınan alan ise 469 bin 28 metrekare.

YABANCILARIN ALDIĞI TOPRAKLAR ARTTI

YABANCI MÜLKİYETİ ANALİZ RAPORU İL BAZINDA (GERÇEK KİŞİ)

İli	ANA TAŞINMAZ		KAT MÜLK. TAŞINMAZ		Toplam Taşınmaz Sayısı	Toplam Taşınmaz Alanı(m2)	Kişi Sayısı
	Sayısı	Alanı(m2)	Sayısı	Alanı(m2)			
ADANA	383	1,797,959	245	17,267	628	1,815,225	434
ADYAMAN	9	7,414	5	374	14	7,788	14
AFYONKARAHİSAR	307	1,416,615	52	4,943	359	1,421,557	223
AKSARAY	248	973,196	64	4,856	312	978,052	210
AMASYA	51	94,699	6	501	57	95,200	36
ANKARA	913	4,366,046	1,082	68,426	1,995	4,434,472	1,501
ANTALYA	2,119	2,687,245	27,309	3,067,578	29,428	5,754,823	37,558
ARDAHAN	2	203	0	0	2	203	4
ARTVİN	13	6,399	6	231	19	6,631	10
AYDIN	1,375	1,750,222	11,314	1,815,495	12,689	3,565,717	17,503
BALIKESİR	396	984,618	456	66,351	852	1,050,968	706
BARTIN	13	8,294	10	12,188	23	20,482	20
BATMAN	244	2,071,031	0	0	244	2,071,031	50
BAYBURT	64	274,893	0	0	64	274,893	18
BİLECİK	10	7,779	2	165	12	7,944	7
BİNGÖL	8	32,401	3	272	11	32,673	5
BOLU	50	23,028	38	1,795	88	24,823	46
BURDUR	326	633,524	31	2,780	357	636,304	174
BURSA	963	911,643	584	26,183	1,547	937,826	1,480
ÇANAKKALE	153	474,999	21	8,430	174	483,429	127
ÇANKIRI	34	48,677	10	651	44	49,328	18
ÇORUM	298	1,045,536	56	2,934	354	1,048,470	122
DENİZLİ	358	1,258,242	46	4,099	404	1,262,341	215
DIYARBAKIR	121	498,437	216	21,571	337	520,008	89
DÜZCE	71	142,006	34	3,314	105	145,319	79
EDİRNE	187	741,867	102	25,416	289	767,283	162
ELAZIĞ	161	422,494	84	5,437	245	427,931	137
ERZİNCAN	525	784,863	11	1,270	536	786,133	175
ERZURUM	25	88,728	3	609	28	89,337	8
ESKİŞEHİR	125	262,717	159	7,332	284	270,049	205
GAZİANTEP	302	993,946	103	6,390	405	1,000,335	282
GİRESUN	464	409,643	117	7,727	581	417,370	265
GÜMÜŞHANE	1	226	0	0	1	226	1
HATAY	1,131	2,249,406	517	35,982	1,648	2,285,388	1,079
İĞDIR	41	116,084	0	0	41	116,084	12
İSPARTA	173	423,994	12	1,327	185	425,321	102
İSTANBUL	2,526	1,781,508	5,930	402,647	8,456	2,184,155	7,721
İZMİR	1,414	2,185,179	1,875	255,264	3,289	2,440,442	3,087
KAHRAMANMARAŞ	461	1,927,569	115	7,930	576	1,935,499	315
KARABÜK	17	7,342	19	1,045	36	8,387	23
KARAMAN	147	616,819	124	7,398	271	624,218	178
KARS	49	341,515	6	274	55	341,789	29
KASTAMONU	27	77,563	14	886	41	78,450	33
KAYSERİ	660	1,992,454	579	42,147	1,239	2,034,601	873
KİLİS	19	132,197	3	241	22	132,438	17
KIRIKKALE	106	780,222	24	2,548	130	782,770	67
KIRKLARELİ	72	439,658	33	2,006	105	441,665	80
KİRŞEHİR	635	2,561,974	140	7,945	775	2,569,918	259
KOCAELİ	457	495,897	350	25,623	807	521,520	599
KONYA	606	6,155,815	483	49,792	1,089	6,205,606	824

11 / 11

YABANCILARIN ALDIĞI TOPRAKLAR ARTTI

YABANCI MÜLKİYETİ ANALİZ RAPORU İL BAZINDA (GERÇEK KİŞİ)

İli	ANA TAŞINMAZ		KAT MÜLK. TAŞINMAZ		Toplam Taşınmaz Sayısı	Toplam Taşınmaz Alanı(m2)	Kişi Sayısı
	Sayısı	Alanı(m2)	Sayısı	Alanı(m2)			
KÜTAHYA	96	199,200	25	1,465	121	200,664	72
MALATYA	246	822,922	244	10,648	490	833,570	217
MANİSA	169	662,184	90	5,568	259	667,752	176
MARDİN	453	2,142,136	27	1,264	480	2,143,400	104
MERSİN	317	596,642	1,576	170,996	1,893	767,638	2,019
MUĞLA	2,061	2,432,806	11,800	2,794,071	13,861	5,226,877	19,318
MUŞ	5	2,397	0	0	5	2,397	4
NEVŞEHİR	546	1,732,085	78	7,945	624	1,740,029	346
NİĞDE	147	450,454	67	2,644	214	453,098	99
ORDU	401	272,520	301	61,053	702	333,573	310
OSMANİYE	36	28,577	21	1,107	57	29,684	34
RİZE	77	18,387	8	164	85	18,551	29
SAKARYA	466	1,012,313	281	27,368	747	1,039,681	583
SAMSUN	448	507,711	188	6,339	636	514,050	337
SİNOP	106	242,492	93	9,540	199	252,032	147
SİVAS	477	980,051	210	10,075	687	990,126	369
ŞANLIURFA	21	79,974	10	506	31	80,479	23
TEKİRDAĞ	552	1,671,667	187	12,971	739	1,684,638	442
TOKAT	82	129,621	11	670	93	130,291	36
TRABZON	292	235,843	308	11,696	600	247,538	332
TUNCELİ	540	586,747	148	9,225	688	595,973	245
UŞAK	619	1,981,042	80	5,248	699	1,986,289	314
VAN	1	313	0	0	1	313	1
YALOVA	237	191,026	341	13,108	578	204,134	569
YOZGAT	426	1,907,476	43	2,150	469	1,909,626	214
ZONGULDAK	337	299,011	187	9,863	524	308,874	287
TOPLAM :	28,018	66,690,378	68,717	9,203,322	96,735	75,893,700	103,809

YABANCILARIN ALDIĞI TOPRAKLAR ARTTI

YABANCI MÜLKİYETİ ANALİZ RAPORU UYRUK BAZINDA (GERÇEK KİŞİ)

Uyruk	ANA TAŞINMAZ		KAT MÜLK. TAŞINMAZ		Toplam Taşınmaz Sayısı	Toplam Taşınmaz Alanı(m2)	Kişi Sayısı
	Sayısı	Alanı(m2)	Sayısı	Alanı(m2)			
Almanya	19,493	48,225,446	18,157	1,863,937	37,650	50,089,383	28,553
Amerika Birleşik Devletleri	411	381,483	749	87,545	1,160	469,028	1,120
Andorra	2	1,361	0	0	2	1,361	2
Arjantin	17	7,041	3	672	20	7,712	11
Arnavutluk	27	1,782	25	1,423	52	3,205	86
Avustralya	165	368,249	154	17,954	319	386,203	283
Avusturya	3,979	11,856,342	2,514	195,716	6,493	12,052,059	4,349
Azerbaycan	6	1,707	33	2,554	39	4,262	42
Bahreyn	1	144	7	921	8	1,065	10
Belçika	158	459,134	2,428	309,404	2,586	768,538	3,413
Birleşik Arap Emirlikleri	3	4,375	0	0	3	4,375	3
Bosna-Hersek	14	6,842	37	2,477	51	9,318	59
Brezilya	48	275,951	7	573	55	276,524	25
British Virgin Adl.	1	600	2	227	3	827	3
Bulgaristan	61	24,628	13	493	74	25,121	86
Cezayir	0	0	1	44	1	44	1
Çek Cumhuriyeti	1	2	5	769	6	771	6
Çin	1	198	10	916	11	1,114	12
Danimarka	374	1,655,349	4,424	530,745	4,798	2,186,093	5,794
El Salvador	1	397	1	14	2	411	2
Estonya	0	0	40	5,616	40	5,616	39
Fas	1	727	7	580	8	1,307	8
Filipinler	1	15	0	0	1	15	1
Finlandiya	39	118,953	897	75,054	936	194,007	1,242
Fransa	459	796,895	608	65,854	1,067	862,748	1,166
Fransız Polenazyası	0	0	1	101	1	101	1
Güney Afrika Cumhuriyeti	5	6,456	30	2,892	35	9,348	39
Gürcistan	37	34,019	65	4,302	102	38,321	74
Hindistan	0	0	2	536	2	536	2
Hırvatistan	4	8,655	14	3,565	18	12,220	19
Hollanda	1,164	2,752,248	3,926	603,310	5,090	3,355,558	5,866
Honduras	0	0	1	82	1	82	1
İngiltere	3,041	2,743,294	22,145	4,061,962	25,186	6,805,256	35,657
Irak	13	11,659	29	1,750	42	13,409	46
İran	104	191,498	60	3,257	164	194,756	228
İrlanda	217	167,032	4,958	650,749	5,175	817,781	6,846
İspanya	28	71,377	129	12,413	157	83,790	162
İsrail	49	15,159	47	2,305	96	17,465	71
İsveç	148	333,707	1,392	137,103	1,540	470,810	1,872
İsviçre	122	186,889	151	24,725	273	211,614	238
İtalya	280	164,032	593	55,759	873	219,791	938
İzlanda	0	0	5	459	5	459	6
Jamaika	0	0	4	446	4	446	5
Japonya	9	5,287	53	3,553	62	8,841	62
Kanada	56	55,307	189	69,800	245	125,107	236
Karadağ Cumhuriyeti	0	0	11	2,513	11	2,513	12
Kazakistan	1	530	14	2,965	15	3,495	15
Kenya	0	0	4	213	4	213	3
Kırgızistan	1	26	39	2,618	40	2,644	42
KKTC	277	537,361	741	67,959	1,018	605,320	999
Kore(Güney)	10	3,702	48	4,099	58	7,801	54
Kuveyt	6	14,154	5	264	11	14,418	10
Letonya	3	1,289	44	5,662	47	6,951	48
Libya	0	0	1	12	1	12	1
Liechtenstein	2	7,599	2	50	4	7,649	3
Litvanya	3	1,401	147	14,277	150	15,678	159
Lübnan	111	781,096	34	3,518	145	784,614	145

YABANCILARIN ALDIĞI TOPRAKLAR ARTTI

YABANCI MÜLKİYETİ ANALİZ RAPORU UYRUK BAZINDA (GERÇEK KİŞİ)

Uyruk	ANA TAŞINMAZ		KAT MÜLK. TAŞINMAZ		Toplam Taşınmaz Sayısı	Toplam Taşınmaz Alanı(m2)	Kişi Sayısı
	Sayısı	Alanı(m2)	Sayısı	Alanı(m2)			
Lüksemburg	17	288,233	15	2,131	32	290,364	20
Macaristan	7	1,230	14	1,746	21	2,976	26
Makedonya	20	3,133	77	3,282	97	6,415	86
Malezya	0	0	4	737	4	737	7
Malta	0	0	1	26	1	26	1
Meksika	1	120	5	369	6	489	4
Mısır	102	238,594	11	807	113	239,401	78
Moldova	9	1,430	82	5,351	91	6,781	92
Monako	0	0	1	22	1	22	1
Nijer	0	0	1	137	1	137	1
Norfolk Adaları	0	0	1	56	1	56	1
Norveç	90	715,077	3,741	368,157	3,831	1,083,234	5,395
Özbekistan	2	6,835	39	2,403	41	9,238	51
Pakistan	7	2,192	14	1,077	21	3,269	19
Peru	1	144	0	0	1	144	1
Polonya	15	5,540	90	8,945	105	14,485	123
Portekiz	0	0	13	2,112	13	2,112	15
Reunyon	0	0	1	193	1	193	1
Romanya	10	82,810	6	13	16	82,823	12
Ruanda	0	0	1	81	1	81	1
Rusya Federasyonu	144	341,520	4,564	491,157	4,708	832,678	5,090
Singapur	2	2,138	2	226	4	2,364	8
Sırbistan ve Karadağ(Yugoslavya	48	21,841	149	9,139	197	30,980	239
Slovakya	4	1,143	19	2,028	23	3,171	29
Slovenya	0	0	7	460	7	460	9
Sri Lanka	0	0	5	1,424	5	1,424	2
Suudi Arabistan	25	79,708	28	2,415	53	82,122	66
Tacikistan	1	822	0	0	1	822	1
Tunus	0	0	1	76	1	76	1
Türkmenistan	1	6	1	30	2	36	2
Ukrayna	34	18,775	457	63,278	491	82,053	546
Ürdün	28	13,808	19	3,777	47	17,586	28
Venezuela	0	0	2	406	2	406	3
Yeni Zelanda	6	1,489	19	2,806	25	4,295	25
Yunanistan	6,352	2,699,781	3,640	137,508	9,992	2,837,289	10,868
TOPLAM :	37,880	76,807,769	78,036	10,019,082	115,916	86,826,850	123,028

BASIN AÇIKLAMASI

ÜLKE TOPRAĞI SATILIK MAL DEĞİL, VATANDIR!

18 Ocak 2012

Yazılı basından edinilen bilgiye göre 2644 sayılı Tapu Kanunu'nda değişiklik yapacak yasa tasarısı Bakanlar Kurulu'nda imzaya açılmıştır. Buna göre yabancıların edinebilecekleri taşınmaz miktarı 2,5 hektardan 30 hektara çıkarılmakta, Bakanlar Kurulu'na ise bu miktarı 60 hektara çıkarma yetkisi tanınmaktadır. Satışta, Bakanlar Kurulu'nun belirleyeceği ülke vatandaşları için karşılıklılık ilkesi dahi aranmayacaktır! Çokuluslu şirketler de taşınmaz edinebilecektir.

TARİH, SADECE AKILLILAR İÇİN TEKERRÜRDEN İBARET DEĞİLDİR!

Osmanlı ilk imtiyazını (kapitülasyonlar) 1536'da Fransızlara verdi. Sonraki süreçte ülke sayısı ve imtiyazların içeriği genişletildi. Bu imtiyazlar zaman içinde Anadolu halkının gittikçe yoksullaşmasına yol açtı. Savaşlarla ekonomisi iyice bozulan Osmanlı, 1860'da İngiltere'ye başvurduğunda, yabancılara taşınmaz satışı ve kiralanması dayatmasını önünde buldu. 1868'de çıkarılan İstimlak Nizamnamesi ile karşılıklılık ilkesi çerçevesinde yabancıların taşınmaz edinmelerinin önü açıldı. İngilizler İzmir'deki tarım arazilerinin 1/3'ünü kısa sürede ellerine geçirdi. 10 yıl içinde Ege'deki tüm tarım arazileri İngiliz tüccarların oldu. Ayrıca İngiliz, Fransız ve İtalyanlar hızla Akdeniz bölgemizde taşınmaz edinimine başladı. 1913'te yapılan bir düzenleme ile yabancı şirketlerin de taşınmaz edinimi sağlandı. Ancak topraklarını satmak Osmanlıyı kurtaramadı, tam tersine yok etti!

Emperyalist ülkelerin sömürgelerini genişletmek ve açık denizlere hakim olma amacı taşıyan I. Dünya Savaşı sırasında Anadolu toprakları işgal edildi. 1920'de imzalanan Sevr Antlaşması ile Osmanlı Devleti sona erdirilmek istendi. Ancak Kurtuluş Savaşı ile ülke toprakları işgalden kurtarıldı. Kapitülasyonlara, 1923'te imzalanan Lozan Antlaşması çerçevesinde son verildi. Buna karşın I. Dünya Savaşı'nda yenildiğimiz ülkelerin yurttaşlarına karşılıklılık ilkesi çerçevesinde taşınmaz edinme hakkı tanındı.

Mustafa Kemal ATATÜRK, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti devletinin başına gelen Batı kaynaklı felaketlerden aldığı dersle yabancılara taşınmaz satışını zorlaştırmak amacıyla 1924'te Köy Kanunu'nun çıkarılmasını sağladı. Bu kanunun 87. maddesi çerçevesinde nüfusu 2 binden az olan köylerde yabancıların taşınmaz almaları yasaklandı. 1934'te çıkarılan Tapu Kanunu'nun 35. maddesi ile karşılıklı olmak ve yasalarla konulmuş kısıtlamalara uymak koşuluyla yabancılara taşınmaz edinme hakkı verildi.

Köy Kanunu ve Tapu Kanunu, ülkemizde neoliberal politikaların hayata geçirildiği 80'li yıllara değin değiştirilmeden uygulamada kaldı. 1984 yılında Köy Kanunu ve Tapu Kanunu'nda yapılan değişiklikle yabancıların taşınmaz ediniminde aranan karşılıklılık ilkesinde kimi Arap ülkelerine imtiyazlar sağlandı. Anayasa Mahkemesi bu değişikliği iptal etti. Ancak iptale kadar geçen sürede İstanbul Boğazı'ndaki Sevda tepesi Araplara satıldı. 1986'da aynı imtiyaz, yabancı şirketlerin ve ülkelerin de taşınmaz edinimlerine olanak verecek şekilde genişletilerek yeniden getirildi. Anayasa Mahkemesi bu düzenlemeyi de iptal etti.

2003'te yabancıların köylerde taşınmaz edinimlerini sınırlayan Köy Kanunu'nun 87. maddesi AKP hükümeti tarafından iptal edildi. Tapu Kanunu'nun 35. Maddesinde yapılan değişiklikle taşınmaz alımında aranan karşılıklılık ilkesi kaldırıldı ve 30 hektarın üzerindeki taşınmaz satışları Bakanlar Kurulu kararına bırakıldı. Anayasa Mahkemesi bu değişikliği iptal etti. Tapu Kanunu'nda 2005'te yapılan değişiklikle yabancıların edinebilecekleri taşınmaz miktarı 2,5 hektar ile sınırlandırıldı ve Bakanlar Kurulu'na bu miktarı 30 hektara kadar yükseltme yetkisi tanındı. Anayasa Mahkemesi Bakanlar Kurulu'na bırakılan yetkiyi de iptal etti.

Yabancıya toprak satışı ne zaman gündeme gelse karşılıklılık ilkesi öne sürülerek bizim de o ülkelerde taşınmaz aldığımız öne sürülür. Ancak ülkemizle karşılıklılık ilkesi bulunmayan ya da sınırlı olan pek çok ülke vatandaşı ülkemizden taşınmaz edinebilmektedir. Örneğin diğer ülkelerde toprak kapatan İngiltere, asla kendi toprağını satmamakta, sadece üzerindeki mülkün kullanım iznini vermektedir.

Toprak, ekonomik açıdan değerlendirildiğinde hem bir üretim faktörü hem de milli servettir. Bu açıdan bakıldığında yabancıya toprak satışı ülkenin üretim faktörünün ve milli servetinin satışısıdır. Ülkemizin üretim faktörü açısından fakirleşmesi, milli servetin yabancıların refahına sunulmasıdır. Sonuçta halkımızın yoksullaşması ve ülkenin tapusunun yabancılara geçmesidir.

Anayasa Mahkemesi'nin deyimiyle, **toprak, devletin vazgeçilmesi olanaksız temel unsuru, egemenlik ve bağımsızlık simgesidir. Bu nedenle toprak satışı sadece bir mülkiyet devri değildir; devleti satmak, egemenlik ve bağımsızlıktan vazgeçmektir.**

Satılan her bir toprak parçası ülkemizde yabancı azınlıkların oluşması, ekonomik ve siyasi taleplerin ortaya çıkması, azınlıkların mensup oldukları ülkelerin iç işlerimize karışması demektir. Bu yöntem Batı'nın son derece etkili kullandığı silahlardan biridir.

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası olarak AKP hükümetini, ülkemiz yararına olmayan bu düzenlemeden vazgeçmeye çağırırken, topraklarımız ve tüm doğal varlıklarımızın ülkemiz ve insanımızın hizmetinde doğru biçimde kullanılması için mücadelemize kararlılıkla devam edeceğimizi kamuoyuna duyururuz.

Saygılarımızla

Dr. Turhan TUNCER
Başkan
(Yönetim Kurulu a.)

“2B” GÜLMECESİ YİNE SAHNELENİYOR...

Doç.Dr.Yücel ÇAĞLAR

Çıkacak, çıkıyor, çıktı; satıştan 20-25 milyar dolar kazanılacak, satışlar öncelikle “hak sahiplerine” yapılacak; ödemeler “rayiç bedel” üzerinden yapılacak, “rayiç bedellerin” belirlenmesinde, Hazine taşınmazlarının satışındaki kurallar geçerli olacak, il ile Görünüşe bakılırsa, 2003 yılından bu yana, deyiş yerindeyse, “yılan hikayesine” dönüşen “2B arazilerinin” satışı bu kez sonuçlandırılacak. Gerçekten de sonuçlandırılabilir mi acaba?

SIYASAL İKTİDAR KENDİ ÇALIP KENDİ OYNUYOR...

Daha önceleri, yalnızca ormancı teknokratlar ile siyasal iktidarlar arasında oynanıyordu; izleyicisi de yoktu. 2003’ten sonra ise bu “oyuna” başka oyuncular katıldı: Her kesimden “ormanseverler”, demokratik kitle örgütleri, çevreci/doğa korumacı kişi ve kuruluşlar, “2B arazilerini” kullanan ve/veya kullanabilme umudundaki köylü ve kentli yurttaşlarımız, ilgili anayasal ve yasal düzenlemelerin gereğini yerine getiren teknokrat ve bürokratlar, kitle iletişim araçlarındaki çoğunluğu yazacak başka konu bulamayanlar... Şimdiyse oyuncusu ve izleyicisi arttı; neredeyse tüm ülke hep birlikte hem oynuyor hem de izliyor bu hüznü ve bir o denli de gülünç “oyunu”. Ancak, ilginçtir, bu kez ne “2B” uygulamalarını yapan Orman Genel Müdürlüğü ne orman fakülteleri, ne ormancı bilimciler ve araştırmacılar var bu “oyunda”. Oysa, bu denli kolektifleşen bir “oyunun” gereği gibi oynanabilmesi için en çok da onların yol açıcı bilgilerine ve önerilerine gereksinme var; ama susuyorlar. Yalnızca onlar mı, değil; siyasal iktidar 2003 yılında konuyu “2B arazilerini” satmaya, bu amaçla da anayasa değişikliği bile yapmaya kalkıştığına, deyiş yerindeyse “yer yerinden oynamıştı.” Sözelimi yüze yakın demokratik kitle örgütü “Ormanlarımıza Sahip Çıkalım Birliği” adıyla bir oluşum örgütlemiş, son derece başarılı olmuştu. Anımsanacağı gibi, Sayın Cumhurbaşkanı ile Ana Muhalefet Partisi’nin de bu karşı duruşa destek olmasıyla siyasal iktidar bu girişiminde başarılı olamamıştı. “Oyun” şimdilerde de “sahneleniyor”; dahası, siyasal iktidar şimdi çok daha deneyimli; görünüşe bakılırsa anayasa değişikliği yapmak gibi köktenci çabalara da girmeyecek.

ESKİ BİR “OYUN”!

Gerçekte, “oyun” özellikle 1950’den bu yana her zaman oynanmıştır ama böyle, herkesin katılımıyla değil; üstelik “sahnesi” de başkaydı: Ormanlarla ilgili hukuksal düzenlemelerin orman sayılacak yerleri tanımlayan maddeleri her zaman kullanılabilen bir “sahne” olmuştur siyasal iktidarlar için. Doğrusu, siyasal iktidarlar da bu “sahneyi” kendilerince çok iyi kullanmıştır. Örneğin, 1950’li yılların başında, Demokrat Parti’nin önlenemeyen yükselişi başladığında ve iktidar olmasından çok kısa bir süre önce çıkarılan 5658 sayılı ve 5653 sayılı yasalarla bu sürecin başlatıldığını söyleyebiliriz. “Oyun” 1950’li yılların ilk yarısında o denli başarılı olmuş ki, yalnızca 1951-1956 döneminde 6,2 milyon dönüm “orman”, orman sayılmayarak kapanın elinde bırakılmıştır. Bu da yeterli görülmemiş; 1956 yılında çıkarılan 6831 sayılı Orman Kanunu’nun 2. maddesinde “İklim, su ve toprak rejimine zarar vermeyip de daha verimli kültür arazisine dönüştürülebilecek yerler Ziraat Vekâletince; daha önce “orman” sayılmış olsalar bile ormancılık düzeninde bulunmasında yarar görülmeyen yerler de Ziraat Vekâletinin önerisi ve Bakanlar kurulu kararıyla...” yaptırımına yer verilerek 1970’e değin 3 milyon dönüm alanın orman sayılmaması sağlanmıştır. 1960’lı yıllarda ise “sahneye”

“2B” GÜLMECESİ YİNE SAHNELENİYOR...

bu kez Süleyman Demirel’in liderliğindeki Adalet Partisi çıkmış ancak “sahneyi” daha da genişletme çabalarında başarılı olamamıştı. Bu kez, 1970 yılında TBMM’deki siyasal partilerin tüm temsilcileri “sahneye” çıkmış, senaryoyu neredeyse tümüyle yeniden yazınca “oyun” da artık Anayasa güvencesinde oynanmaya başlamıştır. Anayasanın ormanlarla ilgili 131. maddesinde yapılan değişiklikle; “Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvalık, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında ve hayvancılıkta kullanılmasında yarar bulunan topraklarla şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu ...” yerlerin orman sayılmaması olanaklı kılınmıştır. Ardında da 1973 yılında 1744 sayılı yasa çıkarılarak 6831 sayılı Orman Kanunu bu anayasal kural doğrultusunda neredeyse tümüyle değiştirilmiştir. Bu düzenlemeyle de 1974-1981 döneminde 1,2 milyon dönüm alanın orman sayılmamıştır. Ancak, “oyun”, deyiş yerindeyse çok tutmuştur(!): 12 Eylülcülerin anayasasıyla “sahne”, ülkedeki orman sayılan tüm yerleri kapsayacak biçimde genişletilmiş; “oyunu” kolaylaştırıcı çeşitli hukuksal düzenlemeler gerçekleştirilmiş, “oyunun” tanıtımı ise “orman köylücülüğü” söylemiyle yapılmıştır. Böylece, 1984-2000 döneminde de tam 2,7 milyon dönüm orman ormancılık düzeni dışına çıkarılmıştır. 2000’li yıllarda ise hem “başaktör” hem de “oyununun oynanma” biçimi değişmiştir.

İLGİNÇTİR...

“Oyun”, Türkiye’de yazılmış, yıllarca da anayasalar ve yasaların güvencesinde oynanmıştır. Ancak, ilginçtir, 2003 yılına değin “oyunun” ayırıtına hemen hemen hiç varılamamıştır. Ne “orman köylüleri”, ne ilgili demokratik kitle örgütleri ne çevreci/doğa korumacı kişi ve kuruluşlar ne de kitle iletişim araçları orman saymama uygulamalarını ne de artık orman sayılmayan yerlerin satılmasını dert edinmiştir. Daha ilginç; ayırıtına varılınca da inanılmaz bir bilgisizlik ve sıklıkla “oyuna” karşı çıkmaya başlamıştır. Bırakın önceki yıllarda oynanan “oyunların” ayırıtına varmayı 2003, 2005 ve şimdilerde de oynanma nedeni ve biçimini gerektiğince sorgulamak yerine “2B arazilerinin” satılması/satılmamasına indirgenmiş bir oyalanma çabasına girmiştir. Oysa “oyunun” “2B arazilerinin” satılıp satılmamasından, kimlere nasıl satılabileceğinden çok daha önemli “sahneleri” vardır sorgulanması ve tartışılması gereken; artık kim sorgulayıp kim tartışacaksa...

NELER OLUYOR?

“2B arazilerinin” satılması ve satılmaması ile ilgili tartışmalar sırasında aşağıdaki boyutlar nedense gerektiğince tartışılmıyor:

- **Dayanak olan anayasal ve yasal düzenlemeler şimdilerde de yürürlüktedir:** “Yeni” anayasada kapsamı genişletici düzenlemeler yapılacaktır kuşkusuz ancak Anayasanın 169 ve 170. maddeleri, dolayısıyla hem de 6831 sayılı yasanın 2. maddesinin “B” bendindeki “2B” uygulamasına dayanak olan kurallar şimdilerde yürürlüktedir. Dahası, 2009 ve 2010 yıllarında uygulamayı daha da güçlendirebilecek yeni yasal düzenlemeler de yapılmıştır. Kısacası, bu düzenlemeler yürürlükte kaldığı sürece “2B” uygulaması bundan sonra da sürdürülebilecektir.
- **Siyasal iktidar, her zaman ki hukuk dışılığı sürme kararlılığına ve olanağına sahiptir:** Öyle anlaşılıyor ki, siyasal iktidar bu kez anayasa değişikliği yapmaya kalkışmayacak ve çıkaracağı yasa Cumhurbaşkanlığı tarafından hemen onaylanabilecek, ola ki Ana Muhalefet Partisi düzenlemenin iptali için dava açsa ve Anayasa Mahkemesi de düzenlemeyi iptal etse bile, iptal kararı yürürlüğe girinceye değin, deyiş yerindeyse “atı alan Üsküdar’ı geçmiş” olabilecek ve geri dönüşü de olmayabilecektir.
- **İlgili yönetsel yapı kamu yararına bir uygulama için yetersizdir:** Görünüşe bakılırsa gerekli çalışmalar “kapalı kapılar ardında” yapıp sonuçlandırılmıştır. Bırakın ilgili meslek kuruluşlarını, fakülteleri ve araştırma kuruluşlarını bir yana, sözelimi Orman Genel Müdürlüğü bile çalışmalara gerektiğince katılmamış; Maliye Bakanlığı “2B arazilerini babalar gibi satma” çalışmalarını tek başına yürütebilmiştir. Açıkta ki bu süreçten kamu yararının gözetilmesi beklenemez.
- **“2B arazilerinin” rastgele satılması çeşitli ekolojik ve toplumsal sorunlara yol açabilecektir:** Doğru ise eğer, saptamalara göre 4,7 milyon dönüm “2 B arazisinin” yalnızca % 4,7’si yerleşme yerine dönmüş, % 33,2’sinde de çeşitli tarımsal etkinlikler yapılmaktadır. 3 milyon dönüm “2B arazisinin” ise ne durumda olduğu bilinmemektedir. Gerçekte siyasal iktidarın temel amacı da bir kısmı yeniden ormanlaşmış bu yerlerin TOKİ’ye devretmek, büyük inşaat firmalarına satmak, yandaş belediyelerin imara açılmasını sağlamaktır. Böyle bir uygulama çözümlenemeyecek ekolojik ve toplumsal sorunlara açabilecektir.

BİLGİSİZLİK VE SİĞLİK ARTIK AŞILMALIDIR!

“2B arazilerinin” satışına yalnızca “ormansever” bir duyarlılıkla karşı çıkmak, yaşamsal önemde yanlışlara yol açmaktadır: Çünkü, bu işlem artık bir ormancılık sorunu olmaktan çıkmıştır. Gündemde hukuksal, ekolojik, ekonomik ve toplumsal sorunlara yol açabilecek bir yaklaşım vardır. Siyasal iktidarın nelere yol açarsa açsın yaklaşımıyla sürdürdüğü her türlü kamusal varlığı satma çabası, çokça sanıldığı aksine bir inatlaşma değildir. Siyasal iktidar, siyasal alanda sahip olduğu kolaylıkları yaşamın tüm alanını dönüştürme doğrultusunda sınırsızca kullanmaya çalışmaktadır. Türkiye’de sermaye birikimine yeni alanların açılması gerekmektedir çünkü. Oluşturduğu yüzeysel gündemlere takılmak, gerektiğince bilginlenmemek, dolayısıyla tartışmaları akıl almaz bir sıklıkla sürdürmek, “2B arazilerinin” satılıp satılmamasına, orman popülizmine indirgenmiş tartışmalarla yetinmek siyasal iktidarın, deyiş yerindeyse “değirmenine su taşımaktan” öteye geçemez. Bu gerçek artık görülmelidir.

BASIN AÇIKLAMASI TÜRKİYE PARSEL PARSEL SATIŞTA!..

İKTİDAR, YALNIZCA 2B ARAZİLERİNİ DEĞİL, HAZİNEYE AİT TARIM ARAZİLERİNİ DE SATIŞA ÇIKARDI...

3.2.2012

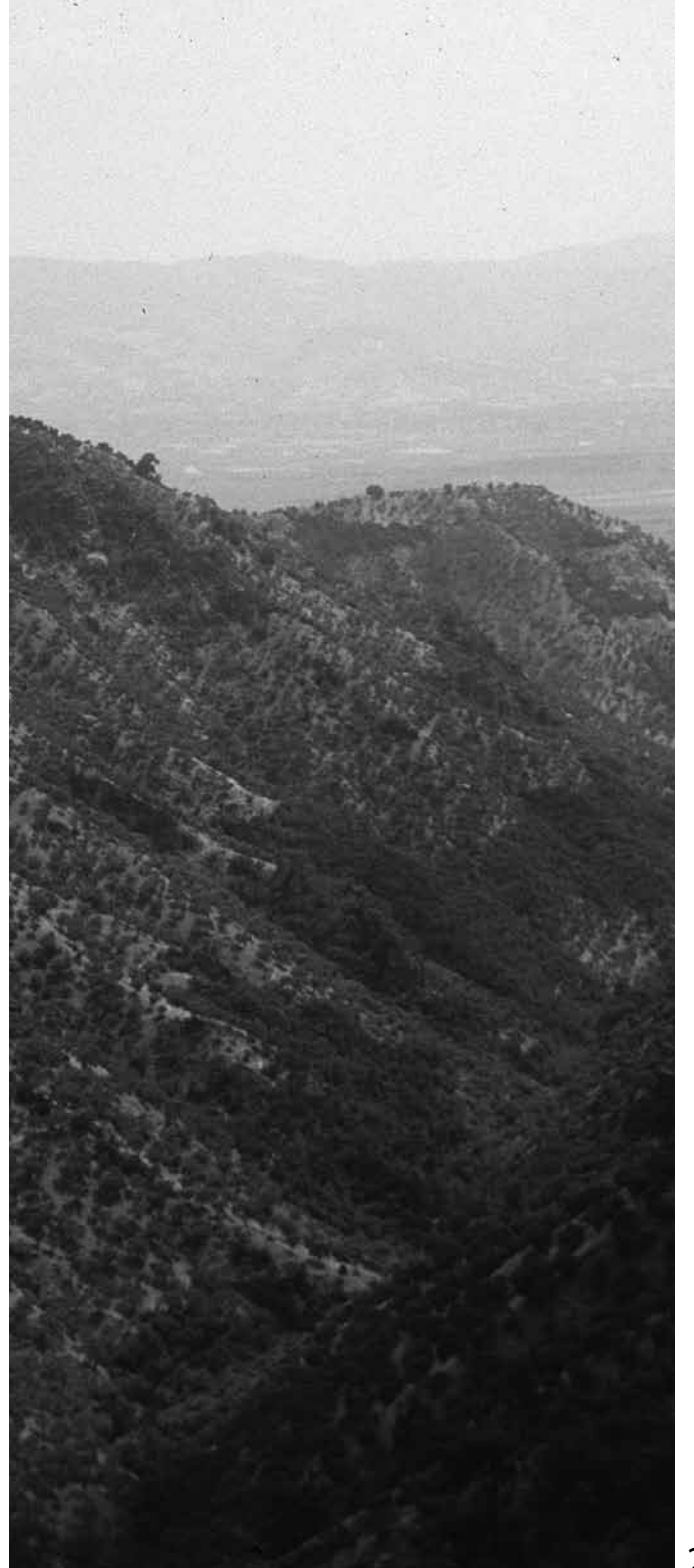
AKP iktidarı **Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi ile Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun Tasarısı**'nı 1 Şubat 2012 tarihinde TBMM Başkanlığına sunmuştur.

Adıyla çelişir biçimde “*orman köylülerinin kalkınmalarının desteklenmesi*” ile “*yeni orman alanlarının oluşturulması*” işlemlerinin geçirildiği tasarı, başta “2B arazileri” olmak üzere Hazineye ait tarım arazilerinin üzerindeki satılmasının önünü açarak, arazi işgalciliğini özendirir.

Tasarıyla yapılmak istenen düzenlemeler ile bunların yol açabileceği olumsuzluklar özetle şöyle sıralanabilir:

1) “2B arazileri” rastgele satılabilecek; kamu yararı gözetilmeyecektir:

- Tasarının 13. maddesiyle, 2924 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi Hakkında Kanun yürürlükten kaldırmaktadır. Buna karşılık Tasarı, “orman köylülerinin kalkınmalarının desteklenmesi” kapsamında hangi iş ve işlemlerin nasıl yapılacağını hiçbir biçimde düzenlememektedir. Bu içeriğiyle Tasarı, Anayasanın “Orman Köylüsünün Korunması” başlıklı 170. maddesine karşı hileli bir yaklaşımla hazırlanmıştır.
- Anayasanın 170. maddesine göre “*bilim ve fen bakımından orman olarak muhafazasında yarar görülmeyen yerler*” yalnızca “*...orman içindeki köyler halkının kısmen veya tamamen bu yerlere yerleştirilmesi için*” orman sınırları dışına çıkarılabilecek; çıkarılan yerler ise “*Devlet eliyle anılan yerlerin ihya edilerek bu halkın yararlanmasına tahsis*” edilebilecektir. Bu anayasal kurula göre uygulama yalnızca orman içindeki köyler halkını kapsamalıdır. Oysa Tasarıyla, Anayasanın bu kuralına aykırı olarak “*devlet ormanları bitişiğindeki köyler halkını*” da kapsayacak düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca bu yerler “devlet ormanları içinde veya bitişiğinde bulunan köyler halkına” **devredilebilecektir**. Açıktır ki bu, düzenleme Anayasanın söz konusu maddesine ters düşmektedir.
- Tasarının “Tanımlar” başlığı altında yer verilen 2. maddesinin “P” bendinde; “2B arazileri” de “gecekondu veya kentsel dönüşüm projeleri uygulanacak alanlar” arasında sayılmış; üstelik bu projeleri yapabilecekler arasında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın yanı sıra TOKİ ile ilgili büyükşehir ve öteki belediyeler de yer verilmiştir. Böylece, siyasal iktidara, özellikle henüz yapılaşmamış ve tarımsal amaçlarla da kullanılmayan yaklaşık 3 milyon dönüm “2B arazisinde” yeni rant alanları yaratma olanağı sağlanmıştır.
- Tasarının 6. maddesinin 1. fıkrasına göre; “2B arazilerini” satın almaya “hak sahibi” sayılabilmek için; i) 31.12.2011 tarihinden önce “kullanıcısı veya üzerindeki muhtesadın sahibi olarak gösterilen kişilerden” olmak, ii) “süresi içinde başvurmak”; iii)

TÜRKİYE PARSEL PARSEL SATIŞTA!..

idarece belirlenecek satış bedeline itiraz etmemek, iv) satış işlemini dava konusu etmemek koşulları getirilmiştir. Anayasa Mahkemesi'nin bu konuda daha önce aldığı kararlarla çelişen bu düzenlemeyle "2B arazileri", herkese satılabilecektir. Üstelik maddenin 2. fıkrasıyla da Tasarının yasalaşmasından sonra da "hak sahibi" olunabilecektir.

- Tasarının yasalaşması durumunda, 6831 sayılı Orman Kanunu 2. maddesine göre yapılacak işlemlere karşı yapılacak itirazlar ile açılacak davalar bu yasanın uygulanmasını durduramayacaktır. Açık ki, böylesi bir düzenleme Anayasanın 2. maddesindeki "Cumhuriyetin Nitelikleri" arasında sayılan "demokratik" ve "hukuk devleti" ile bağdaşmamaktadır.
- Tasarının "Yeni Orman Alanlarının Tesisi, Devlet Ormanları İçinde veya Bitişğinde Bulunan Köyler Halkının Desteklenmesi, Gelirler, Harcamalar ve Muafiyetler" başlığı altındaki 10. maddesinde "yeni orman alanlarının oluşturulmasına" yönelik hiçbir düzenleme yapılmamıştır. "2B arazilerinin" satışından elde edilecek gelirlerin ise % 90'ını aşamayacak kısmı "Devlet Ormanları İçinde veya Bitişğinde Bulunan Köyler Halkının Desteklenmesi" amacıyla kullanılabilir. Tasarıda bu amaçla kullanılacak gelirin alt sınırının değil de üst sınırın belirlenmiş olması, siyasal iktidara, söz konusu gelirlerden "gerektiğinde" hiç kaynak ayırmama ya da göstermelik düzeyde bir kaynak aktarma olanağı sağlamaktadır.

2) Hazineye ait tarım arazilerinin "kiracıları" bu arazileri satın alabilecek!

Tasarının 13. maddesine göre; Hazine arazilerini, Tasarının yasalaşıp yürürlüğe girdiği tarihten önceki en az üç yıl boyunca kiralayanlar, kira sözleşmeleri süren kiracılar ya da tarımsal amaçlarla kullandıkları belirlenenler, satış bedelini itirazsız kabul ettiklerinde "hak sahibi" sayılabilecek ve bu arazileri satın alabilecektir. Böylece, özellikle Ege ve Akdeniz Bölgelerinde geniş Hazine arazilerini kiralarak zeytin başta olmak üzere tarımsal amaçlarla kullananlar bu arazileri, rayiç bedellerinin % 70'ini ödeyerek satın alabilecektir. Ancak, Tasarıda, ne amaçla ve nasıl tarım yaptıkları ve yapacakları, çok daha önemlisi, satıştan sonra da tarım yapıp yapmayacakları vb konularda hiçbir düzenleme yapılmamıştır.

Görüldüğü gibi AKP iktidarı 2B arazilerinin yanı sıra Hazineye ait tarım arazilerini de keyfince satmak ve elde edeceği kaynağı dilediği yerde kullanmak istemektedir. Bunun için anayasa aykırı düzenlemeler dahi yapmaktan çekinmeyen hükümet, "orman köylüsünü kalkındırmak" ya da "yeni ormanlar oluşturmak" gibi söylemlerle de kamuoyu yanıltmaya çalışmaktadır. Saptamalara göre; 470 bin hektar "2B arazisinin" yalnızca % 4,7'si yapılaşmış, % 33,2'si de tarımsal amaçlarla kullanılmaktadır. Başka bir deyişle; 300 bin hektar arazi herhangi bir amaçla kullanılmamaktadır. Siyasal iktidarın temel amacı bu arazileri yerli ve yabancı yatırımcılara satmak, yapılaşmış yerlerdeki plansız yapıları ve özellikle de kara parayı aklamaktır!

Tasarının yasalaşması halinde henüz "orman niteliğini" yitirmemiş yerler de orman sayılmayabilecek ve buralara orman içi ve bitişindeki köylerde ve mahallelerde yaşayanlar yerleştirilebilecektir. Anayasanın 169 ve 170. maddelerine tümüyle aykırı olan bu tasarı, "devlet ormanı" sayılan yerlerin işgalini yaygınlaştıracaktır.

Ormanlar hepimizindir! "Devlet ormanı" sayılan yerlerin bireysel mülkiyete konu edilmeleri, kamu ve toplum yararının unutulmasına yol açacaktır. Söz konusu tasarının yasalaşması halinde sadece 2B arazileri değil, bir anlamda ülkenin geleceği de satışa sunulacaktır! Bu nedenle Tasarı derhal geri çekilmeli; "sığ", "sorunlu" ve "günübürlük" yaklaşımlar yerine, ileriye dönük ortak kentsel ve kırsal gereksinimler için kamu yararı temelinde politikalar üretilmelidir.

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası olarak, ormanlarımız ve diğer tüm doğal varlıklarımızın sınırsız ve kualsız kullanımı ile sömürülmesine; üretici – köylü yaşamının daha da zorlaştırılmasına yönelik uygulamalara karşı mücadelemize kararlılıkla devam edeceğimizi kamuoyuna duyuruyoruz.

Saygılarımızla

Dr. Turhan TUNCER
Başkan
(Yönetim Kurulu adına)

YÖNETMELİK YAĞMURU

Geçtiğimiz Aralık ayı, tarımsal alanlara istenilen yağışların düşmediği kurak bir ay olmakla birlikte, tarım sektörü açısından tam anlamıyla Yönetmelik sağanağının yaşandığı bir ay oldu. Bunun nedeninin ne olduğunu anlamak için 13/6/2010 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu’nun Geçiş hükümleri başlıklı Geçici Madde 1’ine bakmak gerekiyor. Söz konusu maddede “Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler ile uygulamaya ilişkin usul ve esaslar bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç onsekiz ay içinde yürürlüğe konulur” hükmü yer alıyor. Bu süre de 13 Aralık 2011 tarihinde doluyordu. Kaplumbağa ile yarışan tavşanın, birinciliğini garanti görüp uykuya yatması gibi, Bakanlık da zamanın kaplumbağa hızı ile ilerlediğini sanıp, uykuya yatmıştı. Kanunda öngörülen süre geldiğinde de ardi ardına yönetmelikler yayımlanmaya başlandı.

MEVZUAT HAZIRLAMA YÖNETMELİĞİNİ GÖREN VAR MI?

17/2/2006 tarihli Resmi Gazete’de; “Başbakanlık, bakanlıklar, bağlı, ilgili, ilişkili kurum ve kuruluşlar ile diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından hazırlanacak kanun, kanun hükmünde kararname, tüzük, yönetmelik, Bakanlar Kurulu kararı eki kararlar ve diğer düzenleyici işlemlerin taslak metinlerinin hazırlanmasına ilişkin usul ve esasları düzenleme” amacını taşıyan “*Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik*” yayımlandı. Anılan yönetmeliğin **Görüş alma** başlıklı 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında “Başbakanlığa sunulmadan önce, taslaklar hakkında ilgili bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının görüşleri alınır” ikinci fıkrasında “Taslaklar hakkında konuyla ilgili mahallî idareler, üniversiteler, sendikalar, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının görüşlerinden de faydalanılır”, üçüncü fıkrasında “Kamuoyunu ilgilendiren taslaklar Başbakanlığa iletilmeden önce, teklif sahibi bakanlık tarafından internet, basın veya yayın aracılığıyla kamuoyunun bilgisine sunulabilir. Bu suretle taslak hakkında toplanan görüşler değerlendirildikten sonra teklifte bulunulur”, dördüncü fıkrasında ise “Başbakanlık, mutabakat sağlanamayan taslaklara ilişkin olarak ilgili bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarından doğrudan görüş alabilir” hükümleri yer alıyor. Yönetmelikteki bu açık hükümlere rağmen, Bakanlık Aralık ayındaki yönetmelik sağanağında bu hususların hiç birine uymayarak, görüş sorduğunda bildiğini okuma alışkanlığını, bu sefer hiç görüş sormadan sürdürdü.

Bakanlığın hukuk dışı bu uygulamasına Başbakanlık seyirci kalarak ortak oldu. Çünkü söz konusu Yönetmeliğin **Taslakların Başbakanlığa gönderilmesi** başlıklı dokuzuncu maddesinin birinci fıkrasında, “İlgili kurum ve kuruluşlardan alınması gereken görüşler tamamlandıktan sonra; a) Görüşe gönderilen taslak, b) Taslağa ilişkin görüşler, c) Görüşler dikkate alınarak düzenlenen nihaî taslak ve genel gerekçe”nin gönderilmesi zorunluluğuna yer verilmiştir. Aynı maddenin üçüncü fıkrasında ise “Birinci ve ikinci fıkralarda belirtilen hususlara ve 8 inci madde hükmüne uyulmadan Başbakanlığa gönderilen taslaklar(ın) işleme konulmayarak bakanlığına veya kurumuna iade” edileceği hükmüne yer verilmiştir. Bakanlık Yönetmeliğin ne altıncı ne de dokuzuncu maddesindeki koşulları yerine getirmediği halde, hazırlanan Yönetmelikler Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Kamunun KHK’ler yoluyla katılım ve tartışma süreçlerinden kaçınılarak yeniden yapılanma sürecindeki yaklaşım, tarım sektörü ile ilgili yönetmeliklerde de aynı şekilde sürdürülmüştür.

BELİRSİZLİĞİN KANUNU: 5996 SAYILI KANUN

5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu; Değiştirilen hükümler, Yürürlükten kaldırılan hükümler, Uygulanmayacak hükümler ve atıflar, Geçiş hükümleri, Yürürlük ve Yürütme maddeleri dâhil 50 maddeden oluşmaktadır. Yasa içinde 31 adet “Yönetmelikle düzenlenir” ifadesi yanında 27 adet “Bakanlıkça belirlenir” ifadesine yer verilmiştir.

Anayasanın 124 üncü maddesinde “Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabileceği hükmü yer almaktadır. Bir yasanın uygulanmasına ilişkin yönetmelik çıkarılmasına çoğu zaman ihtiyaç duyulmaktadır. Normlar hiyerarşisi içinde, yönetmeliklerin uygulanmasına ilişkin daha ayrıntılı bir düzenleme yapma ihtiyacı duyulursa, bu durumda tebliğler ile bu ihtiyaç karşılanmaktadır. 5996 sayılı Kanun içinde yer alan 27 adet “Bakanlıkça belirlenir” ifadesini ise normlar hiyerarşisi içinde anlamlandırmak mümkün değildir. Bu ifade uygulamaya ilişkin belirsizliğin sürmesi anlamına gelmektedir. Bu ifadeye yönetmelikten farklı olarak yer verildiğine göre, belirlemenin yönetmelik dışında bir düzenleme ile yapılacağı anlamı çıkmaktadır. Bu durumda da belirsizliğin ortadan kalkması için “Bakanlıkça çıkarılan Tebliğ ile belirlenir” gibi bir ifadeye yer verilmesi daha doğru bir yaklaşım olurdu.

GÜNAH ÇIKARMA, YÖNETMELİK ÇIKAR

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Sayın Mehdi EKER, 12 Ocak 2012 tarihinde İstanbul’da düzenlenen, Bakanlık web sayfasında bilgisi yer alan, Gıda Güvenliğinde Yeni Bir Dönem Başlıyor temalı toplantıda 5996 sayılı Kanun kapsamında 102 adet yönetmelik çıktığı bilgisine yer verdi. Bakan EKER’in, toplantı sonrası 14 Ocak 2012 tarihinde yayımlanan bir, 18 Ocak 2012 tarihinde yayımlanan iki adet yönetmeliği bu sayıya dâhil ettiği görülmektedir. 20 Ocak 2012 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan “Bulaşıcı Hayvan Hastalıkları ile Mücadelede Uygulanacak Genel Hükümlere İlişkin Yönetmelik” de dâhil edildiğinde, 5996 sayılı kanun kapsamında çıkarılan yönetmelik sayısı 103’e ulaşmış olacak.

5996 sayılı Kanun sonrası ilk çıkan Yönetmelik 1 Ekim 2010 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan *Kontrol Laboratuvarlarının Kuruluş, Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esaslarının Belirlenmesine Dair Yönetmelik*’tir. Bakanlığın 5996 sayılı Kanunun yayımlandığı 13.06.2010 tarihi sonrası Tarım ve Köyişleri Bakanlığı adını taşıdığı dönemde 97 adet yönetmeliği yayımlanmıştır. Yayımlanan bu yönetmeliklerden 21 adeti 5996 sayılı Kanunun dayanak alındığı düzenlemelerdir.

YÖNETMELİK YAĞMURU

4 Eylül 2011 tarihinde yayımlanan *Tavuk Vebası Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği ile Yalancı Tavuk Vebası Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği* Bakanlığın Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı adıyla çıkan ilk yönetmelikleri olup, 20 Ocak 2012 tarihine kadar toplamda 89, 5996 sayılı kanun kapsamında ise değişiklikler hariç 81 adet yönetmelik yayımlanmıştır.

Bakanlık, 16 ay içinde 5996 sayılı Kanun kapsamında çıkardığı 103 yönetmelik ile en kısa sürede en fazla yönetmelik çıkarma, 2011 Aralık ayında çıkardığı 66 yönetmelik ile de bir ay içinde aynı kanun kapsamında en fazla yönetmelik çıkarma rekorları yanında, 17 Aralık 2011 tarihinde yayımlanan 11 Yönetmelik ile bir günde en fazla yönetmelik çıkarma rekorlarının sahibi oldu. 29 Aralık 2011 tarihli 3. mükerrer Resmi Gazete’de yayımlanan 10 yönetmelik ile de rekorunu çeşitlendirdi. Bakanlığın bu rekoru için diğer kanunlarına dayanılarak çıkarılan veya değişiklik yapılan yönetmelikler hesaba dahil edilmemiştir.

HAVADA BULUT, BİLMİYORSAN UNUT!

Bakanlık bu kadar çok sayıda yönetmelik çıkarınca kendi yönetmeliklerini de takip edemez hale geldi. 8 Ekim 2011 tarihli Resmi Gazete’de; Ev ve Süs Hayvanlarının Üretim, Satış, Barınma ve Eğitim Yerleri Hakkında Yönetmelik yayımlandı. Ancak Bakanlık aynı kapsamda olan 28/4/2000 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanmış olduğu Ev ve Süs Hayvanları Satış, Barınma ve Eğitim Yerlerinin Kuruluş, Açılış, Ruhsat, Çalışma ve Denetlenme Usul ve Esaslarına Dair Yönetmeliği olduğunu unutmuştu. Yapılan uyarılar sonucu bu unutkanlığın farkına vararak 40 gün kadar sonra varıp, 16 Kasım 2011 tarihinde söz konusu yönetmeliği iptal etti.

Bakanlık tarafından 16.02.2010 tarihli Resmi Gazete’de Su Ürünleri Alanında Faaliyet Gösteren Gemilere İlişkin Hijyen Kuralları Yönetmeliği yayımlandı. Bu yönetmelik içinde yer alan düzenlemelere, 27 Aralık 2011 tarihinde yayımlanan Hayvansal Gıdalar İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliğinde yer verildi. Ancak Bakanlık bir önceki yönetmeliğinden haberdar olmasa gerek, o yönetmeliği yürürlükten kaldırmayı unuttu. Su Ürünleri Alanında Faaliyet Gösteren Gemilere İlişkin Hijyen Kuralları Yönetmeliğini ne zaman yürürlükten kaldırmayı akıl edeceğini merakla bekliyoruz.

MECLİSTEN ALDIM BİR TANE, BAKANLIĞA GETİRDİM 103 TANE (!)

5996 sayılı Kanun kapsamında çıkarılan yönetmelik sayısına bakıldığında şaşırılmamak elde değil. İnsanın aklına ilk başta, “bu alan ne kadar boşmuş, işler nasıl yürüyormuş” sorusu geliyor. Ancak yönetmeliklere sadece isim bazında bile bakıldığında, şaşkınlık daha da fazla artıyor.

“Patates, sen neymişsin” başlıklı yazımızda “Benzer konuları aynı mevzuatlar içinde toplamak yerine, her akla geleni mevzuat haline getirmek, aynı konuda benzer yönetmelikler çıkarmak, 2011 yılı için verdiğimiz örneklere bakılıp, bu yılın modası (!) gibi algılanmamalıdır. Ya da Bakanlıkta çıkarılan her yönetmelik için prim mi alındığı sorusu akla gelmemelidir” şeklinde bir saptamamız yer almıştı. Yeni çıkan yönetmelikler bu saptamamızı bir kez daha haklı çıkarıyor.

Bilimsel bir çalışma, ayrıların ve ayrıların gruplanacağı bir sınıflamaya sıklıkla başvurur. Bilimi rehber edinmek durumunda olan Bakanlığın aynı yöntemi çıkardığı yönetmeliklerde de esas alması beklenirken, böyle bir dikkatin olmadığı görülmektedir. Aynı konuyu veya alanı düzenlemek için farklı yönetmelikler hazırlanmıştır. Bir başarı gibi sunulan çıkarılan yönetmelik sayısı, bu nedenle bir başarının değil kaosun göstergesidir. Bakanlık bürokrasisi, sentez yaparak aynı konuları birleştirmek yerine, işin kolayına kaçmış, parçalardan bütünü oluşturma yoluna gitmemiştir.

5996 sayılı Kanun; 5393 sayılı Belediye Kanunu, 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu, 1262 sayılı İspençiyari ve Tıbbî Müstahzarlar Kanunu, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu ile 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimler Birliği ile Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanununun bazı maddelerinde değişiklik yapmıştır. Değişiklik yapılan bu kanunlar dışında daha önemli olarak; 5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu, 6968 sayılı Ziraî Mücadele ve Ziraî Karantina Kanunu, 1734 sayılı Yem Kanunu ve 4631 sayılı Hayvan Islahı Kanunu olmak üzere beş adet kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Kanunun hazırlık ve görüşme süreçlerinde tarımla ilgili düzenlemelerin bir arada olmasının amaçlandığı sıklıkla vurgulanmıştır. Kanunun çıkarılması sırasında gösterilen bu yaklaşımın, kanunun uygulanmasını gösterir yönetmeliklerde göz önüne alınması anlamak zordur.

Çok sayıda yönetmelik çıkarılmış olması uygulamada sorunları da beraberinde getirecektir. Olaylara daha makro düzeyde bakması gereken Bakanlık merkez teşkilatındaki her birim kendi hazırladığı düzenleme ve uygulamasına odaklanacak, bu düzenlemenin ilgili olduğu düzenlemelerle olan ilişkisini kurmayacaktır. Bakanlık teşkilatını bir huniye ve Bakanlık merkez teşkilatını da huninin ağzına benzetirsek, huninin ağzından geçen yönetmelikler, huninin ucu olan taşradaki il ve ilçe örgütlerinde hepsi bir araya gelecektir. Merkezin uzağında, ancak uygulamanın merkezinde olan taşra teşkilatı büyük bir mevzuat karışıklığı ile karşı karşıya kalacaktır.

Elli maddeden oluşan bir kanundan, madde başına şimdiden iki yönetmelik çıkarılmış olmasının garipliği ortadadır. Bu yönetmeliklerin birbirleri ile ilintisinin ve içeriğinin bilinmesinden vazgeçtik, isimlerinin bile bilinmesi mümkün değildir. Her yeni yapılanmada balık hafızasına dönüşen kurumsal bir hafızanın olduğu göz önüne alınacak olursa, yakın bir zamanda yeni yapılacak düzenlemeler nedeniyle ortaya karmaşa çıkacağını söylemek için kâin olunması gerekmemektedir.

YÖNETMELİK YAĞMURU

AKRABA YÖNETMELİKLER

Bakanlık tarafından 5996 sayılı Kanun kapsamında yayımlanan yönetmeliklere ilişkin isim bazında bile yapılacak bir incelemede, akla gelen ilk soru, bu yönetmeliklerin niçin birleştirilmediği olacaktır. Aşağıda bu kapsamda yönetmeliklerin isimleri üzerinden yapılan gruplamalar yer almaktadır. İncelemenin içerik esas alınarak yapılması durumunda, bir araya getirilmesi gereken yönetmeliklerin çok daha fazla olacağı konusunda hiçbir şüphemiz bulunmamaktadır.

Yönetmelik Adı	Yayımlandığı Resmi Gazete
Bulaşıcı Hayvan Hastalıkları ile Mücadelede Uygulanacak Genel Hükümlere İlişkin Yönetmelik	20.01.2012
İhbarı Mecburi Hayvan Hastalıkları ve Bildirimine İlişkin Yönetmelik	22.01.2011
Afrika At Vebası Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği	21.12.2011
Atların Enfeksiyöz Anemisi Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği	22.12.2011
Şarbon Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği	23.12.2011
Ruam Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği	22.12.2011
Durin Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği	21.12.2011
Tavuk Vebası Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği	04.09.2011
Yalancı Tavuk Vebası Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği	04.09.2011
Şap Hastalığının Kontrolüne İlişkin Yönetmelik	04.02.2011
Kanatlı Tifosu ile Kanatlılarda Pullorum Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği	13.12.2011
Kuduz Hastalığından Korunma ve Kuduz Hastalığı ile Mücadele Yönetmeliği	18.01.2012
Nakledilebilir Süngerimsi Beyin Hastalıklarına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği	15.12.2011
Koyun ve Keçi Türü Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği	02.12.2011
Sığır Cinsi Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği	02.12.2011
Sığırlarda Löykoz Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği	23.12.2011
Sığır Bovine Tüberkülozu Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (5996 sayılı Kanun dayanak haline getirilmiştir)	15.12.2011
Sığır Vebası, Koyun ve Keçi Vebası, Domuzların Veziküler Hastalığı, Mavi Dil Hastalığı, Geyiklerin Epizootik Hemorajik Hastalığı, Koyun Keçi Çiçeği, Veziküler Stomatitis, Sığırların Nodüler Ekzantemi, Afrika Domuz Vebası, Klasik Domuz Vebası ve Rift Vadisi Hummasına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği	04.01.2012
Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği	14.01.2012
Bruselloz ile Mücadele Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (5996 sayılı Kanun dayanak haline getirilmiştir)	15.12.2011

Çizelgede yer alan yönetmeliklerden *Atların Enfeksiyöz Anemisi Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği*, *Şarbon Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği*, *Ruam Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği* ve *Durin Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği*ne ilişkin yapılacak bir incelemede, her biri 11-14 arasında değişen maddeden oluşan bu yönetmeliklerin **Hastalık tespit edilmesi halinde alınacak önlemler** başlığını taşıyan 7 nci ve **Karantinanın/kordonun kaldırılması** başlıklı 9 uncu maddesi dışındaki tüm maddelerinin nerede ise aynı olduğu görülecektir. (Karşılaştırma için bakınız Ek-1 www.zmo.org.tr)

Aynı şekilde *Sığır Cinsi Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği* ile *Koyun ve Keçi Türü Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği*ne ilişkin karşılaştırma için bakınız. (Ek-2 www.zmo.org.tr)

Yönetmelik Adı	Yayımlandığı Resmi Gazete
Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği (15)	29.12.2011
Türk Gıda Kodeksi Hazırlama Yönetmeliği (15)	29.12.2011
Türk Gıda Kodeksi Etiketleme Yönetmeliği (43)	29.12.2011
Türk Gıda Kodeksi Bulaşanlar Yönetmeliği (14)	29.12.2011
Türk Gıda Kodeksi Gıda Katkı Maddeleri Yönetmeliği (23)	29.12.2011
Türk Gıda Kodeksi Mikrobiyolojik Kriterler Yönetmeliği (12)	29.12.2011
Türk Gıda Kodeksi Aroma Vericiler ve Aroma Verme Özelliği Taşıyan Gıda Bileşenleri Yönetmeliği (11)	29.12.2011
Türk Gıda Kodeksi Gıda ile Temas Eden Madde ve Malzemeler Yönetmeliği (17)	29.12.2011
Türk Gıda Kodeksi Pestisitlerin Maksimum Kalıntı Limitleri Yönetmeliği (11)	29.12.2011

YÖNETMELİK YAĞMURU

Gıda kodeksi ile ilgili 29 Aralık 2011 tarihli 2. Mükerrer Resmi Gazete’de dokuz adet yönetmelik yayımlanmıştır. Yukarıdaki çizelgede yönetmeliklerin sonunda parantez içinde verilen rakamlar, yönetmelikteki madde sayısını göstermektedir. Her yönetmeliğin sadece amaç, dayanak, yürütme ve yürürlük gibi 4 maddesinin aynı olduğu bile göz önüne alınsa, Bakanlığın yönetmelik çıkarma gayreti (!) daha iyi anlaşılabilir.

Yönetmelik Adı	Yayımlandığı Resmi Gazete
Arıcılık Yönetmeliği	30.11.2011
Bombus Arısı Yönetmeliği	15.12.2011
Bal Arılarının Amerikan Yavru Çürüklüğü Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği	21.12.2011
Bal Arılarının Küçük Kovan Kurdu ile Tropileaps Akarı Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği	21.12.2011

14 maddeden oluşan *Bal Arılarının Amerikan Yavru Çürüklüğü Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği* ve 11 maddeden oluşan *Bal Arılarının Küçük Kovan Kurdu ile Tropileaps Akarı Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği* incelendiğinde, her iki yönetmeliğin Bal Arıları ile ilgili Yönetmeliğin Temel Petek Üretim Yerleri, Teşhis Yöntemleri ile Teşhis Kılavuzu başlıklı dördüncü bölümü dışındaki diğer maddelerinin tamamına yakın denebilecek, çok büyük kısmının aynı olduğu görülecektir. Arıcılık Yönetmeliği 21, Bombus Arısı Yönetmeliği ise 14 maddeden oluşmaktadır. (Karşılaştırma için bakınız Ek-3 www.zmo.org.tr)

Yönetmelik Adı	Yayımlandığı Resmi Gazete
Gıda ve Yemin Resmi Kontrollerine Dair Yönetmelik	17.12.2011
Hayvansal Gıdaların Resmi Kontrollerine İlişkin Özel Kuralları Belirleyen Yönetmelik	17.12.2011
Yemlerin Resmî Kontrolü İçin Numune Alma ve Analiz Metotlarına Dair Yönetmelik	27.12.2011
Canlı Hayvanlar ve Hayvansal Ürünlerde Belirli Maddeler ile Bunların Kalıntılarının İzlenmesi İçin Alınacak Önlemlere Dair Yönetmelik	17.12.2011

Yönetmelik Adı	Yayımlandığı Resmi Gazete
Bitki Karantinası Yönetmeliği (26)	03.12.2011
Bitki Karantinası Fümigasyon Yönetmeliği (21)	19.06.2011
Bitki Karantinası İnspektör Yönetmeliği (12)	21.04.2011

Parantez içindeki sayılar, yönetmelikteki madde sayısını göstermektedir.

Yönetmelik Adı	Yayımlandığı Resmi Gazete
Patates Halka Çürüklüğü Hastalığı ile Mücadele Hakkında Yönetmelik	24.09.2011
Patates Kist Nematodları ile Mücadele Hakkında Yönetmelik	03.10.2011
Patates ve Domateste Bakteriyel Solgunluk ve Patateste Kahverengi Çürüklük Hastalığı ile Mücadele Hakkında Yönetmelik	24.09.2011
Ticari Amaçlı Patateslerin İzlenebilirliği Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	12.05.2011
Tohumluk Patates Sertifikasyonu ve Pazarlaması Yönetmeliği	10.04.2011

Yönetmelik Adı	Yayımlandığı Resmi Gazete
Bitki Koruma Ürünleri Kontrol Yönetmeliği	20.05.2011
Bitki Koruma Ürünlerinin Reçeteli Satış Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik	21.04.2011
Bitki Koruma Ürünlerinin Ruhsatlandırılması Hakkında Yönetmelik	25.03.2011
Bitki Koruma Ürünlerinin Sınıflandırılması, Ambalajlanması ve Etiketlenmesi Hakkında Yönetmelik	25.03.2011
Bitki Koruma Ürünlerinin Toptan ve Perakende Satılması ile Depolanması Hakkında Yönetmelik	10.03.2011
Bitki Koruma Ürünlerinin Uygulama Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik	20.03.2011
Bitki Koruma Ürünü Üretim Yerleri Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik	06.07.2011
Bitkisel Üretimde Kullanılan Bitki Koruma Ürünlerinin Kayıtlarının Tutulması ve İzlenmesi Hakkında Yönetmelik	25.11.2011

YÖNETMELİK YAĞMURU

Yönetmelik Adı	Yayımlandığı Resmi Gazete
At Yarışları Müşterek Bahisler Yönetmeliği	19.04.2011
At Yarışları Yönetmeliği	19.04.2011

Yönetmelik Adı	Yayımlandığı Resmi Gazete
Yurt İçinde Canlı Hayvan ve Hayvansal Ürünlerin Nakilleri Hakkında Yönetmelik	17.12.2011
Hayvanların Nakilleri Sırasında Refahı ve Korunması Yönetmeliği	24.12.2011
Çiftlik Hayvanlarının Refahına İlişkin Yönetmelik	23.12.2011
Deneysel ve Diğer Bilimsel Amaçlar İçin Kullanılan Hayvanların Refah ve Korunmasına Dair Yönetmelik	13.12.2011

Yönetmelik Adı	Yayımlandığı Resmi Gazete
Ev ve Süs Hayvanlarının Ticari Olmayan Hareketlerinde Uygulanacak Hayvan Sağlığı Şartlarına Dair Yönetmelik	05.12.2011
Ev ve Süs Hayvanlarının Üretim, Satış, Barınma ve Eğitim Yerleri Hakkında Yönetmelik	08.10.2011

Yönetmelik Adı	Yayımlandığı Resmi Gazete
Evcil Hayvan Genetik Kaynaklarının Korunması ve Sürdürülebilir Kullanımı Hakkında Yönetmelik	22.12.2011
Evcil Hayvan Genetik Kaynaklarının Tesciline İlişkin Yönetmelik	22.12.2011

Yönetmelik Adı	Yayımlandığı Resmi Gazete
Veteriner Sınır Kontrol Noktası Müdürlüklerinin Görev ve Çalışma Esaslarına Dair Yönetmelik	31.12.2010
Ülkeye Giriş Yapan Canlı Hayvanlarda Yürütülecek Veteriner Kontrollerinin Düzenlenmesine Dair Yönetmelik	17.12.2011
Ülkeye Girişte Veteriner Kontrollerine Tabi Olan Hayvan ve Ürünlere Dair Yönetmelik	21.12.2011
Ürünlerin Ülkeye Girişinde Veteriner Kontrollerinin Düzenlenmesine Dair Yönetmelik	17.12.2011
Hayvan ve Ürünlerin Ülkeye Girişinde Ön Bildirim ve Veteriner Kontrollerine Dair Yönetmelik	17.12.2011
Safkan Arap ve İngiliz Atlarının Soy Kütüğü, Kayıtları, İthalat ve İhracatı Hakkında Yönetmelik	19.04.2011

Yönetmelik Adı	Yayımlandığı Resmi Gazete
Bitkisel Gıda ve Yem İthalatının Resmi Kontrollerine Dair Yönetmelik	17.12.2011
Bitkisel Gıda ve Yemin İhracatında Sağlık Sertifikası Düzenlenmesi ve İhracattan Geri Dönen Ürünler İçin Uygulama Yönetmeliği	25.11.2011

Yönetmelik Adı	Yayımlandığı Resmi Gazete
Gıda Hijyeni Yönetmeliği	17.12.2011
Hayvansal Gıdalar İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği	27.12.2011
İnsan Tüketimi Amacıyla Kullanılmayan Hayvansal Yan Ürünler Yönetmeliği	24.12.2011

TARIM VE GIDA ÜRETİMİ

Dr. Zeynep Meftune EMİROĞLU*

21. Yüzyılın dünyası beyin gücü denilen buluşlar ve ileri teknoloji sayesinde pek çok şeyi değiştirmiş alternatif ve ikame ürünler geliştirmiştir, ancak insanın hayatının devamı için ilk şart olan beslenme aynen tarihin ilk çağlarında da olan ana maddelerin gelişmesi ve çeşitlendirilmesi ile devam etmiştir. Yani toprağın insanlara sunduğu ürün insan yaşamının vazgeçilmez olmaya devam etmiştir.

ÜRETİMDEN KOPUŞ

Öteden beri ülkemizde tarımsal üretimin zenginlik yaratamayacağı yanlış inancı olmakla beraber tarımın devlet eli ile geri adımlar atması 24 Ocak 1980 kararları ile adeta resmiyet kazanmış, önce IMF programları daha sonra da Dünya Bankası'nca planlanan politikalar ile giderek hız kazanmıştır. Oysa dünyada ekolojik olanakları elverişli her ülke sanayileşme seviyesine paralel düzeyde tarım yapmakta ve yüksek oranda da gıda üretimine işlemektedir.

Endüstriyel tarım-yoğun tarımı bilmeyen tarım bilmene uzak devlet adamları, 1970'lerden sonra Türkiye'de bir çığır açmışlardır, tarım zenginlik yaratmaz fakir ulusların üretim modelidir, refah için sanayi şarttır safatasını dünyayı iyi tanımayan kıt ufukları ile kabul etmiş ve kabul ettirmişlerdir. Oysa biraz dikkatli inceleseler, doğası elverişli her gelişmiş ülke tarımda da en gelişmişler içinde yerini almakta, hem üretimde hem de işlenmesinde sanayinin şart olduğunu saptayarak sanayilerinin bile tarımla gelişebileceğini görerek büyük önem verdiklerini de anlayabileceklerdi.

Kent yaşamına uygun donanımına sahip olmayan kitleler, 1980'lerden sonra yeterli toprağı olmayan veya olan kırsal nüfus yanlış ülkesel projelerle köylerini boşaltarak metropollerin kenar mahallelerinde varoşlar oluşturmuşlar ne sanayiye iş gücü ne de ekonomiye bir katkı getirmedikleri gibi büyük kentleri de, altyapı yetersizliği, asayiş, eğitim ve sağlık gibi her tür kamu hizmetlerinde de yetersizlik yaratarak yaşanamaz hale getirmişlerdir. Hükümetler oy deposu olarak gördükleri bu yoksul kitleleri, "şehirleşiyor ve ilerliyoruz" ayamazlığıyla yorumlamışlardır.

1970'lerde %2,4 olan ülke nüfus artışı bugün %1,6'lara gerilemiş olsa da bu artış bile yılda 1,2 milyon yeni nüfusun daha sofraya eklenmesi demektir. Günümüzde elde edilen işlenmiş veya taze tüketilen gıda ürünlerinin artışı bu tüketimi ancak karşılayabilirken ileriki yıllar içinde bu makas açılacaktır. 1984 yılında bana ait olan "Türkiye tarımsal üretimde dünyada kendine yeterli 7 ülkeden biridir." tesbiti anılarda kalmış olacağı gibi, asla istenmez ama, belki başka bir tarım mühendisi tarafından yapılacak çalışmada *yemezlik* sıralamasında yerini alacaktır.

HAMMADDE

Tarım eldesi ürünlerin %80 civarı gıda sanayinde hammaddedir. Tarımın gelişiminin sürükleyici gücü gıda sanayinin elindedir. Ülkemizde tarım ve gıda sanayinin uyumu beklenen düzeye çıkamamaktadır. Tarımsal üretim girdi fiyatları yüksektir, dolayısı

ile çiftçi zenginleşemezken gıda sanayine bu hammadde fiyatlarında yüksek gelmektedir. Devlet çeşitli enstrümanlarla tarım girdilerini ucuzlatma yoluna gitmeli ve bu yoldaki her katkı katlanarak ülkesel karlılık olarak geri döneceği unutulmamalıdır. Gıda sanayinin istediğince bol hammadde bulamayı ve fiyatlarının yüksekliği büyük sorundur. Çiftçi yüksek girdi fiyatlarının altında ezilmekte üretici değil de ırgat gibi değerlendirilmekte, emeğinin karşılığını bile alamayarak, eşitsiz şartlardaki ithalattan dolayı zor durumlarda kalmaktadır.

Gıda üretiminin tarımsal hammadde vazgeçilmez olduğuna göre biraz geç kalınsa da bu ülkeyi seven yarınları daha parlak olsun isteyen her kişi, kuruluş, bilim çevreleri tarafından tarım üreticisinin üretimden vazgeçmemesini sağlamak, tarımdan kopmaları cazibe merkezleri yaratarak topraklarına döndürmeye gayret etmek öncelikli vatan görevi olarak algılanmalıdır. Devletin bu bilince ulaşması veya ısrarla dikkatinin çekilmesi şarttır, ülke tarımı her manadaki stratejik önemi nedeni ile ekonomik karlılık hesaplarına, dış güçlerin menfaatlerine uygun teklif ve düzenlemelerine sığmayacak kadar büyük ve kutsal bir algılamaya gerektirmektedir, 'bu coğrafyada var olabilmenin olmazsa olmazıdır.'

Asrımız küreseldir, dünya ile ticaret yapılacaktır, temel üretime zarar vermeden eşit şartların sağlanabildiği ve rekabet gücünün olduğu tarım ürünlerinde karlılık var ise, yerli üreticiye zarar vermeyecekse, Dahilde İşleme Rejimi ile gıda ihracatına da yardımcı olacaksa böyle bir ticari hareketliliğe izin verilebilir. Yeni politikalarla 2008'den itibaren fiyatı yükseleni veya tedarik güçlüğü çekileni hemen ithal etmek kolaylığına giderek gıda ürünlerinde dışa bağımlılığı hızlandıracak bir süreç girilmiştir. Oysa böyle durumlarda yapılacak şey üretimi artırmaktır. Bu artışı sağlamanın yollarından olan fark ödeme sistemiyle destekleri üretim süreciyle uyumlu hale getirerek verimi artırarak üretim fazlasını yaratmaktır. Bu destek türü Dünya Ticaret Örgütü'nün politikalarına da verim artırıcı amacından dolayı, uygun düşecek ve herhangi bir takibeti gerektirmeyecektir.

YANLIŞ TOHUM POLİTİKALARI

Tarımsal üretimin anası toprak, su, biyolojik güç ve emektir. Türkiye bitkisel tohumculukta tam bağımlı hale gelmiştir. Ülkeler teknoloji satın alırlar, yüksek verim için tohum da alınabilir, oysa ülkemizde tam bağımlı hale gelinen yeni ithal politikalarıyla girdi maliyetlerinde tohumun payı %25'lere dayanmıştır. Böylece tohum iş gücünün bitmesi, girdi maliyetinin artışı tırmanmıştır. Her yıl yenilemek zorunludur. Çünkü hibrittirler. Siyasal pazarlık masalarında Türkiye'ye, 'eğer benim dünya karteli dev firmalarından tohum alırsan yalan soykırımı ve terör belasını savuşturmada yardımcı olurum' gibi ahlak dışı teklifler kabul görmüş, bugün Türkiye keyif verici madde bağımlısı gibi doğrudan bu şirketlerin esiri olmuştur.

Ülkemiz adaptasyon çalışmalarını, ıslah çalışmalarını rafa kaldırmış böylece tohumculukta ulusal mühendislik hizmetleri devlet eliyle durdurulmuştur. Bu yeni tohumculuk politikaları gıda sanayimiz açısından hiç bir artı değer sağlamamış taze tüketilen bazı gıda maddelerinde aşırı irilik, sertlik, lezzetsizlik ve upuzun bir raf ömrü yaratmıştır. Bir de bunların en büyük diliminin GDO'lar olduğu düşünülür ise yanlışlığın maliyetinin sağlık ve yarınlara açısından telafi edilemez olduğu görülecektir.

*Ziraat Yük. Mühendisi /ZMO Gıda Komisyonu Üyesi

ÜRÜN GELİŞTİRME

Dünyada gastronomlar stil sahipliği ve lezzet zenginliği açısından dört ana mutfak olduğunu kabul ederler, Çin-Japonya, Fransa, İtalya-İspanya, ve Türk mutfağı, tarihsel süreçte Asya'dan getirdiği özel mutfağına dünyada pek çok uygarlığa beşiklik etmiş olan Anadolu mutfağını da ekleyerek lezzet ve zenginlik açısından zirveye çıkmıştır.

Gıda sanayinin en tipik öğelerinden biri de yenilik ve ürün çeşitliliğidir, adeta moda gibi çok çabuk demode olmakta yeni ürünler işleme teknikleri, lezzetler, kullanım kolaylıkları, istenmektedir. Ülkemiz bu konuda başarılı değildir, bazı büyük firmalar ambalajda, şekil-renk ve gramaj değişikliği ile yetinmektedirler. Bu büyük mutfak kültüründen yeni ürünler üretiminde başta ilgili fakülteler ve bilim kuruluşlarının araştırmalar yapması, GTHB'nin her tür teşvik ve teknik desteği vermesi gerekmektedir. Son 40 yılda yurtiçinde tüketilen tarhana, zeytinyağı yaprak sarma ve kefir dışında gıda sanayinde işlenen üretim, tüketim ve ihracata sunulan kayda değer geleneksel gıda sanayi ürünü olmamıştır. Ürün geliştirme ve çeşitliliğinin gıda sektörüne büyük bir ivme kazandıracığı unutulmamalıdır.

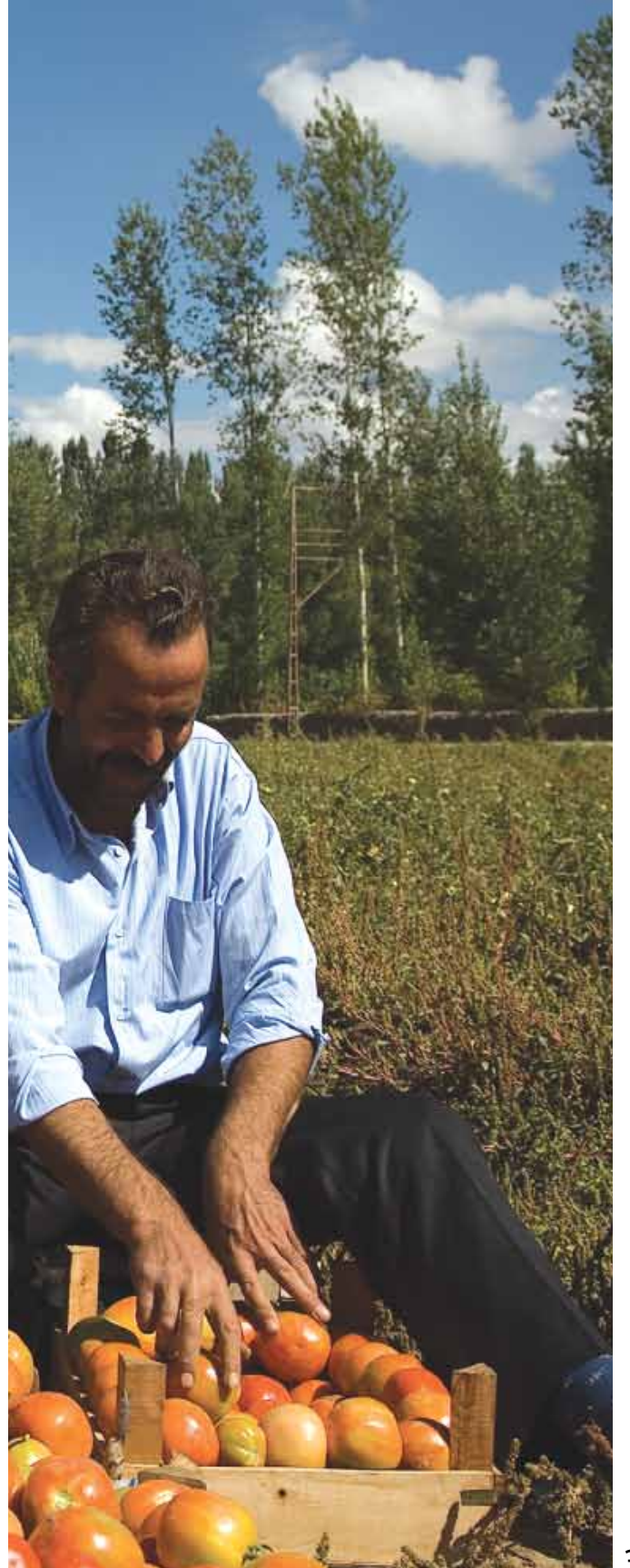
Günümüz dünyasında gelişmiş ülkelerin sanayileri artık, ürün geliştirme, güvenli gıdaya ulaşım, teknoloji kullanımı, gıda da uygun işgücü, bilgilendirme gibi pek çok sorunu aşmışlardır, halen üretimlerinde tek yemeklik (impulse) ekonomik ev tüketimi (take home) toplu tüketim ikram hizmeti (catering) olmak üzere aynı ürünü lezzet, fiyat ve ambalaj açısından kullanım yerlerine göre bile çeşitlendirerek yüksek pazarlama teknikleri içindedirler.

21. yüzyıla damgasını vuracağı kesin olan nanoteknolojinin gıda da kullanılabilirliğini artırmak üzere var güçleriyle çalışmakta, fizyon mutfakları her gün yeni üretimler ortaya çıkarmakta nanoteknolojinin üretime girmesi için her tür bilimsel çalışmayı hızlandırmaktadırlar.

Bizim ülkemizde de son 50 yılda ortalama ömürde 6-8 yıl artış olmuştur. 50 yaşını aşan bireyleri sağlıklı besleyerek, yaşam kalitesini sağlamak ve sağlık giderlerinin azaltılması her ülke açısından önem taşır, yaşlı popülasyonun uygun beslenmesi amacıyla gelişmiş ülkelerdeki gıda sanayicileri mikronutrientlar üzerinde çalışmakta ve bu gıdaların üretimine büyük önem vermektedirler. Daha şimdiden onlarca ürün raflarda yerini almış cazip fiyatlarla satışı yapılmaktadır. Ülkemizde üniversiteler dışında çok azımız bunların halen ad ve tanımlarını bilir haldeyiz. Meyve ve sebzelerimizle vitamin ve izelement cenneti olan ülkemiz bu karlı üretimde geç kalmıştır.

İLETİŞİM

Bilgilenmek anayasal haktır, ülkemizde gıda konusunda en son gelişmiş bilgileri iletişim kanallarınca yetkin kişiler kabul edilen (!) pazarcı esnafından ulusal TV kanalları aracılığı ile almaktayız. RTÜK'ü şiddetle göreve davet ederiz. Gıda da pazarcıların yanı sıra, gıda konusunda lisans düzeyinde dahi eğitim almamış bir takım sözde uzmanlar da halkın gıda bilgisine katkıya soyunmuş bulunuyor. 4-5 tane ulusal kanal, belki de ballı gıda reklam gelirlerinden olmamak için konuyu deşmeden pazarcı, diğer meslekler, lise seviyesinde eğitime sahip meslek kuruluşlarından aldıklarıyla halkı bilgilendirmeye çalışmaktadırlar. Gıda tüketicisini hafife almanın yanı sıra sağlığa ve bazen de bilinçsizce ürünü kötüleyerek ulusal ekonomiye zarar vermektedirler. Tehlike ve ciddiyet arz eden bu tuhaflığın durdurulması için batıda en gelişmiş model olan EFSA

TARIM VE GIDA ÜRETİMİ

benzeri bir yapılanmaya gidilmelidir. Bu dalda eğitim veren gıda mühendisliği bölümleri, ziraat fakülteleri, GTHB'nın ilgili birimleri, tıp fakülteleri, beslenme uzman ve fakülteleri gibi ilgililerden oluşan, yönetmeliklerle belirlenmiş tüm bilimsel bilgilerin toplandığı yetkili bir merkezî bilgilendirme platformu kurmak suretiyle ülkesel, resmi bilgi verecek bir organizasyondan geniş ve bilimsel bilgi sağlayarak halkın hizmetine sunulması zaruret haline gelmiştir.

İNSAN SAĞLIĞINA ZARARLI ÜRETİM

Geliri 1500 \$/yılın altında olanların bütçelerinde gıda gideri %60'lar civarındadır, refah arttıkça %5'lere düşebilmektedir. Ekonomik gücü olmayan kişiler ucuz gıdaya ulaşmaya çalışırlar, fırsatı da merdiven altı üretim değerlendirecektir. Ülkemizde gıda denetiminin layıkıyla yapılabildiğini savunamayız. Ekonomik dar boğazlar yüzünden kıt gelirli bulduğunu almak zorundadır, yetersiz denetim elemanı, sistematize edilememiş denetim, halkımızın sağlıksız beslenmesine neden olmaktadır. Demokrasilerde insani bir hak olan her insanın sağlıklı gıdaya ulaşmasını ülkeyi yönetenler sağlamakla yükümlüdür. Gıda güvenliği ve gıda güvencesi ülkemizde sıkıntılıdır; güvenli gıda devletin denetimlerini etkin biçimde gerçekleştirmesiyle, gıda güvencesi içinde adil gelir dağılımını ve işsizliği önlemenin yanı sıra, vergiyi tabana yayarak sosyal devletin gelirlerini artırmak ve sağlıklı gıdaya ulaşımında zorlanırlara sosyal kurumlarca ekonomik yardım yapmak gerekmektedir.

Ülkemizdeki yoksulluk merdiven altının payını arttırmakta ve teşvik rolü oynamaya devam ederken GTHB'nın giderek yenilik adı altındaki garip, yeniden yapılanma uygulamalarıyla bu tür üretimleri tespit ve cezalandırmada etkisiz ve yetersiz kaldığı görülmektedir.

Dünya acımasızdır, silah endüstrisi ve araştırmalarında 13 trilyon ayrılabilen gelişmiş ekonomili ülkeler BM Açıklıkla Mücadele çalışmalarında yıllık 400 milyar \$ fona katkıda bulunacakları sözünün üstüne çeşitli bahanelerle sünger çekmişler, vermemektedirler. Yeryüzünün çeşitli yerlerinde yılda yüzbin çocuk, kadın başta olmak üzere, açlıktan ölümler ve 980 bin acın yaşam savaşında günü zor kurtardığı çağımızda, altı insandan birinin aç dolaşması, diğer beşinin bu insanlık ayıbını görmezden gelmesi akıllarda *yeni dünya insaf düzeni* galiba bu olsa gerek korkusunu yaratmaktadır.

Bazı ülkeler yer altı yakıt rezervlerini korumak amacı ile insan gıdasını biyoyakıt hammaddesi olarak kullanırken aç insanların sorumluluğunu akıllarından bile getirmemektedirler. ABD ve Brezilya etanol üretiminde başı çekmektedir. ABD soya ve buğday alanlarını mısır tahsis ederek 90 milyon ton mısır bioetonole ayırmıştır. Brezilya ise Dünya'nın ciğerleri denen Amazon ormanlarını gizli gizli keserek bioetonol üreteceği şeker kamışına yer açmaya çalışarak insanlık suçu işlemektedir. İnsan tarafından tüketilen ürün alanlarını kullanmadan yeni tekniklerle işlenmeyen topraklarda yapılan üretimden veya gıda sanayinin atık ve artıklarından biyoyakıt sağlanacaksa, biyoyakıt üretimini destekleriz ancak, bugüne değin böyle bir girişim açıklıkla görülmemiştir.

Beri taraftan son dokuz yılın ekonomik büyüme şampiyonu Çin, büyümede ilk beşin içinde yer alan Hindistan'la birlikte Dünya nüfusunun yarısını oluşturmaktadır. Gelirleri artan bu ülkeler 20 yıl öncesine göre ortalama 0,75 daha fazla genel gıda tüketir olmuşlardır. Çin 1990'da 20 kg/yıl olan et tüketimini 2007 yılında 50 kg/yıl'a çıkarmıştır. Bu yeni zenginlerin daha çok tüketeceği gerçeğinin yanı

sıra 2020'de 7,6 milyar olarak öngörülen dünya nüfusu bu rakama 2017 yılında ulaşacağına benzemektedir.

Giderek artan nüfus, daha çok tüketmeye başlayan yeni zenginler, bozulan ekolojik şartlar, yakın gelecekte en büyük ve vazgeçilmez silahın gıda ürünleri olacağını göstermektedir. Tok kalabilmek, gelişmiş ulus olabilmekle adeta eşitlenecek, toklar göreceli yaşam üstünlüğünü yakalayacaklardır.

SON

OECD raporlarında gıda fiyatları asla geriye gitmeyecektir tespiti yapılmaktadır. Uluslararası spekülörler de giderek cazipleşen bu ürünlerde yaratacakları yapay fiyat artışları ile pahalılığın artmasında etkili olacaklardır. İlk adımda fiyat artışları üretici ülkelerin lehine görülmektedir, bizi olumlu etkileyeceği düşünülebilir. Genelinde halen üretici bir ülke olsak da ne zamana kadar kendimize yetecek ve fiilen gıdada 1,4 milyar \$ / yıl (aralıksız ithalata rağmen) ihracat lehine farkımızı nasıl koruyabileceğiz? Hatta artı farkı nasıl artıracacağız? Üretimde yeterli artış yoktur, tüketim doğal olarak büyümektedir, alınmaya çalışılan önlemler irrasyonel, gayret ve niyet iyi olsa da isabetsiz ve yetersizdir.

Yenileşme çabaları; *gelişerek değişim* yerine ad değiştirmek gibi 1974'lere dönmek, yeni anlaşılmaz idari örgütlenmelere gitmek, belirli meslekleri öne çıkarma hevesi gibi palyatif önlemler bile diyemeyeceğimiz, duygusal "ben yaptım"larla olmamalıydı.

GTHB, AB Uyum Yasaları çerçevesinde 102 yönetmeliği tamamlandığını ilan etmiştir. XXI yüzyıl sivil toplum örgütlerinin istemi yönünde şekil almaktadır. Ağırlıkları daha da artacaktır. Üç meslek odasında bu taslaklar gelmiş, Gıda-Kimya-Ziraat Mühendisleri Odaları olarak beraberce günler süren çalışmalarımızla titiz ve gıda yararını hedef alacak iyi niyetli gayretlerle hazırlanan görüşlerimiz Bakanlığa iletilmiştir, bu üç meslek odasının Türkiye'de bu işin asli sahiplerinden olduğu tartışmasızdır, ancak görüşlerinin yeterince kaile dahi alınmadığı acı gerçeği ile karşılaşmış, yanlışların aynen yasalaşması ülkemiz adına bizlere acı vermiştir.

Destekleri DTO, DB, IMF, AB direktiflerini bahane ederek üretimi desteklemek yerine çıkar yolu ithalatta aramak bizi yanlış yerlere götürür. Bu direktiflerde desteği serbest kılan iki avantajı iyi kullanmalıyız.

- ▲ Bölgesel gelir dağılımının farklarının giderilmesi,
- ▲ Verimin artırılması

Ülkemizde her iki sorun da vardır. Destekleri bu çerçevelere oturtarak acil üretim artışı sağlanmalıdır.

Dünyanın en zor bölgesinde tarıma ve gıda sanayine her anlamda elverişli konumda olan ülkemiz üretmek, işlemek, beslenmek ve dış ülkelere satarak zenginleşmek zorundadır. Varlığı buna bağlı olacaktır.

SÜTTE ANTİBİYOTİK KALINTISI İDDİASI SÖYLENENLER NE KADAR DOĞRU?

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası İzmir Şubesi

Son günlerde televizyonlarda konu uzmanı olmayan kişilerin açıklamalarıyla başlayan süt ve süt ürünlerinde gıda güvenliği tartışmaları, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Sayın Mehmet Mehdi Eker'in açıklamalarıyla gündeme oturmuştur.

Özellikle Sayın Bakanın resmi ağızdan yaptığı açıklamalar basında bir hayli ilgi görmüştür. 17 Ocak'ta sütte antibiyotik varlığı ile ilgili çıkan abartılı haberler, 18 Ocak'ta gazete sayfalarında daha kabul edilebilir ifadelerle yer almıştır.

Bu gelişmeler çerçevesinde ODA'mız konuyla ilgili görüşlerini kamuoyuyla paylaşmaya karar vermiştir.

Öncelikle, ülke genelinde üretimi yapılan çiğ sütlerin çoğunluğu, bazı tüccarlar ile mandıralar tarafından ve yasak olmasına rağmen bazen sıcak olarak toplanmaktadır. Bölgemizde %57 olan sütte soğuk incir oranı, ülke düzeyinde ancak %35'ler civarındadır. Sütte soğuk zincirin kurulması büyük önem taşımaktadır.

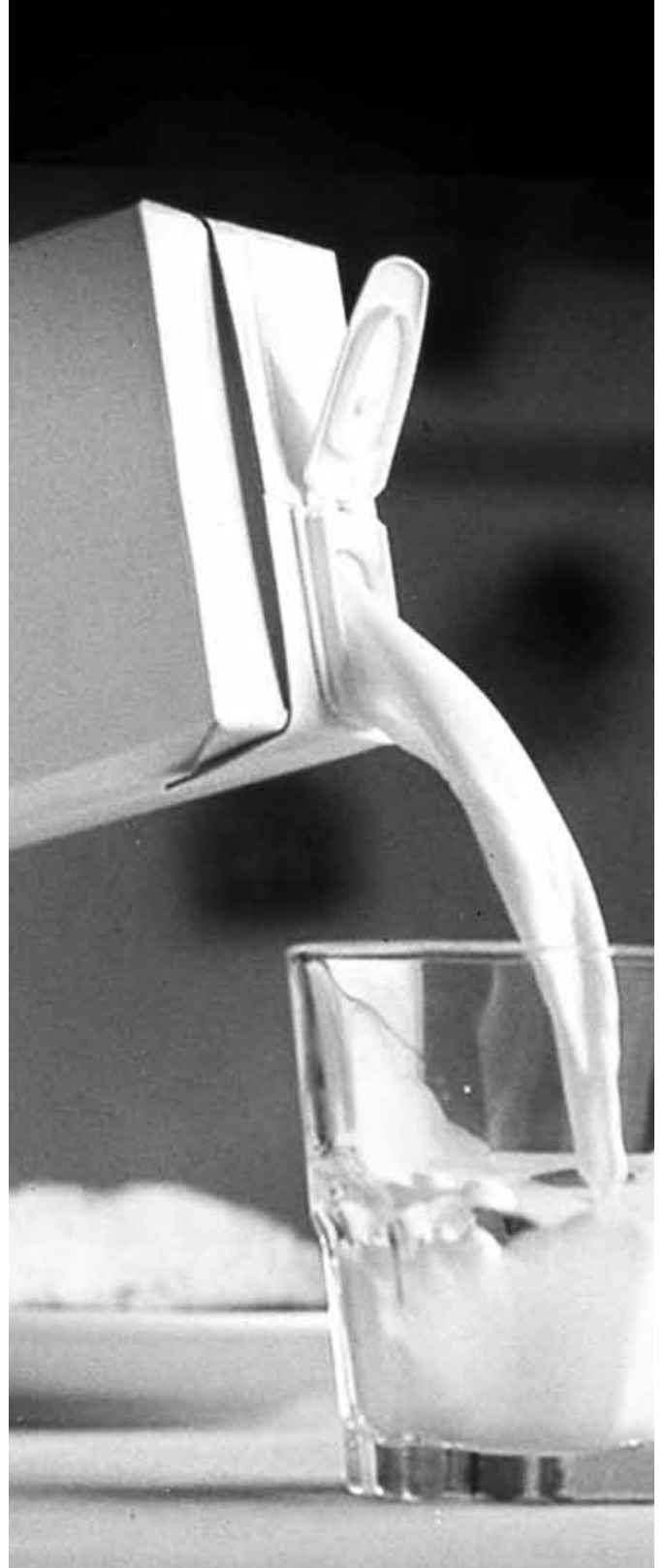
Kontrol edilenler dışındaki sütlerde gerekli analizlerin yapılmadığı bilinmektedir. Bu nedenle antibiyotik varlığı üreticinin beyanına dayanmaktadır. Yani işletme yoğurt, ayran, kefir veya eski peynir yapmıyorsa antibiyotik ürüne zarar vermemektedir. Normalde antibiyotikli sütlerin dökülmesi gerekirken, bazı firmaların bunları ucuzla toplayıp süt ürünlerine işledikleri ve haksız rekabete sebebiyet verdikleri de bilinmektedir. Bu durum aynı zamanda halk sağlığını tehdit etmektedir. Bilmeden antibiyotikli ürün tüketenlerde antibiyotiklere karşı bağışıklık kazanılmakta ve özellikle boğaz hastalıklarında verilen antibiyotikler bireyde etkili olmamaktadır. Kontrol edilenlerde zaten veteriner hizmeti olduğundan antibiyotikli sütler ürüne işlenmemekte, imha edilmektedir.

Ancak tüm tüketicilerin merak ettiği "antibiyotikli ürünleri nasıl anlayacağız" sorusunun yanıtlanması gerekmektedir. Yasak olmasına rağmen binde birden az da olsa kullanıldığını bildiğimiz antibiyotiklerin yoğurt, ayran, kefir ve eski peynirler dışında hangi ürünlerde olduğunu biz anlayamayız. Bu daha çok ürünü üreten firmanın insafına kalmış bir şey. Burada sadece antibiyotikli sütlerden yoğurt, peynir, ayran, kefir ve sünger gibi aşırı gözenekli olmayıp normal görünümlü eski peynirlerin yapılamayacağını söyleyebiliriz. Tüketiciler üşenmezlerse en basit olarak aldıkları çiğ sütte antibiyotik olup olmadığını anlamaları için, bu sütü kaynatıp içerisine yoğurt mayası atınlar. Şayet süttün ekşiliği artıyorsa sütte antibiyotik yok demektir.

ÇÖZÜM NE OLMALI?

Öncelikle sütlerin toplanması işleminin kooperatifler, birlikler kanalı ile yapılması teşvik edilmelidir. Böyle bir uygulama süt sektöründeki kayıt dışılığı önler, kaliteyi artırır ve fiyat istikrarını sağlar. Süt kalitesinin korunmasında önemli bir adım olan sütü soğuk zincir altında toplayanlara maddi destek verilmelidir.

Süt ve süt ürünleri, temel gıda maddesi kapsamında değerlendirilerek uygulanan KDV oranı ette yapıldığı gibi yüzde 8'den yüzde 1'e düşürülmelidir. Bununla beraber yemde uygulanan KDV de aynı şekilde yüzde 1'e düşürülerek, yetiştiricinin yem maliyetleri azaltılmalıdır.

SÜTTE ANTİBİYOTİK VE AFLATOKSİN GERÇEĞİ

Prof.Dr. Celalettin KOÇAK*

Süt ve süt ürünlerinin üretiminde kullanılacak çiğ sütler sağlıklı hayvanlardan elde edilmeli, bileşimleri(protein, yağ, laktoz, mineral madde) ve asitlik, tuz dengesi gibi biyokimyasal özellikleri normal olmalıdır. Ayrıca, çiğ sütte tarım ve veteriner ilaç kalıntıları(Antibiyotikler, vb.), mikotoksinler(Aflatoksin M1, vb.) bulunmamalıdır. Bulunma durumunda da, bunların sütte bulunan miktarları belirlenmiş olan maksimum limitleri geçmemelidir. Örneğin; Sütteki Ampisilinin miktarının 4 mikrogram/kilogram değerinin, Aflatoksin M1(AFM1) miktarının 0,050 mikrogram/kilogram değerinin üstünde olmaması gerekir.

Son günlerde, süt ve süt ürünlerinde antibiyotik kalıntısı ve Aflatoksin M1(AFM1) bulunması gelişti güzel tartışılıyor. Gerçek olan şu ki; Süt ve süt ürünlerinde AFM1 veya AFM2 bulunması genel bir durum değildir. İnekler hasta olduğunda gerekiyorsa antibiyotik verilebilir. Eğer böyle bir durum varsa, verilen antibiyotik süte de geçer. Böyle durumlarda tedavi gören hayvanların sütlerinin süt ve süt ürünlerine işlenmemesi gerekir. Ancak, tedavi tamamlandıktan ve antibiyotik kalıntısı belirlenen limitlerin altına düştükten sonra çiğ sütler süt ve süt ürünlerine işlenebilir.

AFM1 ve AFM2 küflü yemlerle beslenen hayvanların sütlerinde bulunabilir. Ancak, küflü yemlerle beslenen tüm süt hayvanlarının sütlerinde AFM1 veya AFM2 bulunacak diye bir kural da yoktur. Aflatoksin B1(AFB1) veya Aflatoksin B2(AFB2) ile bulaşık olan yemlerle beslenen süt hayvanlarında bu mikotoksinler(AFB1 ve AFB2) hayvanlarda metabolize olarak AFM1 ve AFM2 formuna dönüşürler. Hayvanların yemlerden aldığı AFB1 ve AFB2 mikotoksinlerinin sadece %1-4'ü AFM1 ve AFM2 formuna dönüşerek süte geçebilmektedir. AFB1 ve AFB2 ile bulaşmamış yemlerle beslenen hayvanların sütlerinde AFM1 ve AFM2 bulunmaz.

Kısacası, AFB1 ve AFB2 gibi mikotoksinler içermeyen yemlerle beslenen hayvanların sütlerinde her hangi bir tehlike söz konusu değildir. Ayrıca, ülkemizde süt hayvancılığı ve süt hijyeni konusunda çok ciddi ilerlemeler sağlanmıştır. Özellikle, adresleri belli büyük firmalarımız, çiğ süt kalitesine büyük önem vermekte ve kontrollerini ahırlardan başlatmaktadırlar. Bu konuda en riskli sütler sokak sütleridir. Çünkü bunlar hiçbir kontrolden geçmemekte ve denetlenmemektedir.

Belirlenen limitlerin üzerinde alındığında insan sağlığını olumsuz etkileyen bu kalıntıları(tarım ve veteriner ilaç kalıntıları, mikotoksinler, vb.) ısıl işlemlerle(pastörizasyon, UHT, kaynatma) süttten uzaklaştırmak ve etkisiz hale getirmek mümkün değildir. Eğer bu mümkün olsaydı, gıda kodekslerinde bunlar için konmuş limitler de olmazdı. Bu nedenle, süt ve süt ürünlerine işlenecek çiğ sütlerde antibiyotik ve diğer zararlı kalıntıların ve mikotoksinlerin bulunmaması gerekir.

*Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Üyesi

KANSER OLDUK

Nejat DEVECİ*

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın yaptığı 'süt kanser yapmaz' açıklamalarına karşı, çiğ süt üreticisi bu girdi maliyetleri ile 0.80 kuruşa çiğ süt üretmekten kanser oldu. Anlamsız ve gereksiz olarak kamuoyunu meşgul eden süt kanser yapar mı tartışması biz çiğ süt üreticilerini rahatsız etti.

Enerji maliyetlerinin önlenemeyen yükselişi, yem maliyetinin tırmanışı, yok edilemeyen şap hastalığının etkileri nedeniyle ciddi baskı altında olan çiğ süt üreticisinin çilesi bitmiyor. Bu çile bitecek gibi de gözüküyor.

Türkiye Süt Üreticileri Birliği 2005 yılında çiğ sütte piyasa düzeni sağlamak amacıyla kuruldu. Çiğ sütte piyasa düzenini sağlamakta yeterli olmayınca 2006 yılında Ulusal Süt Konseyi kuruldu. Ulusal Süt Konseyi de büyük bir özveri ile çalışmasına karşı süt kartelini kıramadı. Çiğ süt üreticisi süt-yem paritesi altında ezilmeye devam etti. Şimdi sıra Et ve Balık Kurumuna geldi, adının başına süt eklenerek çiğ sütte piyasa düzeni kurması bekleniyor. Süt Et ve Balık Kurumu süt karteli karşısında nasıl bir duruş sergileyecek üretici olarak merak ile bekliyoruz.

İsrarla yıllardır her ortamda dile getirdiğimiz çiğ sütte piyasa düzeni oluşturulmalı söylemi Ak Parti hükümetinin 10 yıllık iktidarı süresince de gerçekleşmemiştir

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanımız Sayın Mehdi EKER'in söylediği gibi 1 kg çiğ süt karşılığı en az 1,5 kg yem alınmalı gerçeğinin hayata geçirilmesi için ne beklenmektedir? Gelişmiş ülkelerde çiğ süt taban fiyatı süt yemi fiyatı ve girdi fiyatlarına göre belirlenir ve bir süt – yem paritesi vardır. Ülkemizde ise süt sanayicisinin insafına kalmıştır.

On binlerce süt üreticisinin Türkiye geneline dağılık olması ve örgüt karmaşası içinde örgütsüz kalmasına neden olmuştur. Süt içme fakiri olan ülkemizde süt fazlalığı öne sürülerek, verilen süt tozu desteği ile sanayicinin gözü doyurulamamış, çiğ süt taban fiyatı düşük kalmıştır. Bakanlığımızın aldığı önlemler ve harcadığı çabalar da boşa gitmektedir.

Bir de bunun üzerine süt sanayicisi süt aldığı üreticilere baskı ve Ali Cengiz oyunları ile süt yemi satmaktadır. Yem almayan üreticinin ya sütü alınmamakta ya da süt primi verilmemektedir. Bu durum çiğ süt üreticisini bitirme noktasına getirmiştir.

Süt kartelinin daha çok para kazanma hırsı ve tekelleşmeye gitme çabaları Bakanlığımız tarafından göz ardı edilmektedir.

Süt üreticinin çaresizce yok olması ve ineklerin kesilmesinin ne sanayiye ne de Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına faydası olacaktır. Bu çaresizlik ve tekelleşme ülkemizi her geçen gün hayvan ve hayvansal ürünlerde dışarıya daha bağımlı bir duruma getirecektir.

GDO'LU "GIDA" KAPIMIZDA!

GDO'lu bazı soya ve mısır çeşitlerinin Biyogüvenlik Kurulu kararıyla yemlerde kullanılmasına izin verilmesinin ardından, önümüzdeki günlerde gıda amaçlı GDO'ların da gündeme gelmesi bekleniyor. GDO'lu ürünlerin gıda amaçlı kullanılması için yapılan başvuru üzerine Kurul tarafından 2011 Ocak ayında başlatılan inceleme halen sürerken, 3 soya çeşidi için farklı tarihlerde 3 ayrı kuruluş tarafından talepte bulunulması dikkat çekti. Biyogüvenlik Kurulu'na Ocak 2012 itibarıyla 58 çeşide ait başvurunun geldiği, bunların 16'sıyla ilgili karar alındığı; 13'ü yem, 29'u gıda amaçlı 42 çeşidin ise henüz beklediği öğrenildi.

Hatırlanacağı üzere Biyogüvenlik Kurulu, ilk olarak Türkiye Yem Sanayicileri Birliği Derneği İktisadi İşletmesi'nin A2704-12, MON 89788 ve MON40-3-2 genlerini içeren soya fasulyesi ve ürünlerinin **hayvan yemlerinde kullanılması**na ilişkin başvurusunu, basitleştirilmiş işlem kapsamında değerlendirerek bu ürünlere izin vermiş ve bu karar 26.1.2011 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanmıştı.

Türkiye Gıda ve İçecek Sanayi Dernekleri Federasyonu'nun (TGDF), yem amaçlı onay verilen bu 3 soya çeşidinin yanında GDO'lu 21 mısır çeşidi, GDO'lu 3 kolza çeşidi, GDO'lu 1 şeker pancarı ve GDO'lu 1 patates çeşidi için **gıda amaçlı kullanılmak üzere** basitleştirilmiş işlem kapsamında izin verilmesi başvurusu ise 10.1.2011 tarihinde reddedilmişti. Kurul, bu talebi yeni başvuru olarak kabul etmiş ve Risk Değerlendirme ve Sosyo-Ekonomik Değerlendirme Komitesi oluşturularak inceleme başlatılmasına karar vermişti.

13 MISIR ÇEŞİDİNE ONAY

Biyogüvenlik Kurulu daha sonra, Türkiye Yem Sanayicileri Birliği Derneği İktisadi İşletmesi, Beyaz Et Sanayicileri ve Damızlıkçılar Birliği Derneği İktisadi İşletmesi ile Yumurta Üreticileri Merkez Birliği'nin başvurusu üzerine 23.12.2011 tarihinde **GDO'lu 13 mısır çeşidine yem amaçlı kullanılmak üzere izin verdi. Böylece yem amaçlı kullanılmasına onay verilen GDO'lu çeşit sayısı 16'ya yükseldi.**

Biyogüvenlik Kurulu tarafından bilimsel komitelere hazırlattırılan Sosyo-ekonomik Değerlendirme Raporlarında GDO'ların sindirim sisteminde sindirilemediği ve hücrelere kadar taşınabildiği, marketlerden alınan süt örneklerinde GDO'lu yemlere ait DNA'ya rastlanıldığı, pastörizasyon işleminin dahi bu DNA'yı yok edemediği açık bir şekilde belirtilmesine karşın bu ürünlere izin verilmesi büyük tepki çekti.

Bunun üzerine ODA'mızın da bileşeni olduğu GDO'ya Hayır Platformu tarafından 24.12.2011 tarihinde "GDO'ya Kim "Evet" Dedi de İzin Verdiniz?" başlıklı bir basın açıklaması yapılarak, yargı süreci başlatıldı. Halkımızın GDO ve ürünlerini tüketmek istemediğini imzaları ve görüşleriyle net bir şekilde gösterdiğine dikkat çekilen açıklamada, "Kamuoyu iradesini hiçe sayan bu GDO hayranlığının dayanağı bizlere açık bir şekilde izah edilmelidir!" denildi.

BAKAN, "ZARAR VERİR" DEDİ İDDİASI!

Bu dönemde GDO'lu mısırın yemlerde kullanılmasına ilişkin olarak Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Sayın Mehdi EKER'e atfen bir gazetede yayınlanan "*Zarar verirse hayvana verir, buradan besine geçmez. GDO'nun ete, süte ve yumurtaya geçtiğini kanıtlayan bir tane bile bilimsel çalışma, veri yok*" ifadeleri büyük tartışma yarattı. Bakan EKER tarafından daha sonra yalanlanan bu ifadeler üzerine, GDO'ya Hayır Platformunca yapılan açıklamada özetle şu görüşlere yer verildi:

"Sayın Bakanın 'Bu konuda bir tane bile bilimsel çalışma yok' sözü gerçeği yansıtmamaktadır. Birçok araştırma hayvan yemindeki bitki kloroplast DNA'sının süte, yumurtaya ve ete geçtiğini ortaya koymuştur. Öte yandan, 'Zarar verirse hayvana verir' diyen Sayın Bakan, bu konuda çok haklıdır. GDO, yemler yoluyla hayvan dokusuna geçer ve bilimsel araştırmaların da gösterdiği şekilde hayvan bundan zarar görür. Sayın Bakan'a soruyoruz: GDO'lu yemden hayvan zarar görüyorsa, insanların zarar görmeyeceğinden nasıl bu kadar emin olabilmektesiniz? Bizler, sayın Bakan'ın enerjisini, GDO'lu yemleri övmek ve ithalatına olanak sağlamak yerine, tarım politikalarını düzeltip mısır ve soya üretiminde kendimize yeterliliği yakalamak konusunda harcamasını beklerdik."

3 SOYA ÇEŞİDİ İÇİN 3 AYRI BAŞVURU

Öte yandan TGDF'nin ardından ÜNAK Gıda ve Kimyevi Maddeler San. Tic. Ltd. Şirketi ve son olarak Tüm Gıda Dış Ticaret Derneği de **MON 40-3-2, A2704-12 ve MON89788** genlerini içeren **3 soya fasulyesi** ve ürünlerinin her türlü **gıda ve gıda takviyelerinde kullanımı** için ithalat izni başvurusu yaptı. Diğer başvurularla ilgili incelemelerin sürdüğünü bildiren Biyogüvenlik Kurulu, başvuruların birleştirilmesine ve hazırlanacak değerlendirme raporlarının her 3 başvuru için de geçerli olmasına karar verdi. **Kuruldan 3 soya geni için izin çıkarsa ilk kez doğrudan gıdada kullanılmak üzere genetiği değiştirilmiş soya ithalatı için izin verilmiş olacak.**

9 MISIR ÇEŞİDİ DAHA GÜNDEMDE

Biyogüvenlik Kurulu, ayrıca geçtiğimiz günlerde yem amaçlı kullanılmak üzere genetiği değiştirilmiş 9 mısır çeşidine ait Risk Değerlendirme Komitesi ve Sosyo-Ekonomik Değerlendirme Komitesi tarafından hazırlanan raporları kamuoyunun görüşüne açtı. (MON88017), (T25), (59122×NK603), (MIR604), (MON810), (MON863), (MON863×MON810), (MON863×MON810×NK603), (MON863×NK603) mısır çeşitlerine yönelik görüş bildirme süresi 27 Şubat 2012 tarihinde tamamlandı. Biyogüvenlik Kurulu'nun bu konudaki kararını önümüzdeki günlerde açıklaması bekleniyor.

GDO KONUSUNDA MUHAFAZAKARIZ “YERSEN”

Ahmet ATALIK*

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ülkemizdeki tarım politikalarının belirlenmesi ve uygulanmasında önemli bir otoritedir. Ancak, adı yanlış! Tüm literatürde tarım, bitkisel üretim ve hayvancılık olmak üzere iki ana üretim kolundan oluşan bir bütün olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla “tarım ve hayvancılık” isimlerinin yan yana kullanılması, hele hele bu tabir ile bir bakanlığın adlandırılması çok yanlıştır. Bu yanlışı yapan, düzeltmek için de bir çaba harcamayan bir bakandan da tarımımızın ve gıda güvenliğinin geliştirilmesi konusunda fazla bir şey beklemek pek doğru olmaz.

Ülkemizde ilk biyogüvenlik mevzuatı 26 Ekim 2009 tarihinde yürürlüğe giren bir yönetmelik oldu. Bu yönetmelik ile insan ve hayvan tedavisinde kullanılan antibiyotiklere karşı direnç genleri içeren GDO ve ürünlerinin ithalatı ve piyasaya sürülmesi yasaklanmıştı. Ancak, 20 Nisan 2010 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik değişikliği ile bu yasak kaldırıldı. 2010 yılında çıkarılan Biyogüvenlik Yasası’na da böyle bir yasak konmadı. Yasa çerçevesinde çıkarılan yönetmelikte de bu yasağın yer almaması üzerine Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi Başkanlığı dava açtı. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, antibiyotik direnç geni içeren GDO ve ürünlerinin orta ve uzun vadede insanların ve hayvanların tedavisinde kullanılan antibiyotiklere direnç geliştirebileceğine, bu durumun insan ve hayvan sağlığını geri dönüşümü olmaksızın olumsuz etkileyebileceğine, bu tür ürünlerin ithalatının ve piyasaya sunulmasının tamamen serbest bırakılmasının taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelere ve kamu yararı ilkesine aykırı olduğuna hükmetti. Doktorlar, “antibiyotik direnç geni taşıyan GDO ve ürünleri ülkemize girerse hastalarımız antibiyotiklere direnç kazanacağından artık onları tedavi edemeyiz” diyorlar.

Antibiyotiğe karşı direnç geni, bitki hücresine yapay bir şekilde dışarıdan sokulan gen ya da genlerin işlev görüp görmediklerinin tespitini yapabilmek amacıyla aktarılmaktadır. Aktarımdan sonra hücrelerin bulunduğu ortama yüksek dozda antibiyotik ilave edilir. Genler işlev görmeye başladıysa hücreler antibiyotikten zarar görmez. Genler işlemiyorsa hücreler ölür. Canlı kalan hücreler uygun tekniklerle çoğaltılarak GDO’lu tohumlar oluşturulur. Ancak, antibiyotiklere karşı direnç genleri içeren GDO’lu ürünlerin (gıda ve yem) tüketilmesi gerek insan sağlığında gerekse veteriner hekimlikte kullanılan antibiyotiklere karşı direnç oluşmasına neden olabilmektedir. Bu da rahatsızlanan insan ve hayvanın tedavi edilmesinin zorlaşması hatta imkansızlaşması anlamına gelmektedir.

Buna karşın Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı 22 Şubat 2012 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik değişikliği ile yasalara “GDO ve ürünlerinin, insan ve hayvanların tedavisinde kullanılan antibiyotiklere direnç genleri içermesi halinde, bu ürünlerdeki direnç genlerine yönelik bilimsel araştırma sonuçlarının insan, hayvan ve bitki sağlığı ile çevre ve biyolojik çeşitliliğe zararlı olmadığı Risk Değerlendirme Komitesi raporu ve Kurul Kararı ile tespit edilmedikçe bu ürünlerin ithal edilmesi ve piyasaya sürülmesi” hükmünü ekledi.

Yargı, insan ve hayvan tedavisinde kullanılan antibiyotik direnç genleri içeren GDO ve ürünlerini yasaklarken, yönetmelik değişikliğindeki haliyle bu yasağın “Risk Değerlendirme Komitesi ve Biyogüvenlik Kurulu Kararına” bırakılması, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı’nın yargı kararının etrafından dolanarak etkisizleştirme çabası olarak gözükmemektedir.

Bu yönetmelik değişikliğinin yargının belirttiği şekilde düzeltilmesi önem taşımaktadır. Zira, Türkiye Büyük Millet Meclis’indeki Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanı, Tarım Bakanı, Müsteşarı, Genel Müdürü ve Genel Müdür Yardımcısı 2009 yılında bir yönetmelik düzeyinde temsil edilen biyogüvenlik mevzuatı çerçevesinde bundan böyle ülkemize GDO ve ürünlerinin giremeyeceği iddia etmişlerdi. Ancak çok kısa bir süre sonra yönetmeliğe göre oluşturulan Bilimsel Komite ve devamında Tarım ve Köyişleri Bakanlığı mısır, soya, pamuk, kanola, patates, şeker pancarı ürünleri ile ikisi de yem katkı maddesi olmak üzere GDO’lu 32 çeşidin girmesine izin verdi! Bu örnek bize yargı kararı ile netleşmiş son derece önemli bir yasağın, tekrar komite raporu ve kurul kararına bırakılamayacağını göstermektedir.

*ZMO İstanbul Şube Başkanı

GDO KONUSUNDA MUHAFAZAKARIZ “YERSEN”

Biyogüvenlik Yasası çerçevesinde 2010 yılında oluşturulan Biyogüvenlik Kurulu ve onun altında çalışan bilimsel komiteler bugüne kadar GDO’lu 3 soya çeşidi ile 13 mısır çeşidine yem amaçlı kullanılmak üzere izin verdi. Bugüne kadar olumsuz tek bir GDO kararı çıkmadı. Yine yem amaçlı kullanılmak istenen GDO’lu 9 mısır çeşidi 27 Şubat 2012 tarihine kadar Kurulun web sayfasında halkın görüşüne sunulmuş bulunmaktadır.

Rahatsızlandıklarında antibiyotik tedavisi uygulanan hayvanların antibiyotik bulaşan sütleri son derece sakıncalı kabul edilirken, aynı soruna yol açan, olumsuzluğu bilimsel verilerin yanında artık yargı kararıyla da onaylanan antibiyotiklere karşı direnç genli GDO ve ürünleri için ise Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının aynı hassasiyeti göstermemesi son derece düşündürücüdür.

Biyogüvenlik Yasası’na göre kurulan Biyogüvenlik Kurulu bugüne dek toplam 16 GDO’lu soya ve mısır çeşidine yem amaçlı kullanılmak üzere izin verdi. İzin verilen çeşitler içerisinde antibiyotik direnç geni taşıyan çeşitler yoktur. Ancak bu durum, yeni izin verilecek GDO ve ürünlerinin içerisinde antibiyotik direnç geni bulunmayacağı anlamına gelmemektedir.

Tarım Bakanı her GDO konusu açıldığında “muhafazakar” olduklarını belirtmekte ve ülkemizde GDO’lu tohumla üretim yapılmadığını önemle vurgulamaktadır. Peki, muhafazakar bir şekilde üretmediğimiz GDO’lu mısır ve soyaları neden ithal ediyoruz? Bir Tarım Bakanının görevi hayvancılığını geliştirmenin yanında bu sektörün ihtiyacı olan bitkisel üretimi de teşvik etmektir. En önemli görevi ise hayvanlarımızın bedava yem kaynağı meralara sahip çıkmaktır, GDO’lara sahip çıkıp ithalatı özendirmek değil! Oysa yapılan değişikliklerle sürekli olarak meralarımız amacı dışında kullanımlara tahsis edilmekte, sayın Bakan meraları ıslah edip geliştirmek yerine vashını yitirmiş mera arazilerinin Orman ve Su İşleri Bakanlığı ile yapılacak protokol çerçevesinde ağaçlandırılacağını belirtmektedir.

Biyogüvenlik Kurulu GDO’lu 16 soya ve mısır çeşidine hiçbir tehlike görmeyerek izin verdi. Halbuki GDO’lu mısırlar kamuoyu görüşüne açıldığında yaklaşık 15 bin kişi görüş bildirdi. Biyogüvenlik Kurulu Başkanı kendisine yöneltilen “kaç kişi evet dedi de izin verdiniz?” sorularına sürekli olarak cevap vermekten kaçındı. Halkın görüşünün alınması güzel bir davranış, ama günümüz yönetim anlayışında halkın verdiği görüşe uyulmuyor ve niçin uyulmadığının da açıklaması yapılmıyor. Halkın görüşü alındı mı? Alındı! Gerisi önemli değil! Bildiğini yapmaya devam et!

Biyogüvenlik Kurulumuzun GDO’ları şirin görmesi onların tehlikelerinin bulunmadığı anlamına gelmemektedir;

*Kanada’da Sherbrooke Üniversitesi hastanesinde Prof. Aziz Aris ve arkadaşlarının yaptığı bir çalışmada 39 kadının kanında Bt toksini (GDO’lu bitkilerin böceklerle karşı ürettiği zehirli protein) tespit ettiler. Aynı şekilde kan örnekleri alınan 30 hamile kadın ile karınlarındaki bebeklerinin kanlarında dahi Bt toksini tespit edildi.

*İtalya’da Catania Üniversitesinden Prof. Antonella Agodi ve arkadaşları market raflarından topladıkları 12 markaya ait 60 süt örneğini incelediklerinde 22 örnekte yani her 4 sütün birinde GDO’lara rastladılar.

*Fransa’da Genetik Mühendisliği üzerine Bağımsız Bilgi ve Araştırma Komitesi’ne mensup Caen ve Rouen Üniversitelerinden bir grup bilim insanı Prof. Gilles-Éric Seralini başkanlığında Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi’nin (EFSA) zararsız bularak izin verdiği bir GDO’lu mısırdan çalışmasını incelediler. Buldukları sonuç ilginçti; GDO’lu mısırla beslenen farelerin 40 sağlık parametresinin 33’ünde olumsuzluk görüldüğü halde EFSA bu mısırdan sorumsuz bulunmuş ve izinlendirmişti.

*Ülkemizde Hacettepe Üniversitesinde araştırma görevlisi Aysun Kılıç yüksek lisans tezi olarak yaptığı çalışmada GDO’lu mısırla üç nesil beslediği farelerin karaciğer ve böbreklerinde tahribat saptadı.

*İtalya’da Cuore Üniversitesinden Raffaele Mazza ve arkadaşları GDO’lu yemle besledikleri hayvanların kan, karaciğer, dalak ve böbrek dokularına GDO’lu DNA parçalarının geçtiğini saptadı.

*Kanada Tarım ve Tarımsal Gıda Araştırma Merkezinden Dr. Ranjana Sharma ve arkadaşları GDO’lu kanola ile besledikleri koyun ve domuzların organlarında GDO’lu DNA parçaları tespit etti.

*İtalya’da Gıda ve Beslenme Ulusal Araştırma Enstitüsünden Alberto Finamore ve arkadaşları GDO’lu mısırla beslenen hayvanların bağışıklık sisteminin zayıfladığını tespit ettiler.

*Avusturya’da Prof. Dr. J. Zentek ve arkadaşlarının yürüttüğü bir çalışmada GDO’lu mısırla beslenen dördüncü nesil farelerde kısırlık ortaya çıktı.

*Fransa’da yeni tamamlanan bir çalışmada Bt toksini içeren ve GDO’larla kullanılan tarım ilacı kalıntısı gıdaların insan hücrelerinde tahribata yol açtığı ortaya kondu.

Tarım Bakanımız ve Biyogüvenlik Kurulu olumsuzlukları görmüyor, GDO’lara izin veriyorlar!

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesinden Dr. Işıl Ergin ve Prof. Dr. Ali Osman Karaba, bilimsel hakemli bir dergi olan Türkiye Halk Sağlığı Dergisi’nde yayımlanan “GDO’lar: Sağlığa Zararlarını Kanıtlamak Neden Zor? Sorunlar ve Riskin İpuçları” makalelerinde son derece anlamlı bir saptama yapmaktadır;

“Bilimin görevi; toprağı, böceğı, bitkisi ve canlısı ile bir bütün olan ekolojik dengenin bu evrensel biyolojik deneyden nasıl etkileneceğinin ipuçlarını yılmadan aramaktır. Hem kısa erimli hem de uzak erimli etkilerine dair henüz net kanıtlar oluşturamadığımız bu deney, insandaki etkilerini öngörmek açısından bilimin elinin kolunun bağı kaldığı ve tahmin yürütemediğı sınırlılıklarla kuşatılmışken kendinden son derece emin bir şekilde “risksizdir” ve “tüketmek güvenlidir” demek cüretkar bir tahminden öte bir şey değildir. Bu aynı zamanda, sermayenin kazanımlarını artırmak uğruna toplumun sağlığını göz ardı etmek anlamına gelmektedir.”

Biyolojik çalışmalar yürüten Salk Enstitüsü Hücresel Nörobiyoloji Laboratuvarı Başkanı Prof. David R. Schubert bir makalesinde “Doğru dürüst epidemiyolojik çalışmalar olmaksızın, (GDO’ların) pek çok zarar saptanamaz ve bu yönde hiçbir çalışma yoktur.” demektedir.

Biyogüvenlik Kurulu her fırsatta EFSA’nın değerlendirmelerini dikkate aldığı belirtilmektedir. EFSA gıda güvenliği konusunda bağımsız bir otorite olmakla birlikte siyasetten bağımsız, ancak GDO’ları üreten biyoteknoloji şirketleri ile son derece sıkı ilişkiler içinde olan bir otoritedir. Bu durumu itibarıyla AB içerisinde de eleştiriler alan bir kurum konumuna gelmiştir, GDO’lar konusunda en güvenilir kaynak değildir.

Türkiye dört mevsimi yaşayan, zengin biyoçeşitliliğe sahip, pek çok endemik bitki türünü barındıran bir ülkedir. Taraf olduğumuz Cartagena Biyogüvenlik Protokolü çerçevesinde “İhtiyatlılık İlkesi” gereğı, insan, hayvan ve bitki sağlığı açısından tehlikelerle dolu bir macera olan GDO’ların ülkemize girişi durdurulmalıdır. Sayın Tarım Bakanı GDO’ların zararsız olduğu açıklamaları yerine TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası’nın kurulduğu günden bu yana ortaya koyduğu ulusal tarım politikasını değerlendirmeli, hayvancılığımızı geliştirmenin yanında ona paralel bitkisel üretimin artırılmasını hedeflemelidir.

Ülkemizin GDO’ya ve GDO’yu övenlere değil, doğru bir tarım politikasına ihtiyacı vardır.

ŞEKERDE ÖZELLEŞTİRME İŞSİZLİK, KAÇAKÇILIK VE İTHALATTA PATLAMA DEMEKTİR! İHALELER DERHAL İPTAL EDİLMELİDİR!...

30 Kasım 2011

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından 29 Kasım 2011 tarihinde yapılan ihalelerde, Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ'ye (Türkşeker) ait Kastamonu, Kırşehir, Turhal, Yozgat, Çorum ve Çarşamba Şeker fabrikalarının yer aldığı (Portföy-C) için 656 milyon dolar; Elazığ, Malatya, Erzincan ve Elbistan Şeker Fabrikalarının yer aldığı (Portföy B) için de 266 milyon dolar teklif verilmiştir.

Bilindiği üzere ülkemizin toplam pancar şekeri talebinin yaklaşık % 50'si halen 25 fabrikası ile üretime devam eden Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. tarafından karşılanmaktadır.

Şeker fabrikalarına yönelik olarak daha önce yapılan özelleştirme ihaleleri hakkında Danıştay tarafından 2007, 2009, 2010 ve 2011 yıllarında verilen yürütmeyi durdurma ve iptal kararlarına rağmen, özelleştirme konusunda ısrar edilmesi öncelikle hukuka ve kamu yararına aykırıdır.

Şeker Fabrikalarının özelleştirilmesi halinde, daha önce Tekel fabrikalarının özelleştirilmesinde yaşandığı gibi birçoğunun kapatılacağı açıktır. Bu durumda 300 binin üstünde pancar çiftçisi pancar tarımından dışlanacak, 13 binden fazla şeker fabrikası çalışanı işsiz kalacak, aileleri ile birlikte düşünüldüğünde bundan doğrudan etkilenenlerin sayısı 2 milyona ulaşacaktır. Yan sektörler göz önüne alındığında ise yaklaşık 6 milyon kişi şeker sektöründeki özelleştirmeden olumsuz etkilenecektir.

İşsizliğin daha da büyümesine neden olacak bu durum; büyük şehirlerin varoşlarına olan göçü arttıracak, terör olaylarını tırmandıracak ve ülkemizin güvenlik sorunları önüne geçilmez bir hal alacaktır.

Fabrikaların kapanması halinde Türkiye, şeker ve şekerin yan ürünleri olan melas, küspe, yem, alkol gibi ürünlerde de dışa bağımlı hale gelecektir. Türkşeker'in yan kuruluşları olan makine fabrikaları, Elektromekanik Aygıtlar Fabrikası, Şeker Enstitüsü, Tohum İşleme Fabrikası gibi ender ve yetkin kuruluşlar da kapatılacak ve Türkiye başta mevcut sanayi tesislerine yönelik makine ve elektromekanik aygıtlar üretimi olmak üzere şeker ve tohum alanındaki Ar-Ge faaliyetlerinden vazgeçmek zorunda kalacaktır.

Daha ucuza şeker üretildiği gerekçesi ile nişasta bazlı şeker tanınan ayrıcalıklar sürdürülecek ve sanayi şekeri tümüyle mısırdan elde edilen nişasta bazlı şekerlere dayandırılacaktır. Olası sağlık sorunlarının yanı sıra, NBS sanayi piyasasının % 75'ine çok uluslu şirketler egemendir, dolayısıyla üretilen katma değer de bunlara transfer edilecektir.

Sonuç olarak Türkiye, son yıllarda sürekli yükselen dünya şeker fiyatlarından şeker ithal etmek zorunda bırakılacak, pancar üreticisine verilmeyen kamu kaynakları, AB pancar üreticilerine, ABD ve Arjantin mısır üreticilerine, çokuluslu şirketlere aktarılacaktır. Böylece şeker sektörü tamamıyla dışa bağımlı kılınacak ve Türkiye pazar haline gelecektir.

Bu nedenle, şeker fabrikalarının özelleştirilmesi için yapılan ihaleler derhal iptal edilmeli, Türkşeker özelleştirme kapsamından çıkartılmalı ve teknolojik yenileme yatırımları ile Cumhuriyet'in kazanımı olan şeker sektörü güçlendirilerek yaşatılmalıdır.

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası hukuki zeminler de dahil her platformda konunun takipçisi olacaktır.

Kamuoyuna saygılarımızla sunulur.

Dr. Turhan TUNCER
Başkan
(Yönetim Kurulu adına)

AB 2011 İLERLEME RAPORUNDA TARIM

18 Ekim 2011

Ali Ekber Yıldırım/DÜNYA

Tarımla ilgili atılan her adımın, yasal değişikliklerin hep Avrupa Birliği Ortak Tarım Politikası'na uyum için yapıldığı söylenir. Avrupa Birliği ise, her yıl Türkiye'ye ilişkin "İlerleme Raporu" yayınlar. Bu rapor karne gibidir. Neler yapıp yapılmadığını anlatır. Çoğu zaman çiftçinin, ülkenin zararına olan yasal düzenlemeler, uygulamalar Avrupa Birliği'ni memnun etmeye yetmez. Örneğin iki yıldan beri yapılan hayvan ve et ithalatı yerli besiciliğe büyük darbe vururken, Avrupa Birliği hala memnun değil. Kapıların sonuna kadar açılmasını istiyor. Bu talebini de 2011 Türkiye İlerleme Raporu'nda açıkça ifade ediyor.

Avrupa Birliği Komisyonu'nun 2011 Türkiye İlerleme Raporu'nda tarımla ilgili 3 ana başlık var. "Tarım ve Kırsal Kalkınma" başlığı altında yapılan değerlendirme özetle şöyle:

1-Ortak Tarım Politikası (OTP) konusunda mevzuat uyumu bakımından bazı ilerlemeler kaydedilmiştir. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı yeniden yapılandırılmıştır: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Haziran 2011'de yürürlüğe girmiştir. Bu Kararname, OTP'nin uygulanması için gerekli idari yapıların geliştirilmesi bakımından önemli bir adım teşkil etmektedir.

2-Müzakereler bakımından kilit unsur olan tarım istatistikleri konusunda, bir stratejinin kabul edilmemiş olması bir eksiklik olarak devam etmektedir.

3-Bir diğer kilit unsur olan tarımsal destek politikalarının OTP'ye uyarlanmasına yönelik bir strateji geliştirilmesi konusunda ilerleme kaydedilmemiştir.

4- Canlı sığır, sığır eti ve bunlardan elde edilen ürünler üzerindeki fiili ithalat yasağı hâlâ yalnızca kısmi ve geçici olarak kaldırılmış durumdadır. Yasağın tamamen kaldırılması, bu fasıldaki müzakereler bakımından kilit unsur olmaya devam etmektedir.

5-Ortak piyasa düzenleri konusunda ilerleme kaydedilmemiştir.

6-Kırsal kalkınmaya ilişkin olarak kayda değer ilerleme sağlanmıştır. Türkiye, Katılım Öncesi Mali Araç-Kırsal Kalkınma Bileşeni (IPARD) bağlantılı yapılarını güçlendirmeyi sürdürerek, Ağustos 2011'de, 17 ilde üç tedbir için AB fonlarının yönetimine ilişkin yetkiyi devralmıştır. Yetki devri kararı, AB tarafından finanse edilen, tarımsal işletmelere ve işleme tesislerine ve kırsal kalkınma projelerine ilişkin yatırımların Türkiye tarafından yönetilmesine zemin hazırlamıştır.

7-Organik tarım konusunda, organik tarımın esaslarına ve uygulanmasına ilişkin yönetmelik kabul edilmiştir. Mevzuatın AB müktesebatına uyumu teyide muhtaçtır.

8- Tarımsal destek politikaları, OTP'den ciddi biçimde farklılık göstermekte olup, söz konusu politikaların uyumlaştırılması yönünde hâlâ bir strateji bulunmamaktadır. Sığır eti ithalatındaki engellerin tamamen kaldırılmaması da büyük bir eksiklik teşkil etmektedir.

Avrupa Birliği Komisyonu bu saptamaları yaptıktan sonra, tarım ve kırsal kalkınmada ne yaparsanız yapın limanlarınızı, hava meydanlarınızı Güney Kıbrıs Rum kesimine açmadığınız sürece müzakerelere başlayamazsınız diyor.

Tarımla ilgili bir diğer fasıl:"Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Politikası"dır. Bu bölümde genetiği değiştirilmiş organizmalar konusunda Türkiye'nin çıkardığı mevzuatın Avrupa Birliği müktesebatıyla uyumlu olmadığının altı çiziliyor.

Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Politikası faslına ilişkin değerlendirmenin özeti ise şöyle: "Bu fasıldaki müktesebatın iç hukuka aktarılması ve uygulanmasına yönelik ilerleme kaydedilmiştir. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın yeniden yapılandırılması, resmi kontrol sisteminin güçlendirilmesi doğrultusunda olumlu bir adımdır. Bununla birlikte, tüm kontrol sisteminin AB müktesebatıyla tam uyumlu hale getirilmesi için daha fazla uyumlaştırma yapılması gerekmektedir. Hayvan sağlığı konusunda ve tarımsal gıda işletmelerinin AB hijyen ve yapısal gereksinimlerini karşılayacak hâle getirilmesinde önemli ölçüde çaba sarf edilmesi gerekmektedir."

Kıbrıs Rum Kesimi'ne yönelik kısıtlamaların kaldırılması şartına bağlanan Balıkçılık faslı ile ilgili değerlendirme ise şöyle özetlenebilir: "Balıkçılık alanındaki AB müktesebatına uyum sağlanması bakımından önemli bir ilerleme kaydedilmemiştir. İdari yapıların oluşturulmasında ve kaynak ve filo yönetiminde bazı ilerlemeler sağlanmıştır. Ancak, denetim ve kontrol, uluslararası anlaşmaların uygulanması, mevzuat uyumu, pazar politikası, yapısal eylem ve devlet destekleri konularında hâlâ ilave çabalara ihtiyaç bulunmaktadır."

Avrupa Birliği'nin penceresinden tarım kırsal kalkınma, gıda güvenliği, veterinerlik, bitki sağlığı, balıkçılık konusundaki gelişmelerin özeti böyle. Avrupa Birliği, canlı hayvan ve et ithalatı örneğinde de görüleceği gibi, Türkiye tarımının ve çiftçisinin çıkarlarını değil kendisinin ve çiftçisinin çıkarlarını savunuyor. Buna uygun bir politika uygulanmasını istiyor. Bu isteği yerine getirip getirmemek hükümetin tercihi. Sizce hükümet tercihi hangi yönde kullanıyor?

TARIMDA İSTİHDAM VE İŞGÜCÜ

Prof. Dr. Bülent GÜLÇUBUK*

Tarım Haftasının mesleğimize, ülkemiz tarımına ve çalışanlarına mutluluk ve huzur getirmesi dileğiyle, tüm katılımcıları sevgi ve saygı ile selamlıyorum. Gelecekte, Tarım Haftalarının daha coşkulu, çalışanlarının daha mutlu olması ve ülkemiz tarımının da makro ve mikro ekonomik göstergelerle dünyada saygın bir yer alması temel dileğimdir.

TARIM DAHA FAZLA GÜNDEMDE-NEDEN?

Tarım tüm dünyada giderek daha fazla önem kazanmaya başladı. Açlık, yoksulluk, küresel eşitsizlikler, gıda güvencesi, iklim değişiklikleri gibi unsurlar tarımı yeniden önemli gündem maddesi haline getirdi. Tarım daha çok konuşulur oldu ve hemen her ülkenin önemli ekonomi-politik ilgi alanlarından biri oldu. Son 20-30 yıldır yüz milyonlarca yoksul köylünün, çiftçinin dünyada göçü gerçekleşti, gerçekleşmeye devam ediyor. Asya, Afrika, Ortadoğu, Latin Amerika kentlerinin çoğu ölçsüz bir biçimde büyüyor, kalabalıklaşıyor. Bu durum Türkiye için de geçerlidir. Bu kentlerin kapasiteleri; yeterli altyapıya, istihdama, sanayi-hizmet etkinliklerine sahip değildir. Böyle olunca da tarımdan, kırsaldan kopan nüfus mutlu olamıyor. Bunların üstüne bir de yoksulluk, açlık, işsizlik tehlikesi binince sorun daha da derinleşiyor. İşte bunlardan dolayı tarım daha fazla ön plana çıkmaya başladı.

Dünya son 10 yılı sancılı geçirdi. Belki de insanlık tarihinin önemli en sevimsiz 10 yıllarından bir tanesi idi. Dünyada krizler, çatışmalar, bloklaşmalar aldı başını gidiyor. Her 6 saniyede 1 çocuk açlıktan yaşamını yitiriyor. Gıda tehdidi ciddi bir sorun haline geldi ve gıda tehdidi beraberinde gıda çatışmalarına yol açıyor, gıda isyanlarına yol açıyor ve bazı ülkelerin rejimlerinin değişmesine yol açıyor. Dünya bu açıdan bir baharı değil siyasi bir kışı yaşamaktadır. Bu süreçte de insanlık ve var olması için en önemli unsur olarak tarım sektörü devreye girmektedir.

Tarımdaki gelişmeler dünyada farklı davranışları da ortaya koymaktadır. Topraklar el değiştiriyor ama bu toprakları kimler alıyor, kimler el değiştiriyor bunun tartışılması lazım. Örneğin, 2007-2009 yılları arasında tüm dünyada on milyonlarca hektar arazi başka ülkeler tarafından satın alınıyor. Yine son 4 yılda dünyada yaklaşık 50 milyon hektar arazi başka ülkeler tarafından kiralanıyor. Bu alım satımlar bir egemenlik durumu açısından dünyada nasıl bir sonuç çıkarır gelecekte, yeni farklı emperyal güçler çıkarır mı, çıkarmaz mı, dünyanın ve parantez içinde Türkiye'nin de ciddi olarak bunu tartışması gerekiyor. Bu durum insanlığın en temel gereksinim olan tarımsal yeterlilik, doygunluk ve de bağımlılık açısından nasıl bir sonuç çıkarır, bunun da dikkate alınması gerekiyor.

EKONOMİ-POLİTİK AÇIDAN TARIM VE TARIM İSTİHDAMI

Tarım, Türkiye gibi ülkelerde sosyo-ekonomik yaşamın temel dayanağını oluşturur. Halen gıda güvencesi, istihdam, vergi katkısı, dış ticaret, sektörel tamamlayıcılık gibi niteliklerinden dolayı tarım sektörü büyük önem taşımaktadır. Özellikle kriz dönemlerinde, ekonomik şoklarda, istihdamın daraldığı anlarda tarım sektörü genel ekonominin sigortası görevini gizlice üstlenir. Eğer bir ekonomide büyüme olmasına rağmen tarımın istihdamdaki ağırlığı veya tarımda istihdam edilenlerin sayısı azalmıyor hatta mutlak olarak artıyorsa "her şeye rağmen büyüme" yaklaşımında bir yanılısma var demektir. Türkiye böyle bir dönemden geçiyor. Ekonomi büyüyor, dış ticaret

artıyor, kentleşme (daha doğrusu kentlerde yığılma) artıyor fakat bu tüm sektörlerle yansımıyor, hatta bazı sektörler açısından olumsuzluklar yaratıyor ise ortada bir sorun var demektir. Eğer kırsaldan son yılda 2,5 milyona yakın nüfus kopmuş ise, işlenen tarım alanlarında %20 azalma-terk edilmişlik varsa ve buna karşın tarım istihdamı büyümeye paralel olarak azalmayıp tam tersi artış gösteriyorsa makro ekonomik iyileşmeler mikro ekonomide yani tabana dayalı kalkınma açısından sorunlar söz konusudur. İşte, Türkiye makro ekonomik göstergeler açısından iyi fakat mikro ekonomik göstergeler açısından olumsuz bir görünüm göstermektedir. Çünkü kişi başına düşen hayvansal protein tüketimi, insani gelişmişlik göstergeleri, kadın-erkek fırsat eşitliği, kayıt dışı çalışma, yoksulluğun giderek kırsallaşması gibi göstergeler açısından Türkiye, dünya liginde 80-130 ncu sıralar arasında yer almaktadır. Bu ise büyümenin tabana pek yansımadığını daha doğrusu büyüme göstergelerinin özellikle tarım ve kırsal kesim açısından kalkınma göstergelerine yansımadığını gösterir.

9 ncu Beş Yıllık Kalkınma Planı'na göre Avrupa Birliği'ne uyum süreci açısından 2013 yılına kadar tarımsal istihdamın %19'a düşürülmesi hedeflenmektedir. Bu hedefe giderek yaklaşıldığı belirtilebilir. Fakat bu hedefin getirdiği dışsal diğer yansımalara bakmak gerekir. Tarımdan kopuş ve kentlere göç, kırsalın boşalması acaba kalkınmayı getiriyor mu? Kırdan göçenler kentlerin hangi alanlarında, hangi sektörlerinde çalışırlar veya çalışamazlar. Acaba, tarım dışı sektörler tarımdaki kopuşa istihdam yaratabiliyor mu? Kırdan kendi kendine yetmeye çalışan küçük üretici kentlerin yeni yoksulları, işsizleri, dezavantajlı grubu olmaya başlıyor.

TARIMSAL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

TÜİK verilerine göre nüfusun yaklaşık %25'i tarımda çalışıyor. Erkek işgücü arasında tarımda çalışanların oranı ise %18 kadar olup, bu oran kadınlarda %40'ı geçmektedir. Yani, tarım giderek daha çok bir kadın mesleği, emeği haline gelmektedir. Türkiye genelinde aktif nüfusun İşgücüne Katılma Oranı (İKO) %49 olup, kırsalda yani tarımın ana sektör olduğu alanda İKO kentlerden daha yüksektir. Bu durum kırsalda aslında istihdam yaratmanın daha ekonomik ölçütlerde olduğunun da işaretçisi olmaktadır. İstihdam açısından önemli bir sorun da nasıl çalışıldığıdır? Çünkü tarım sektöründe çalışanların %45,5'i ücretsiz aile işçisi konumundadır. Yani, herhangi bir kayıtlılık ve sosyal güvenlik sistemine dâhil olmak söz konusu değildir. Kadınlarda ise durum daha da vahimdir. Kırsaldaki kadınların yaklaşık %80'i ücretsiz aile işçisidir.

Türkiye'de kadınların işgücüne katılımı ile ilgili gelişmeler yaşanıyor. Çünkü kente göçle beraber kadınlar daha fazla eve kapanmaya başlıyor. Ve, toplumsal ilişkiler sisteminde biraz daha geride kalmaya başlıyor. Kadınların %28'i istihdama katılıyor. 2011 yılındaki Hane Halkı İşgücü Anketi sonuçları ilginç bazı sonuçlar çıkarmaya başladı. Tarımda çalışan kadın sayısı erkek sayısını geçmeye başlıyor. Tüm dünyada konuşulan işte tarımın feminizasyonu, tarımın kadınsallaşması kavramı ülkemiz için de geçerli olmaya başladı. Kentlerde kadınlar iş bulamayınca, diğer sektörler istihdam yaratmayınca en önemli dayanak tarım sektörü oluyor. Bu kadınlar için daha da elzem oluyor. Nitekim, Türkiye'de tarımda çalışan kadınları bir an için görmezden gelerseniz, Türkiye'de sadece 8-9 kadından birinin ancak işgücüne katılabiliyor sonucunu görürsünüz. Aslında buradan şu kestirimde bulunabiliriz: teknolojik gelişmeler ve kentleşme kadınlar açısından pek de hayırlı sonuçlar ortaya koymuyor.

*Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

TARIMDA İSTİHDAM VE İŞGÜCÜ

İSTİHDAM BİLMECESİ

Son 10 yılda istihdamda gelişmeler var, sektörlerde gelişmeler var, sanayide büyük ilerlemeler kaydediliyor. Sanayinin sürekli ön plana çıkarılması tarımda istihdam açısından olumsuzluklar ortaya çıkardığı gibi, sanayi üzerinde de büyük arz baskıları ortaya çıkarıyor. Çünkü son 10 yılın verilerine baktığımız zaman tarımda 10 yılda yaklaşık 2.5 milyon nüfus tarımdan kopmuş, başka sektörlerle kaymış fakat aynı dönem içerisinde sanayi ve hizmetlerin yarattığı istihdam yaklaşık 1.8 milyondur. Yani yaklaşık 700 bin kişilik bir açık var, buna bir de nüfus artışını eklerseniz, açıkta kalan işgücü daha fazla diyebiliriz. Burada belirtmek isterim ki, sanayi ve hizmetler sektörleri Türkiye’de ayrıcalıklı birçok uygulamaya rağmen henüz istihdam yaratma kapasitesi bakımından ülke gereksinimlerine yanıt verememektedir.

İşte aslında tarımda istihdam bilmececi sorusu da burada ortaya çıkıyor. 2007-2009 yılları arasında tarım istihdamında 387 binlik bir artış var. Burada şöyle bir soru ortaya çıkıyor. Tarım istihdamının azalması ekonomik gelişme açısından doğaldır, beklenen bir sonuç, fakat bu neden azalmıyor? Aslında bunun yanıtları da basit. Nüfus artışı var ama ondan ziyade insanlar işsizlik korkusuyla tarımı terk edemiyor veya tarım dışındaki sektörlerden yeniden tarıma dönüş gösteriyor. Kent korkusu insanları ürkütüyor, çünkü kente geldiği zaman yaşam daha pahalı ve orada iş bulma korkusu, ekonomik krizler, kriz beklentisi ve tarım dışındaki sektörlerin istihdam yaratamaması bunun yanıtı olarak karşımıza çıkıyor. Burada önemli bir sorun tarımda istihdam açısından sosyal güvenlik uygulamalarıdır. Bizim en dezavantajlı gruplardandır dediğimiz kesimi barındıran bir sektördür tarım.. Türkiye’de işgücüne katılanların yaklaşık yarısı kayıt dışı çalışıyor. Tarımda çalışanların ise %80’inden fazlası kayıt dışıdır. Ama kadınlar açısından daha vahim bir durum var, tarımda çalışan kadınların yaklaşık %97’si kayıt dışı olarak çalışmalarını devam ettiriyorlar. Bu verilerin ortaya çıkardığı önemli bir sonuç işsizlik, yoksulluk ve sosyal güvencesizliktir.

Geldiğimiz bugünkü noktada serbest piyasa koşulları, tarımda arz-talep dengesi nasıl bir sonuç ortaya çıkardı? Tüm dünyada bir küresel iklim değişikliği var ama bu iklim değişikliği giderek gelişmiş ülkelerin, az gelişmiş ülkeleri bağımlı hale getirme sonucunu ortaya çıkarıyor. Tarımdan üreticiler kopmaya başlıyor, petrol ve enerji fiyatları sürekli artıyor, buna karşın tarım fiyatlarındaki artış onun çok çok gerisinde kalıyor ve tüm dünyada kırsal yoksulluk, açlık açısından ciddi sorunlar ortaya çıkarıyor. 850 milyon kişi dünyada her gün yatağa aç giriyor ve günde ortalama 25-30 bin insan gıda yetmezliğinden hayatını kaybediyor maalesef.

Sonuç olarak, şu soruları herkesin kendi kendisine sorması gerektiğini düşünüyorum;

- Neden tarım daha çok gündeme geldi?
- Tarımda istihdam neden daha çok gündeme geldi, gerçekten çok fazla gelir yarattığı için, refah yarattığı için mi gündeme geliyor?
- Tarımın gündeme gelmesi bir neden midir, yoksa politikalar tarafından yaratılan olumsuzlukların bir sonucu mudur?
- Kırsal alanlar neden geri kaldı- neden hızla boşalıyor?
- Tarım ve kırsal kalkınma bir popülizm alanı mıdır, yoksa insanlık için daha da önemlisi küçük üreticiler için bir refah yaratma alanı mıdır?
- Tarım ile kimler uğraşmaya başladı, kimler tarıma-kırsala yatırım yapmaya başladı?

Her insanın beslenme hakkı vardır, birey olarak dünyada buna saygı göstermek zorundayız. Aynı zamanda tüketim hakkı da vardır ama bunun da bir sınırı olması gerekiyor. Üretim kaynaklarına herkesin erişiminin sağlanması anayasal bir görev olmalıdır. Tarımsal yatırımların artırılması (gizli işsizliğin de olsa azaltılması anlamında da olsa) önem taşıyor. Kamu yatırımlarında tarım maalesef az pay alıyor. Daha çok ulaşım, sanayi, enerji gibi sektörler pay alıyor. Kırsal kesimlerde özellikle küçük üreticiler açısından kendi ürününü işleyecek ve kendi işgücünü istihdam edecek yatırımları özendirmemiz ve üreticileri bu anlamda örgütlememiz gerekiyor. Kırsalın yaşam koşullarını iyileştirmek, her şeyden önce oradaki insanların bir yurttaşlık hakkı olmalıdır. Politik karar vericilik önemli. Sektörleri birbirine tercih edebilirsiniz, kent-kır ayırımı birbirine tercih edebilirsiniz ama bunların ortaya çıkardığı maliyetleri de mutlaka dikkate almamız gerekiyor ve ulusal önceliklerimizi mutlaka yurttaş çıkarı için ön plana almamız gerekiyor. Son olarak toprağın kullanım hakkına saygı göstermek gerekiyor. İnsanları topraktan kopartmak için değil, toprağa tutunmak için politikalar üretmek gerekiyor.

TÜRKİYE'DE SON ON YILDA TARIMSAL DESTEKLER

Prof. Dr. Emine OLHAN*

1. GİRİŞ

Tarım, hemen hemen her ülkede stratejik önemi nedeniyle ve kendi ekonomik yapısına özgü bir tarım politikası ile ülkenin olanakları ölçüsünde desteklenen bir sektördür. Tarım sektöründe uygulanmakta olan politikalarda temel amaç, kaynakların etkin kullanımının sağlanmasına yönelik olarak ekonomik, sosyal, çevresel ve uluslararası gelişmeler boyutunu bütün olarak ele alan, örgütlü, rekabet gücü yüksek, sürdürülebilir bir tarım sektörünün oluşturulmasıdır. Tarım politikasında gıda güvenliği yaklaşımı da dikkate alınarak artan nüfusun dengeli ve yeterli beslenmesi esastır. Türkiye'de bugüne kadar uygulanan tarım politikaları; sağlanan desteklerin hedef kitleye yeterince yansımaması, belirlenen amaçların gerçekleştirilememesi ve kamu kaynaklarına getirdiği mali yükü gündeme gelmiştir. Bu gerekçeler ve günün koşullarına uyum sağlamak amacı ile tarım politikaları dönem dönem reforma tabi tutulmuştur. Bu çalışmada, 1999 sonunda başlayan tarım politikalarında reform sürecinin günümüze kadar gelen süreçteki değerlendirmesi yapılacaktır.

2. TÜRK TARIMINDA POLİTİKA DEĞİŞİMİNE ETKİ EDEN FAKTÖRLER

Türkiye'de tarım sektörü 2000'li yıllara kadar daha çok yapısal önlemler içermeyen kısa vadeli, politik konjüktüre dayalı fiyat ağırlıklı destekleme politikası araçları ile yönlendirilmeye çalışılmıştır. Destekleme politikaları; destekleme alımları, girdi, ürün ve kredi sübvansiyonları şeklinde uygulanmıştır. Fiyat desteği kapsamına alınan ürün sayısı 1970'lerde 20 iken 1994 yılında 8'e düşürülmüştür. Girdi sübvansiyonları gübre, tohumluk, yem, tarımsal ilaç, damızlık hayvan ve suni tohumlama sürekli olmasa da uygulanmıştır. Ürün bazında verilen süt ve et teşvik primleri de kesintili olarak uygulanmıştır. Kredi sübvansiyonu ise genellikle girdi temininde kullanılmış ve piyasa şartlarından daha uygun koşullarda sağlanmıştır (Yavuz vd. 2004).

2000'li yıllara kadar uygulanan tarım politikalarının girdi sübvansiyonu ve fiyat desteği şeklinde olmasının sonucu olarak tarım sektörünü hem istenen düzeyde başarıya götürmemesi hem de bütçeye ağır yükler getirmesi ve uluslararası kuruluşların da baskısı ile Türk tarım politikalarında reform başlatılmıştır. Bu reform programının temelini "Agricultural Reform Implementation Project-ARIP (Tarım Reformu Uygulama Projesi)" oluşturmaktadır.

ARIP Türkiye'nin gündemine Dünya Bankası ile yapılan anlaşma çerçevesinde 2000 yılında girmiştir. Bütçe üzerindeki yükü azaltma ve tarım sektöründeki büyümeyi teşvik etme amacına yönelik olan tarım reformu 3 ana unsuru içermektedir (Abay vd. 2005, Yavuz vd. 2004). Bunlar Doğrudan Gelir Desteği (DGD), fiyat ve girdi desteklerinin kademeli olarak kaldırılması ve tarımdaki devlet işletmelerinin özelleştirilerek tarım ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanmasında devlet müdahalesinin azaltılmasıdır. Bu çerçevede fiyat, gübre ve kredi gibi destekler kaldırılarak DGD'nin bu desteklerin yerine ikame edilmesi, üretim fazlalarının olduğu ürünlerden alternatif ürünlere geçişin desteklenmesi ve Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri'nin (TSKB) üye hizmetlerinin yeniden yapılandırılması amaçlanmıştır.

Destekleme politikalarının değişim sürecinde etkili olan dinamikleri iki başlık altında toplamak mümkündür. Bunlardan birincisi Türkiye'nin üye olduğu ve/veya ilişkisinin bulunduğu uluslararası organizasyonlar, ülkeler ve ülke topluluklarından dolayı bir

takım yükümlülükleri vardır ki bunlar dış dinamiklerdir. İkincisi ise Türkiye'nin kendi şartlarından ve ihtiyaçlarından doğan iç dinamiklerdir (Eraktan, 2001 ve Yavuz vd. 2004).

Türk tarımını reforma zorlayan iç dinamikler ilk defa 1990'lı yıllarda ortaya çıkmamıştır. 1950'li yıllardan beri uygulanan politikaların özelliklerini taşımaktadır. Türkiye tarımının sorunlarının çözümü yapısal sorunların çözümüne bağlıdır. Yapısal sorunların başında tarım işletmelerinin küçük ölçekli, çok parçalı ve dağınık yapısı, düşük verimlilik, tarım nüfusunun çokluğu, üretim ve pazarlama altyapılarındaki yetersizlikler ve örgütsüzlük gelmektedir. Tarım politikalarında reform başlığı ile başlatılan köklü politika değişikliklerine gidilmesi yıllardır geçerli olan içsel nedenlerden çok dış etkilerle olmuştur. Nitekim, Aralık 1999'da stand-by anlaşması için IMF'ye verilen taahhütler arasında tarımda destekleme politikalarının değişim yönü belirlenmiştir. Ancak uygulamaya konulan politika araçları Türkiye'de tarım politikasının amaçları ile uyumlu olmadığı için 2000'li yılların ortasında destekleme araçlarında tekrar değişime gidilmiştir.

3. REFORM SÜRECİ VE ETKİLERİ

1999 yılı sonunda başlatılan yapısal değişim ve istikrar programı tarım politikalarında değişimi getirmiştir. Tarım sektöründe geleneksel destekleme yöntemleri yerine Doğrudan Gelir Desteği (DGD) 2001-2005 dönemi içinde uygulanmaya başlamıştır. Geleneksel destekleme araçlarından olan fiyat, girdi ve kredi desteklerinin reform çerçevesinde kaldırılması ile beraber DGD ödemelerinin toplam tarımsal destekler içindeki payı artmıştır. 2001 yılında tarım sektörüne verilen toplam destekler içerisinde DGD'nin payı %7.6 iken 2003 yılında DGD neredeyse tek destek haline gelmiş ve toplam destekler içerisindeki payı %81.4 ile zirveye çıkmıştır. İzleyen yıllarda tarımsal destekler içerisinde DGD'nin payı azalmış ve 2009'da %21.7 olarak gerçekleşmiştir (Şahinöz, 2011). DGD'nin destekler içerisindeki yerinin azalmasını telafi etmek amacı ile yeni destekleme araçlarına başvurulmuştur. Kredi ve girdi destekleri tekrar uygulamaya konmuş, prim destekleri ve hayvancılığa yönelik destekler ağırlıklı olarak uygulamaya devam etmektedir. DGD uygulamasına 2009 yılında son verilmiş, gübre ve mazotun alan bazlı destekler içindeki oranı artırılmış ve 2010 yılında Havza Bazlı Destekleme Modeli uygulamaya konmuştur.

Türkiye'de arazi üzerinden uygulanan DGD sistemi, mevcut tarımsal yapıyı iyileştirecek ve tarımda mevcut sorunlara çözüm getirecek bir politika aracı değildir. Çiftçi Kayıt Sistemi'nin tamamlanmasından sonra işlevi sadece üreticinin girdi harcamalarına katkı olmaktan ileriye gitmemiştir. Arazi üzerinden verilen DGD yerine ürün üzerinden DGD uygulaması Türkiye tarımına daha uygun olup üreticilerin de beklentisi bu yönde olmuştur (Eraktan vd. 2004). Nitekim, DGD'nin 4 yıllık uygulaması sonucunda bu ödemenin tek başına tarım politikası destekleme aracı olamayacağı kabul edilmiştir. Projenin 2004 yılı gözden geçirme çalışmaları sonucunda projeye yeni bileşenler eklenmiş ve 2006 yılına kadar uzatılmasına karar verilmiştir. 2006 yılından sonra tarım sektörüne verilen toplam destekler içerisinde DGD'nin payı azaltılmıştır.

Projenin ikinci unsuru olan fiyat ve girdi desteklerinin kaldırılması bir kaç istisna dışında gerçekleştirilmiştir. Fiyat yoluyla bir destekleme olmayıp bazı ürünlerde telafi edici ödemeler ve prim ödemeleri yapılmaktadır. Girdi sübvansiyonu olarak da 2003 yılında tarımda kullanılan mazot ve 2005 yılında da gübre için hektara ödeme

*Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

TÜRKİYE'DE SON ON YILDA TARIMSAL DESTEKLER

yapılmaya başlanmış ve halen bu uygulama devam etmektedir (www.tugem.gov.tr).

Projenin üçüncü unsuru ise tarımdaki devlet işletmelerinin özelleştirilerek tarım ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanmasında devlet müdahalesinin azaltılmasıdır. Bu kapsamda Şeker ve Tütün Yasaları çıkartılmış ve şeker ve tütün üretimi disiplin altına alınmıştır. EBK, SEK, TZDAŞ, KÖYTEKS, ORÜS, YEMSAN ve TÜGSAŞ ile başlayan tarımsal KİT'lerin özelleştirilme süreci TŞFAŞ, İGSAŞ, TZDK, TEKEL ve ÇAYKUR'u da içine alarak hızlanmıştır (Şahinöz, 2011).

3.1. TARIMA YAPILAN DESTEKLERDE AZALMA

2001 yılında ivme kazanan reform programının etkileri tarıma yapılan transferlere de yansımıştır. 2001 yılında üreticilere yapılan transferler bir önceki yıla göre yedide bire inmiştir (Çakmak ve Akder 2005). 2003 yılında program gereği girdiler ve belirli ürünlere ilişkin yapay teşvik önlemleri önemli ölçüde azalmış ve tarıma verilen desteklerin GSMH içerisindeki payı %1'in altına düşmüştür. Bu azalma büyük ölçüde kredi sübvansiyonlarının kaldırılması ve fiyat sübvansiyonları ve devletin finanse ettiği ürün alımlarındaki düşüşten kaynaklanmaktadır.

Çizelge 1'den de görüldüğü gibi reformların uygulanmaya başlamasıyla tarım sektörüne yapılan desteklerde de önemli kısıtlamalara gidilmiştir. Cari fiyatlarla tarıma sektörüne yapılan destekler artmış olsa da sabit fiyatlarla destekler zaman içerisinde azalmış ve 2000 yılı sonrasında hiçbir yılda 2000 yılında yapılan desteklerin seviyesine çıkmamıştır. 2000-2011 döneminde tarımsal destekler cari fiyatlarla %213 artarken sabit fiyatlarla %46 azalmıştır.

Çizelge1: Tarımsal Destekler (1000 TL)

Yıllar	Cari fiyatlarla	Sabit fiyatlarla
2000	2.232.000	2.232.000
2001	2.736.000	1.693.034
2002	1.868.856	770.294
2003	2.669.478	876.390
2004	2.965.956	876.473
2005	3.611.113	985.870
2006	4.701.776	1.169.522
2007	5.131.306	1.200.513
2008	5.123.105	1.063.388
2009	4.177.991	856.635
2010	5.408.889	1.022.010
2011	6.990.000	1.188.912

Kaynak: www.tugem.gov.tr

2000 yılı tarım desteklerine kıyasla, 2011 yılında yaklaşık 4.5 milyar TL'lik bir mutlak artış söz konusu olmasına karşın, tarımsal desteklerin GSYH'ya oranı %0.8 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran son on yılın en yüksek oranıdır, nitekim son on yıllık dönemde tarımsal desteklerin GSMH'ya oranı hiçbir yılda %1 olarak gerçekleşmemiştir. 2006 yılı Nisan ayında çıkartılan Tarım Kanunu'nun tarımsal destekler için bütçeden ayrılan payın GSMH'nın %1'inden az olamayacağı hükmüne karşın, son on yıllık dönemde Kanun hükmüne aykırı olarak %1'in altında tutulmuştur.

2000-2001'de tarımsal desteklerin GSMH oranı %1'in üzerinde iken 2005'te %0.64'e kadar düşmüş ve ilk defa 2010 yılında %0.82'ye çıkmıştır

3.2. GİRDİ FİYATLARINDA VE ÜRÜN FİYATLARINDA DEĞİŞİM

Türkiye'de artan nüfusun gıda gereksiniminin karşılanabilmesi gerekçesiyle başta gübre olmak üzere tarımsal girdiler 2000'li yıllara kadar desteklenmiştir. Tarım politikalarındaki reform ile birlikte girdi ve kredi desteklerine son verilmiştir. Ancak tarım sektöründe kredi ve girdi kullanımındaki gerileme kredi ve girdi desteklerinin yeniden uygulamaya konmasını zorunlu hale getirmiştir. 2006 yılında kredi desteği, 2007 yılında da girdi destekleri tekrar uygulamaya konmuştur. Girdi desteği tekrar uygulamaya konduysa da önemli bir gelişme gösterememiş ve 2009 yılında desteklemeler içerisinde girdi desteğinin payı %1.9 ile sınırlı düzeyde kalmıştır (Şahinöz 2011).

Girdi sübvansiyonlarındaki azalmanın tersine bu dönemde girdi fiyatları artmıştır. Nitekim Çizelge 2'den görüldüğü gibi 2002-2011 döneminde gübre fiyatları (cari) yaklaşık %200 artmıştır. En yüksek fiyat artışı ise %249 ile üre fiyatlarında olmuştur. Aynı dönemde mazot fiyatı da %205 artmıştır. Üretici fiyatlarında düşüşün yaşandığı bu dönemde gübre fiyatlarındaki yükseliş gübre talebini önemli ölçüde azaltmıştır. Gübre tüketimi sonraki yıllarda artışa geçtiyse de hala 2000 yılı tüketim seviyesine ulaşamamış olup, 2010 yılında 2000 yılına göre gübre tüketimi %7 azalmıştır.

TÜRKİYE'DE SON ON YILDA TARIMSAL DESTEKLER

Çizelge 2: Gübre Fiyatları (TL/ton)

G. Cinsi	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
%21 A.S.	162	194,5	268	251	257	329	564	325	347	530
%26 CAN	176	230	274	294	298	350	510	436	439	544
%33 A.N.	193	251	302	312	346	410	585,5	479	531	627
ÜRE	237	309	346	421	465	602	760	630	631	828
DAP	354	388	500	503	553	725	1672	689	919	1022
20.20.0	254	285	358	374	399	493	1110	520	617	715

Kaynak: Üretici-ithalatçı firma fiyatlarından derlenmiştir. Bayiye sevk fiyatları olup çiftçinin alış fiyatı %5-10 daha fazladır. 2011 yılı Ocak ayı ortalama fiyatlarıdır

Çizelge 3'ten görüleceği gibi üretici fiyatlarında 2005-2010 döneminde cari fiyatlarla önemli artış koyun ve sığır etinde olmuş ve bu ürünlerde Türkiye ithalata gitmek zorunda kalmıştır. Üretici fiyatlarının enflasyondan arındırılması ile bulunan sabit fiyatlarda ise birçok üründe fiyat artışı yerine azalma yaşanmış ve üreticiler zor durumda kalmıştır. Özellikle bitkisel yağ açığı olan Türkiye'de yağlık ayçiçeği ve yağlık zeytin fiyatlarındaki yaklaşık %30'luk azalma yakın gelecekte bu açığın kapatılamayacağına bir göstergesi olarak değerlendirilmelidir.

2000 yılı sonrası dönemde cari fiyatlar dikkate alındığında bile girdi fiyatlarında yüksek artışlara karşın üretici fiyatlarındaki artışın çok sınırlı düzeyde kalması (Çizelge 2, Çizelge 3) bu dönemde kırsal alandaki yoksulluğun derinleşmesine katkısı önemlidir.

Çizelge 3: Seçilmiş Ürünlerde Üretici Fiyatları (TL/kg)

Ürünler	Cari fiyatlar			Sabit fiyatlar		
	2005	2010	Artış (%)	2005	2010	Artış (%)
Buğday (durum)	0,36	0,54	50,0	0,36	0,38	4,2
Pirinç	0,74	1,17	58,1	0,74	0,81	9,9
Nohut	1,06	1,6	50,9	1,06	1,11	4,9
Kuru Fasulye	1,83	2,4	31,1	1,83	1,67	-8,9
Ş, Pancarı	0,1	0,12	20,0	0,10	0,08	-16,6
Yağlık Ayçiçeği	0,84	0,82	-2,4	0,84	0,57	-32,2
Sofralık Zeytin	2,47	3,05	23,0	2,47	2,12	-14,2
Yağlık Zeytin	2,04	2,09	2,4	2,04	1,45	-28,8
İnek Sütü	0,63	0,91	44,4	0,63	0,63	0,4
Koyun Eti	9,57	19	98,5	9,57	13,20	37,9
Sığır Eti	9,56	18,41	92,5	9,56	12,79	33,8
ÜFE 2003=100	121,32	174,61	-	-	-	-

Kaynak: www.tuik.gov.tr

3.3. Tarım Alanlarında Azalma

Reform programı çerçevesindeki uygulamalar tarımsal sübvansiyonların azaltılması, tarım ürünleri fiyatlarında düşüş ve girdi fiyatlarındaki yükselme ile sonuçlanmıştır. Bu uygulamalara tarım alanlarındaki azalma eşlik etmiştir. Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı ile ilgili uygulamalar 2001 yılından Temmuz 2005'e kadar Yönetmelik kapsamında, Temmuz 2005'ten sonra da 5403 sayılı Kanun kapsamında Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nca yürütülmektedir. Son 10 yıl içerisinde yaklaşık 2 milyon hektar tarım arazisi tarım dışına çıkarılmıştır. Buna bağlı olarak da toplam tarım alanları ve ekim alanları azalmıştır (Çizelge 4).

TÜRKİYE'DE SON ON YILDA TARIMSAL DESTEKLER

Çizelge 4: Yıllara Göre Tarım Alanları (1000 ha)

Yıl	Toplam Alan	Ekilen tarla alanı	Nadas alanı	Sebze bahçeleri alanı	Meyve alanı
2000	26.379	18.206	4.825	793	2.553
2001	26.350	18.087	4.913	798	2.550
2002	26.579	18.123	5.040	831	2.584
2003	26.027	17.562	4.990	817	2.655
2004	26.593	18.109	4.956	805	2.721
2005	26.606	18.148	4.876	805	2.776
2006	25.876	17.559	4.690	776	2.848
2007	24.887	17.062	4.218	740	2.864
2008	24.505	16.581	4.259	760	2.903
2009	24.294	16.335	4.322	741	2.894
2010	24.435	16.459	4.249	729	2.998

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Reform döneminde yaşanan ekonomik krizlerin de etkisiyle yaşanan gelir düşüklüğü ve fiyat artışları hayvansal ürünlere olan talebi düşürmüştür. Talebin azalması hayvansal üretimde bitkisel üretime göre daha büyük düşüşe neden olmuştur (Çizelge 5). Özellikle Türkiye'nin rekabet üstünlüğü olan küçükbaş hayvan sayısında 2002-2009 döneminde yaklaşık %16'lık azalma yaşanmıştır. Büyükbaş hayvan sayısındaki yaklaşık %9'luk artış ise nüfus artışı düşünüldüğünde yetersiz kalmış ve bu dönemde et ithalatının yapılmasını engelleyememiştir.

Çizelge 5: Yıllara göre Hayvan Sayısı

Yıllar	Sığır	Manda	Büyükbaş Toplam	Koyun	Keçi	Küçükbaş Toplam
2002	9.803.498	121.077	9.924.575	25.173.706	6.780.094	31.953.800
2003	9.788.102	113.356	9.901.458	25.431.539	6.771.675	32.203.214
2004	10.069.346	103.900	10.173.246	25.201.155	6.609.937	31.811.092
2005	10.526.440	104.965	10.631.405	25.304.325	6.517.464	31.821.789
2006	10.871.364	100.516	10.971.880	25.616.912	6.643.294	32.260.206
2007	11.036.753	84.705	11.121.458	25.475.293	6.286.358	31.761.651
2008	10.859.942	86.297	10.946.239	23.974.591	5.593.561	29.568.152
2009	10.723.958	87.207	10.811.165	21.749.508	5.128.285	26.877.793
Değişim (%)	9,4	-28,0	8,9	-13,6	-24,4	-15,9

Kaynak: www.tugem.gov.tr

DGD'nin uygulanmaya başlamasıyla hayvancılığa verilen destekler yok denecek kadar azaltılmıştır. Bu uygulamaların Türkiye'de hayvancılığa vereceği zararlar göz önüne alınarak, zamanla hayvancılık destekleri çeşitlendirilmiş ve artırılmıştır. Nitekim 2000 yılında destekler içerisinde %1.1'lik payı olan hayvancılık destekleri artarak günümüzde yaklaşık %20'ye ulaşmıştır. Hayvancılık desteklerinin artırılmasına rağmen son on yılda yaklaşık 4 milyon hektar mera alanının kaybedilmesi hayvancılıktaki küçülmenin bir başka nedenidir.

2000 yılı sonrasında hem tarım alanlarındaki daralma hem meralardaki azalma tarım sektöründen beklenen gelişmenin gerçekleşmesini engellemiştir. Türkiye'de 2000-2010 döneminde GSMH %50 büyürken, aynı dönemde tarımsal GSMH'daki artış %12.2 ile sınırlı kalmıştır. Aynı dönemde nüfus artışının da %11.4 olduğu dikkate alınırsa tarımsal GSMH'daki artışın nüfus artışı ile aynı büyüklükte olması tarımsal büyümenin nüfus artışı ile yok edildiği söylenebilir.

3.4. KIRSALDA ALANDA YOKSULLUK

2000 yılı sonrasında uygulanan tarım politikaları ile fiyat müdahaleleri kaldırılmıştır. Fiyat müdahalelerinin kaldırılması tarım ürünleri fiyatlarında reel olarak ciddi düşüşlerin yaşanmasına neden olmuştur. Ürün fiyatları düşerken girdi fiyatlarının artması kırsalda varolan yoksulluğu daha da derinleştirmiştir. Bu dönemde aynı zamanda İç Ticaret Hadleri (İTH) (tarım ürünleri fiyatları/tarım dışı ürün fiyatları) yoluyla da yaratılan tarımsal artık tarım dışına çıkarılmıştır ve bu uygulama da kırsalda yoksulluğun artmasına katkı sağlamıştır. 1999 temel yılına göre 2000 yılında 95 düzeyine düşen İTH son on yılda 70-75 düzeylerinde kalmıştır. Bu yoksullaşmanın derinleşmesini TÜİK verileri de doğrulamaktadır. 2002 yılında kentte yoksulluk oranı %22 iken, 2009 yılında bu oran %8.9'a gerilemiştir. Aynı yıllarda kırsalda yoksulluk oranı %34.8'den %38.7'ye yükselmiştir (www.tuik.gov.tr). Verilerden de görüldüğü gibi 2000'li yıllarda kamuoyunda sıklıkla dile getirilen yoksulluk oranındaki iyileşmenin kaynağı daha çok kentsel alanlardaki iyileşmedir.

Türkiye’de kırsal kesimde yoksulluğun derinliği, şiddeti ve yoğunluğu hep daha yüksek olmuştur. Kırsal alanda yaşayan nüfusun fazlalığı ve elde edilen gelirin göreceli olarak daha düşük olması tarım sektöründe yaşam standardının düşük olmasına ve yoksulluğun artmasına neden olmaktadır. Yoksulluk riski hanehalkı büyüklüğü ile doğru eğitim düzeyi ile ters orantılı olarak değişmektedir. Türkiye kırsal alanı dikkate alındığında göreceli olarak eğitim düzeyinin daha düşük, hanehalkının daha büyük olduğu gerçeği kırsaldaki yoksulluğun sürekli olmasına zemin hazırlamaktadır.

4. HAVZA BAZLI DESTEKLEME SİSTEMİ

Tarımda yeni bir dönemin başlangıcı olması beklenen, “Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli”, Bakanlar Kurulu’nun 2 Mart 2010 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan kararı ile resmen yürürlüğe girmiştir.

Resmi Gazete’de yayınlanan “Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeline Göre 2010 Yılı Ürünleri Fark Ödemesi Desteğine Dair Karar” ile yağlık ayçiçeği, kütlü pamuk, soya fasulyesi, kanola, dane mısır, aspir, zeytinyağı, buğday, arpa, çavdar, yulaf, tritikale, çeltik, kuru fasulye, nohut ve mercimek olmak üzere toplam 16 üründe fark ödemesi yani prim desteği verilmesi öngörülmüştür.

Başına, “Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli” eklenen bu kararın her yıl yayınlanan destekleme primi kararlarından farkı bulunmamaktadır. Yağlık ayçiçeği, kütlü pamuk, zeytinyağı, kanola, soya fasulyesi gibi bazı ürünlerde 10 yılı aşkın bir süreden beri destekleme primi ödenmektedir. Buğday, arpa, çavdar, dane mısır gibi hububat ürünlerinde de uzun yıllardan beri, kuru fasulye, nohut, mercimek gibi bakliyat ürünlerinde ise son üç yıldan beri prim desteği verilmektedir.

Havza modeli ile ilk kez destekleme primi kapsamına alınan veya destekleme primi kapsamından çıkarılan bir ürün yoktur. Dolayısıyla havza modeli ile getirilen bir yeniliğin, farklı bir durumun olmadığı söylenebilir. Tarım politikası, destekleme politikası aynen devam etmektedir. Oysa, havza modeli için geçmişte çok önemli hedefler açıklanmıştır. Bu hedefler:

- 1) Tarım havzalarını belirlemek
- 2) Sağlıklı tarım envanteri hazırlamak
- 3) Üretim planlamasına imkan sağlamak
- 4) Hangi ürünün nerede ne kadar üretilebileceğini belirlemek
- 5) Çiftçinin gelirini artırmak
- 6) Geleceğe ait talep projeksiyonları yapmak
- 7) Destekleri rasyonel, yönlendirici ve etkin bir şekilde kullanmak
- 8) Arz açığı olan ürünlerde üretim artışı sağlamak
- 9) Doğal kaynakları korumak ve sürdürülebilir kullanımını sağlamak
- 10) Havza bazlı planlama ve yönetimle ilgili sektör talebini karşılamak
- 11) Muhtelif senaryolara göre üretimi planlamak

Resmi Gazete’de yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile, bu hedeflerden bir tanesini bile gerçekleştirmek mümkün değildir. Çünkü karar, yıllardır uygulanan prim desteğinin aynen devamını öngörmektedir. Bunun dışında getirdiği bir yenilik bulunmamaktadır. Destek miktarında ve destekleme bütçesinde de bir artış bulunmamaktadır. Desteklenecek ürünlerin sayısında bir değişiklik görülmektedir. Türkiye, bu model ile 30 ayrı havzaya bölünmüştür. Hangi ürün hangi havzada daha verimli üretilirse o ürünün sadece

o havzada destekleneceği öngörülmüştür. Fakat, her ürün neredeyse her havza da desteklenmektedir. Kısaca, geçmişe göre farklı bir destekleme uygulaması görülmektedir.

Tarımda “devrim” yaratacak diye sunulan Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli uygulamaya konulurken içi boşaltılmış, hedeflerinden uzaklaşmış sıradan bir çalışma görünümündedir. Özetle, adı değişse de tarım politikasının özünde bir değişiklik yapılmamıştır.

SONUÇ

Türkiye’de 2000’li yıllarda uygulanan politikalarla yaklaşık 2 milyon hektar tarım alanı ve 4 milyon hektar mera alanı kaybedilmiştir. Bu dönemde çalışan yaklaşık 2 milyon kişi tarım sektöründen başka sektöre geçmiştir. Tarımsal GSMH’daki artış (%12.2) ekonominin genelindeki büyümeye ayak uyduramamıştır. Bu dönemde gerçekleşen nüfus artışı ile (%11.4) tarımsal GSMH’daki artış başa baş olmuştur. Tarımsal girdi fiyatlarındaki artış ürün fiyatlarındaki artışın çok çok üzerinde gerçekleşmiştir. Hatta birçok tarım ürünü fiyatlarında reel olarak düşüş yaşanmıştır.

Tarıma verilen destekler 2000’li yıllarda azalmıştır. 2000 yılında 2 milyar TL’nin üzerinde olan tarımsal destekler 2010 yılında sabit fiyatlarla 1 milyar TL düzeyinde kalmıştır. 25 Nisan 2006 tarihli Tarım Kanunu’nun “Tarımsal Desteklerin Finansmanı” başlıklı hükmü ile tarımsal desteklere “bütçeden ayrılan paylar GSMH’nın %1’inden az olamaz” koşulu günümüze kadar hiç gerçekleştirilememiştir. Bu gösterge de tarımsal desteklerin “Tarım Kanunu”na aykırı olarak düşük tutulduğunu göstermektedir.

Türkiye’de 2000’li yıllarda tarımsal desteklemeler içerisinde DGD ağırlıklı iken bu uygulama 2009’da kaldırılmış ve “Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli”, 2 Mart 2010 tarihli RG’de yayınlanan BKK ile yürürlüğe girmiştir. 2010 yılı için 16 üründe fark ödemesi yani prim desteği verilmesi öngörülmüştür. Bu kararın her yıl yayınlanan destekleme primi kararlarından farkı bulunmamaktadır. Havza Bazlı Destekleme Modeli ile ilk kez destekleme primi kapsamına alınan veya destekleme primi kapsamından çıkarılan bir ürün bulunmamaktadır. Kısaca, adı değişse de tarım politikasının özünde bir değişikliğin olmadığı söylenebilir.

Devletin bu bütçe yapısı içinde tarıma ayrılan kaynaklarla sektörün sorunlarının çözülmesi imkansız görünmektedir. Bu nedenle kamu maliyesi disipline edilmeli, kayıt dışı ekonomi önlenerek gelirler artırılırken harcama reformuyla giderler azaltılmalı ve tarıma daha fazla kaynak aktarılmalıdır. Aksi durumda Türkiye’de tarıma ayrılan kaynaklar artırılmazsa tarım ürünlerinde büyük bir pazar olması kaçınılmaz olacaktır.

KAYNAKLAR

Abay, C., Olhan, E., Uysal, Y., Yavuz, F., Türkekul, B. 2005. Türkiye’de Tarım Politikalarında Değişim. Türkiye Ziraat Mühendisliği VI. Teknik Kongresi 3-7 Ocak 2005, Ankara.

Çakmak, E. ve Akder, H. 2005. DTÖ ve AB’deki Gelişmeler Işığında 21. Yüzyılda Türkiye Tarımı. Türk sanayicileri ve İşadamları Derneği. Yayın No. TÜSİAD-T/2005-06/379. İstanbul.

Eraktan, G. 2001. Tarım Politikası Temelleri ve Türkiye’de Tarımsal Destekleme Politikası. Uzel Yayınları. ISBN975-8437-01-1. İstanbul.

Eraktan, G., Abay, C., Miran, B., Olhan, E. 2004. Türkiye’de Tarımın Teşvikinde Doğrudan Gelir Desteği Sistemi ve Sonuçları. İstanbul Ticaret Odası Yayın No:2004-53. İstanbul.

Şahinöz, A. 2011. Neolitik’ten Günümüze Tarım Ekonomi ve Politikaları. Turhan Kitabevi. Ankara.

Yavuz, F. vd. 2004. Tarımsal Destekler. II: Tarım Şurası 7. Komisyon Raporu. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Ankara.

www.tugem.gov.tr/tugemweb/destekler.html (Son Erişim: 30.12.2011)

www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?tb_id=23&ust_id=7 (Son Erişim: 30.12.2011)

“ANTALYA İLİ AŞAĞIKARAMAN KÖYÜNÜN SOSYO EKONOMİK YAPISI”

Konu: Köy Araştırmaları (Araştırma Makalesi)

Dr.İlkay Kutlar*

GİRİŞ

Nüfus sayımlarına göre yerleşmeler köyde ve şehirde oturanlar olarak ikiye ayrılmaktadır. Yönetmelik açıdan yapılan bu ayrıma göre köylü nüfus, köylerde ve belde merkezlerinde oturanları, şehirlî nüfus ise il ve ilçe merkezlerinde oturanları kapsamaktadır. 1927 yılında yapılan ilk nüfus sayımına göre nüfusun %75.8'i kırsal alanda, %24.2'si ise kentsel alanda yaşamaktaydı. Günümüzde ise bu oran tersine dönmüş ve nüfusun %23.7'si belde ve köylerde yaşar olmuştur (TUİK,2011). Kentsel alanlarda yaşayanların oranının artmasının sosyo ekonomik birçok nedeni vardır. Cumhuriyetin ilk yıllarında bir tarım ülkesi olan Türkiye’de, yıllar içinde sanayileşme yolunda önemli yatırımlar yapılmış, hizmet sektöründe de gelişmeler kaydedilmiştir. Bu bağlamda tarım sektöründeki işgücü zaman içinde sanayi ve hizmet sektörüne kaymıştır. Bunun sonucunda kırdan kente göç olgusu, kırsal alanda yaşayan nüfusun azalmasına neden olmuşsa da Türkiye’de hala tarım, sosyal ve ekonomik bakımdan önemli bir sektördür. Bu nedenle kır ve kır hayatını konu alan sosyolojik araştırmalara önem verilmektedir. İşte bu noktada Arslan (2004) köyün tanımını; “geçimini bitkisel ve hayvansal üretim faaliyetlerinden karşılayan el sanatları ile uğraşan, aile içi ilişkilerin gelenek göreneklere göre devam ettiği, nüfusu en fazla binlerle ifade edilen, coğrafi bir sınırı, kendine ait bir adı, kendine özgü toplumsal örgütlenmesi olan yerleşim yerleridir” şeklinde ifade etmiştir. Ozankaya (1995) ise köy sosyolojisini “köyün ve köyde yaşayanların sosyo ekonomik ve kültürel yapısını inceleyen, sorunlarını ortaya koyan ve kalıcı çözümler üretmeyi amaçlayan toplumbilim dalıdır” şeklinde tanımlamıştır. Kısacası köy sosyolojisi, köy toplumunda insanların nasıl birlikte yaşadığını anlatan bilim dalıdır (Rogers, 2003).

Köy sosyolojisinin ilgi alanlarından birinin de köy araştırmaları olduğu söylenebilir. Köy araştırmaları diğer bir ifadeyle köy monografisi, kırsal alandaki yerleşim birimlerinin en küçüğü olan köyle ilgili bilgi derlemek ve bu bilgileri değerlendirerek köy sorunlarını ve çözüm yollarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Türkiye’deki ilk sosyologlardan Prens Sabahattin, (Le Play ekolünün sosyolojisini benimsemesine rağmen) ülke gerçeklerini bu ekolün teorik sonuçlarıyla değerlendirmeye çalışmıştır. Ziya Gökalp ise alan çalışmalarına önem vermeyen Durkeim sosyolojisinin etkisiyle daha çok teorik konularla ilgilenmiştir. Bu nedenle de Türkiye’de köy araştırmalarına yönelik çalışmalar gecikmiştir. Bugüne kadar yapılan en önemli köy araştırmaları: Mehmet Ali Şevki’nin Kurna Köyü, İbrahim Yasa’nın Hasanoğlan Köyü, Orhan Türkoğlan’ın Beşikdüzü ve Dursunbey, Cevat Geray’ın Bünyan köyü araştırması sayılabilir (Yurttaş vd.,2007). Ayrıca 1985 yılından itibaren Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü lisans ve yüksek lisans öğrencileri “Köy Sosyolojisi” dersi kapsamında Çukurova Bölgesi köylerinin sosyo ekonomik yapısına ve sorunlarına ışık tutacak çalışmalar yapmışlardır (Soysal,1991).

Monografiler, alan araştırmasıyla derlenen verilerin kendi iç bütünlüğünü taşıyan ve içinde yer aldığı sosyo-kültürel ve fiziki

çevreye dair bilgilerle birlikte sistematik olarak tasnif edilmesi bakımından son derece önemli bir halkbilimi çalışma türüdür (Çobanoğlu,1999). Yine monografi çalışmaları, araştırma alanlarının çekilmiş birer kültürel fotoğrafı gibidir (Karakaş,2006).

Antalya ilinin Aşağıkaraman köyünü ele alan bu araştırmada da diğer köy araştırmalarında olduğu gibi öncelikle konu, amaç, kapsam ve yöntem belirlenmiştir. Araştırma alanının tarihi, coğrafi özellikleri, nüfusu, ekonomik ve sosyo kültürel yapısı hakkında genel bilgiler verildikten sonra köyde yaşayanların sosyo ekonomik özellikleri ve sorunları ortaya konulmuştur. Sonuç bölümünde ise elde edilen bulgular yorumlanmış ve önerilerde bulunulmuştur.

MATERYAL VE METOT

Araştırma alanı olarak Antalya ili merkez ilçeye bağlı Aşağıkaraman köyü seçilmiştir. Bu kapsamda köyün konumu, nüfusu, eğitim, ulaşım, tarımsal faaliyetleri ve sorunları köy muhtarı ile yapılan görüşmeler ve ikincil kaynaklardan elde edilmiştir. Köyde yaşayan aileler hakkındaki bulgulara ise yüzyüze yapılan anketler sonucu ulaşılmıştır. Ayrıca konu ile ilgili daha önce yapılmış köy araştırmaları ve monografi çalışmaları incelenmiştir.

Aşağıkaraman köyü il merkezine yakın, lisans dersleri kapsamında sık sık gidilen ve iyi tanınan bir köy olması nedeniyle gayeli olarak seçilmiştir. Tarım ekonomisi araştırmalarında en az 30 birimlik bir örneğin normal dağılım gösterdiği kabul edilmektedir. Bu kapsamda ana kitleyi temsil edecek şekilde köydeki toplam hane sayısının %12’si (45 hane) basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmiştir (Çiçek ve Erkan,1996).

KÖY İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

Türkiye’de 81 il, 892 ilçe, 1.977 belde ve 34.402 köy bulunmaktadır. Antalya ilinde ise 19 ilçe ve 569 köy vardır. Antalya ilinin nüfusu 1.978.333 olup, %29.6’sı kırsal alanda yaşamaktadır (TUİK,2011). Aşağıkaraman köyü, Antalya il merkezine 15 km uzaklıkta, 371 haneli, başlıca geçim kaynağı tarım olan 1920 yılında, etekte kurulmuş toplu bir köydür. Köyün nüfusu 1.331 kişi olup bunun %49.6’sı kadın, %50.4’ü ise erkektir. Bu sayı yaz ve kış aylarında değişmektedir.

Köyde 1 ilköğretim okulu, 1 kooperatif, 2 cami ve 1 kahve bulunmaktadır. Köyde tuvaleti konut içinde olmayan hane yoktur. Ahr ve evin aynı binada olduğu hane sayısı 60’dır. Evlere su, içme suyu şebekesinden sağlanmaktadır. Haftada 1 gün köye doktor gelmektedir. Köyde 40 adet traktör, 50 adet kamyonet, yaklaşık 100 adet otomobil, 2 adet minibüs, 1 adet otobüs bulunmaktadır. Köyün başlıca gelir kaynağı meyvecilik ve sebzeçiliktir. Köyün en büyük sorunları arasında işsizlik, gelir yetersizliği ve ulaşım gelmektedir (Anonim,2011).

KÖYDE YAŞAYANLARIN SOSYO EKONOMİK ÖZELLİKLERİ VE SORUNLARI

Köyleri sosyal ve kültürel bakımdan birbirinden farklı kılan etkenler vardır. Yaşayan kültürün oluşmasına katkıda bulunan ve kırsal topluma ait değerleri şekillendiren tarihsel geçmiş ve mevcut üretim sistemi farklılığın temel kaynaklarıdır (Özçatalbaş, 2001). Hane halkı, aile reisi, evin hanımı, zaman zaman ev işleri ya da tarımsal faaliyetlere katılan çocuklar ve birinci dereceden yakın akrabalarından oluşan bir grup olarak tanımlanmaktadır (Earhart vd.,1994). Türkiye’de

“ANTALYA İLİ AŞAĞIKARAMAN KÖYÜNÜN SOSYO EKONOMİK YAPISI”

ortalama hane büyüklüğü 4.5’dir. Bu rakam il merkezlerinde 4.0’e gerilemekte, ilçe merkezlerinde 4.6, köylerde ise 5.2’ye yükselmektedir. Antalya ilinin ortama hane büyüklüğü ise 3.98 kişidir (TUİK,2011). Araştırma alanında ortalama hane büyüklüğü 3.59 kişi olarak tespit edilmiştir. Antalya ilinde daha önce yapılmış araştırmalarda da benzer bulgulara ulaşılmıştır (Kan, 2002; Özkan vd.,2002; Özçatalbaş, 2005; Kutlar,2008). Bu bulgular artık kırsal alanda da geniş aile kavramının yerini, çekirdek ailenin almaya başladığını göstermektedir. Elde edilen bulgulara göre deneklerin %53.3’ü 26-50 yaş aralığında, %46.7’si ise 51 yaş ve üzerindedir (Çizelge 1). Bu bulgu araştırma alanının genç bir nüfusa sahip olduğunu göstermektedir. Eğitim düzeyi kırsal alanda yaşayanların sosyo ekonomik düzeylerini göstermesi açısından önemli bir özelliktir. Ancak yapılan araştırmalar, tarım sektöründe okuma yazma oranının diğer sektörlerle göre daha düşük olduğunu göstermektedir (Özçatalbaş ve Gürgen,1998). Denekler eğitim düzeyi bakımından %53.0’ü ilkökul, %16.0’sı ortaokul, %22.0’si lise ve %6.0’sı önlisans/ lisans mezunudur. %2’si ise okuma yazma bilmemektedir (Çizelge 1). Elde edilen bulgular Türkiye ortalamasının üzerinde olmakla birlikte arzu edilen seviyeden oldukça düşüktür.

Köyde yaygın olarak meyvecilik ve sebzeçilik (sera ya da tarlada) yapılmaktadır. Sera ya da tarlada domates ve çilek, bahçelerde ise turunçgil ve nar yetiştirilmektedir. İşletmelerin alet makine varlığına bakıldığında %75.5’inde traktör, %53.3’ünde pulluk, %31.1’inde pülverizatör bulunmaktadır. Deneklere tarım dışı bir faaliyetlerinin olup olmadığı sorulmuş, bu soruya %73.3’ü “hayır” cevabını vermişlerdir (Çizelge 1). Bu bulgu daha önce de ifade edildiği gibi köyün başlıca geçim kaynağının tarım olduğunu göstermektedir. Tarım dışı faaliyetlerinin olduğunu belirtenlerin çoğunluğu ise köyde ya da şehir merkezinde esnaflık yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Kırsal alana yeni tarım tekniklerinin ve teknolojik araçların ulaşmasında, kırsal alanda yaşayanların yeniliklere açık olması, dış dünya ve kitle iletişim araçlarını takip etmesi, köye gelenler ve köy dışına yapılan seyahatler oldukça etkilidir. Bu kapsamda “köyünüze ilk yenilikler ve teknolojik araçlar ne zaman geldiğini hatırlıyor musunuz” diye sorulmuştur. Bu soruya deneklerin çoğunluğu ilk olarak 1950 yılında gübrenin, 1956 yılında tarımsal ilaçların ve 1959 yılında traktörün geldiğini belirtmişlerdir. Cep telefonu, bilgisayar ve internet gibi teknolojik araçların kullanımına ise 2000’li yılların başında geçilmiştir. Son 10 yıl içinde köye getirilen yenilikler ise damla sulama ve seralarda ısıtma sistemidir (Çizelge 1).

Deneklerin %44.4’ü tarım kredi kooperatifine, %15.5’i sulama birliğine üyedir. “tarımsal konularda karşılaştığımız sorunların çözümüne yönelik başvurduğunuz bilgi kaynakları kimlerdir” diye sorulmuş, %43.1’i tarım danışmaları ve ziraat mühendislerine, %32.7’si ise ilaç ve gübre bayilerine başvurduklarını belirtmişlerdir. Deneklere; “bundan sonra tarım danışmanlarına ücret ödenmesi söz konusu olursa tutumunuz ne olur diye sorulmuş” deneklerin %64.5’i ödeme yapmayı kabul etmeyeceklerini ifade etmişlerdir. Ancak devletin tarım danışmanına verecek ücretin yarısını ödemesi durumunda, tarım danışmanına ücret ödemeyi kabul edeceklerini belirtmişlerdir. Deneklere “boş zamanlarınızı nasıl geçiriyorsunuz” diye sorulduğunda, çoğunluğun tv seyrettiği ve radyo dinlediği, köy dışına gezmeye gittiği ya da kahvede vakit geçirdiği tespit edilmiştir. Bu araştırmada olduğu gibi kırsal alanda hala komşular arasında ve köyün ortak işlerinde yardımlaşma olması memnuniyet vericidir. Elde edilen bulgulara göre köy halkının en önemli sorunu eğitim, ulaşım, su baskınları ve sağlıktır. (Çizelge 1).

Çizelge 1.Köyde Yaşayanların Sosyo Ekonomik Özellikleri ve Sorunlarına Ait Bulgular

Özellikler	Dağılım (%)	Özellikler	Dağılım (%)
<i>Eğitim</i>		<i>Üye olunan tarımsal kuruluşlar</i>	
*İlkokul mezunu	53.0	*Tarım kredi kooperatifi	44.4
*Ortaokul mezunu	16.0	*Sulama birliği	15.5
*Lise mezunu	22.0	<i>Tarımsal konularda bilgi kaynakları</i>	
*Önlisans/lisans mezunu	6.0	*Tarım danışmanı/Ziraat Mühendisi	43.1
<i>Yaş</i>		*İlaç/gübre bayileri	32.7
*26-50 yaş arası	53.5	<i>Tarım danışmanına ücret ödeme isteği</i>	
*51+ yaş üstü	46.7	*Evet öderim	35.5
<i>Üretilen ürünler</i>		*Hayır ödemem	64.5
*Turunçgil	75.0	<i>Devlet desteğinin %50 olması durumunda</i>	
*Nar	0.1	*Evet öderim	64.4
*Domates	23.0	*Hayır ödemem	35.5
*Çilek	0.1	<i>Köyde yardımlaşma konuları</i>	
<i>Tarım alet ve makine varlığı</i>		*Bireyler arası yardımlaşma	84.4
*Traktör	75.5	*Köyün ortak işlerinde yardımlaşma	80.0
*Pulluk	53.3	<i>Son 10 yıl içinde köye gelen yenilikler</i>	
*Pülverizatör	31.1	*Damla sulama	77.3
<i>Tarım dışı faaliyetler</i>		*Sera ısıtma	9.1
*Var	26.6	<i>Köyün sorunları</i>	
*Yok	73.4	*Eğitim	37.8
<i>Boş zamanları değerlendirme</i>		*Ulaşım	31.1
*TV ya da radyo dinleme	88.8	*Su baskınları	31.1
*Köy dışına gezmeye gitme	80.0	*Sağlık	24.4
*Kahveye gitme	62.2		

“ANTALYA İLİ AŞAĞIKARAMAN KÖYÜNÜN SOSYO EKONOMİK YAPISI”

SONUÇ VE ÖNERİLER

Antalya ili sahip olduğu ekolojik koşullar ve tarımsal potansiyel açısından Türkiye'nin önde gelen tarım ve turizm merkezlerinden biridir. Antalya ilinde sahil ve yayla kesiminde toplam 569 köy bulunmaktadır. Araştırma alanı olarak il merkezine 15 km uzaklıkta geçimini meyvecilik ve sebzeçilikle (sera/tarla) sağlayan 371 haneli Aşağıkaraman köyü seçilmiştir. Köy, il merkezine yakın olmasına rağmen hala en önemli geçim kaynağı tarımdır. Köy halkı tarımsal konularda bilgi kaynağı olarak tarım danışmanları ve girdi bayilerinden yararlanmaktadır. Eğer bilgi kaynağına ücret ödeme gibi bir durum söz konusu olursa deneklerin buna istekli olmadığı tespit edilmiştir. Ancak devletin tarım danışmanlarına ödenecek ücretin yarısını ödemesi durumunda, deneklerin bilgi kaynağına ücret ödemeye hazır oldukları belirlenmiştir. Köye son 10 yılda gelen en önemli yeniliğin yine tarımsal konularda olması köyde tarımın ne kadar önemli olduğunun bir diğer göstergesidir. Köyde hala yardımlaşma geleneğinin sürmesi köy halkının örf ve adetlere bağlılığını ifade etmektedir. Köyün en önemli sorununun eğitim ve ulaşım olarak görülmesi, köy halkının çocuklarını okutmaya istekli olduklarını göstermektedir. Bu nedenle köy il merkezine çok yakın olduğu için belki ortaöğretim okulu yapılamaz. Ancak okumak isteyen çocukların rahat ve güvenli bir şekilde il merkezine ulaşmalarının sağlanması için özel servis ya da belediye otobüsü sağlanabilir. Araştırmada köyde yaşayanların boş zamanlarını tv seyrederek, radyo dinleyerek, şehir merkezine ya da kahveye giderek geçirdikleri tespit edilmiştir. Bu bulgunun il tarım müdürlüğü, il milli eğitim müdürlüğü ya da belediye gibi kurumlar tarafından dikkate alınarak, köy halkının istekleri doğrultusunda boş zamanlarını değerlendirebilecekleri eğitici ve öğretici programlar düzenlenmesi uygun olacaktır.

Kaynaklar

- Anonim,2011. Aşağıkaraman köy muhtarı ile yapılan sözlü görüşme sonucu elde edilen bilgiler ve www.yerelnet.org.tr/koyler
- Arslan,A.,2004. Bir Ankara Köyü Araştırması:Köy Sosyolojisi Açısından Kavaközü Köyü. Uluslar arası İnsan Bilimleri Dergisi ISSN:1303 5134.Vol:1,No:1.(erişim: www.insanbilimler.com)
- Çiçek,A. ve Erkan,O.,1996. Tarım Ekonomisinde Araştırma ve Örnekleme Yöntemleri. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları No:12, Ders notları serisi:6,Tokat.
- Çobanoğlu,Ö.,1999. Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Tarihine Giriş. Akçağ Yayınları, Ankara.
- Earthart,C.,Weber,M.J. and McCray,J.W.1994.Life Cycle Differences in Housing Perspective of Rural Households. Home Economics Research Journal, 2(3):309-323.
- Kan, M.,2002.Antalya İli Kumluca İlçesi Örtüaltı Sebze Yetiştiriciliğinde Tarım İlacı Kullanımında Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, 189s., Ankara.
- Karakaş, A.,2006. Köy ve Şehir Monografilerinin Halk Kültürünün Korunup Aktarılmasına Katkıları. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, cilt 15, Sayı 2, s.243-250, Adana.
- Kutlar,İ. ve Ceylan,İ.C.,2008. Antalya İli Merkez İlçesinde Entegre Mücadele Yönteminin Yayılması ve Benimsenmesi. Yalova Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Dergisi. 37(1),sayfa: 29-38, Yalova
- Ozankaya,Ö.1995. Toplum Bilim Terimleri Sözlüğü. Cem Yayınevi, İstanbul.
- Özçatalbaş, O. ve Gürgen, Y., 1998. Tarımsal Yayım ve Haberleşme. Baki Kitap ve Yayınevi, 385s., Adana.
- Özçatalbaş,O.2001.Adana İlinin Sosyo-Ekonomik Özellikleri Farklı İki Köyünde Kadınların Tarımsal Faaliyetlere Katılımı ve Yayımın Yararlanma Olanakları. Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 14(1), 79-88,Antalya.
- Özçatalbaş,O.,2005.The Level of Information and Communication Technology Using and Information Sources of Growers in Greenhouse Production in Antalya Province,Turkey. EFITA/WCCA Joint Congress on IT in Agriculture, 22-28 July, s.1422-1425,Portugal.
- Özkan,B.,Akçaoz,H.V. ve Karadeniz.C.F.,2002.Antalya İli Turunçgil Üretiminde Tarımsal İlaç Kullanımının Ekonomik Analizi, Türkiye V.Tarım Ekonomisi Kongresi,s.57-62,Erzurum.
- Rogers EM.,2003. Diffusion of Innovations. 5th ed. New York: Free Press.
- Soysal,M.,1991.Çukurova Bölgesinde Köy Araştırmaları (Yemişli/Adana. Çukurova Ziraat Fakültesi Dergisi Cilt 6/4,65-80, Adana.
- TUİK,2011. Türkiye İstatistik Kurumu. Nüfus verileri (erişim:www.tuik.gov.tr)
- Yurttaş,Z., Yavuz,F.,Atsan,T.,2007. Kırsal Sosyoloji. Atatürk Üniversitesi Yayınları. Yayın No:205, Erzurum.